

VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK
VESTNIK

Ko takole skromno, sami zase in v sebi postojimo ob grobu, se ob gomili zemlje, v katero se vračamo, ne soočimo le s smrtjo, temveč in predvsem z življenjem. Obrazi, ki so zdajle le pozlačena imena in letnice na nagrobnih ploščah, prihajajo kot žive podobe, sedajo z nami za isto mizo, se prebujajo z nami ob vroči jutranji kavi in spet ležejo z drobcem nas v svojo osamo, ki nas zaroblja v molk in premišljevanje. Pesnik Jože Olaj je zapisal:

*Daleč je,
daleč je tisti
od tod.*

Dalje od vsepovsod.

Ali kot pravi Pavese: Prišla bo smrt in imela bo tvoje oči. Naše male, vsakdanje obrabljene besede se seveda dotikajo smrti le od daleč, le večni zaumniki, pesniki, ji skušajo odkriti tisoč tančic in reči kot Gradnik:

*Zrl sem v strašne teme tvojih brezen
in ker moj pogled je bil zastrt,
od bridkosti nisem vedel, Smrt,
da si najskrivnostnejša Ljubezen.*

Danes vemo, da ni različnih smrti. Da ni velikih in malih. Da smrti samo so. Tu, vedno in od vedno. Žal danes odkrivamo grobove, za katere predolgo nismo vedeli. A bili so prisotni kot pritenjeni spomin, ki se mu šele danes poklonimo, spravljeni s sabo in preteklostjo.

Vsaka, četudi nepomembna smrt, če taka sploh je, se zaseka v našo bit kot razpoka, kot brazgotina, ki nikoli docela ne zaraste. Seveda danes ni čas Župančičevega »zob za zob in glavo za glavo«, danes je čas miru, zato kot Ljudje pristopimo h grobovom in se poklonimo tišini in bolečini, kajti dan vseh svetih je tudi dan vseh živih, ki ob sveči, pa tudi ob molitvi, zagledani v lastni prah, v katerega se vračamo, pomrmramo za španskim pesnikom Machado:

*Prespal boš še mnoge aneve
na tej stari obali,
a nekega svetlega jutra boš našel
svoj čoln na drugi strani.*

Zato se priklonimo za trenutek, ki naj se preljuje v večnost ljubezni in spoštovanja, v večnost naše majhnosti in ponižnosti pred Pokojnimi, ki so kakorkoli, četudi za droben korak, stopili v naše življenje, ki se prav tako nagiba k temnim pokrajinam končnosti.

Ob pokopani
preteklosti tulijo
grobovi

Str. 5

VESTNIK

YU ISSN 0351-6407

Murska Sobota, 1. novembra 1990 • Leto XLII • Št. 42 • Cena 10 din

Vsa sredstva v listopadu na RMS:

KDO BO GLAVNI KUHAR?

Pravzaprav bo glavna kuharica, zelo znan obraz z matih zaslonov TV Slovenije, ki je vrnjena v konkurenci za Slovenko leta '90; njene korenine so v tukajšnjih krajih. Vendar naj ostane zakrita do sobote, 3. listopada, ko boste lahko po telefonu 21.232 in 21.579 ugotovili, kdo je to, in dan po tem, v nedeljo, 4. listopada, med 12.00 in 12.00 na murskem valu RMS poklepetai z njo. Več pa ne moremo izdati.

akcijska prodaja
keramičnih ploščic
gorenje in
Ljubečna

PRODAJALNJA:
DOM TEHNIKE,
ZELEZOTEHNA M.SOBOTA
ZELEZNINA BELTINCI

Potrošnik

PRI GOTOVINSKEM PLAČILU
DAJEMO **20% POPUST**

MOŽNOST NAKUPA TUDI
ZA KOOPERANTE
STANOVANJSKIH
ZADRUŽ

VARSTROJ

v stečaj?

Tačas ima lendavski Varstroj 33 milijonov dinarjev terjatev, sam pa dolguje 12 milijonov. Ker morebitni kupci praviloma ne ustvarjajo akumulacije, je zamrta prodaja Varstrojevih izdelkov za naložbo, za zalogo pa seveda nočejo delati več. Pokopal pa bi jih tudi nerantibilen izvoz. V podjetju so s sanacijskim programom ugotovili, da imajo 200 delavcev preveč. Izvršni svet skupščine občine v ponedeljek ni sprejel Varstrojevega predloga, da do konca leta ne bi plačevali občinskih prispevkov od osebnih dohodkov, saj za to nima ustreznih pooblastil. Menda bi razmere v Varstroju lahko najenostavneje uredili s stečajem, vendar za zdaj iščejo še druge rešitve.

55

GRADITELJI POZOR!

GREDIS d.o.o.
Novo selo Rok, R. Končara 16 - Čakovec,
tel.: (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodajo:
• stropni nosilci
• stropna pločila
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 18. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj • večje količine dostavimo na dom brez plačila

*Daleč je,
daleč je tisti
od tod*

*Dalje od
vsepovsod*

ZAKONSKA PRAZNINA

Po sprejemu dopolnil k republiški ustavi je v Sloveniji nastala zakonska praznina, saj nekateri zvezni zakoni ne veljajo več, veliko določil v republiških zakonih pa je v nasprotju z ustavo. To velja tudi za kmetijstvo, saj v Sloveniji tačas nimamo zakona, ki bi urejal organiziranost zadrugištv, pa tudi več kot polovica določil zakona o gozdovih je v nasprotju z ustavo.

Kar zadeva pripravo nove zakonodaje, so najdlje z zakonom o zadrugah, saj je njegov osnutek že pripravljen, v novembru bo že v skupščinski obravnavi in bo po vsej verjetnosti sprejet še do konca tega leta. Pripravljenci trdijo, da bo ta zakon primerljiv z najbolj napredno zadrugišno zakonodajo v svetu, poleg kmetijskega pa bo urejal tudi vse druge oblike zadrugištva. Poleg organiziranosti zadrug bo zakon urejal tudi vračanje izgubljenih zadrugišne lastnine, družbeno premoženje, s katerim zadruga zdaj upravlja, pa bo postalo zadrugišno. Pri vračanju nekdanje zadrugišne lastnine pa je zanimiva predvsem ideja, da zadruga ne bi bila upravičena zgolj do premoženja, ki je bilo knjigovodsko preneseno na druge, pač pa tudi do tistega, kar je iz tega premoženja nastajalo in se oplajalo. Tudi so različna razmišljanja, kaj bo z živilsko industrijo, zato v zakonu o privatizaciji podjetij tudi nista zajeta kmetijstvo in gozdarstvo.

Ker je tudi za gozdarstvo veliko določil neveljavnih, naj bi začasno sprejeli nekaj novih, ki bi urejala gospodarjenje z gozdovi, organiziranost kooperantov, članov temeljnih organizacij kooperantov, pa bi prenesli v kmetijsko zadrugo. Predlogi o vračanju odvzete zemlje in gozdov so različni, v ospredju pa so tisti, po katerih naj bi zemljo in gozdove vračali le kmetom in njihovim

pravnim naslednikom, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Nekmetom in tujcem odvzete premoženja naj ne bi vračali, prav tako pa tudi ne veleposestnikom in cerkvam. Nerešeno pa ostaja vprašanje zemlje, ki je bilo odvzeto z zemljiškim maksimumom, saj zakonodaja tega ne vključuje.

Vse to kaže, da je v kmetijstvu še veliko zakonske praznine, pripravljenci novih zakonov pa bodo morali temeljito pretresti vse predloge, saj bi se sicer lahko zgodilo, da bi pri odpravljanju krivic prišlo do novih krivic.

L. Kovač

NAJNIŽJI OSEBNI DOHODEK V KMETIJSTVU

NAJMANJ 537 NEMŠKIH MARK?

Medtem ko člani regijskega odbora sindikata delavcev kmetijstva in živilske industrije Pomurja niso imeli bistvenih pripomb na predvideno organiziranost, so precej več pozornosti namenili osnutku panožne kolektivne pogodbe. Po predvideni organiziranosti naj bi regijski sindikat delavcev kmetijstva in živilske industrije vključeval zaposlene v teh dejavnostih iz Pomurja, v ta sindikat, ki deluje v okviru Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, pa se je doslej včlanilo že okrog 70 odstotkov vseh zaposlenih v pomurskem kmetijstvu in živilski industriji.

Bolj kot s samo organiziranostjo pa se ta sindikat zdaj ukvarja s kolektivno pogodbo, saj so na ravni republike doslej opravili že več razgovorov. Tako je sindikat v pogajanjih s sekcijo za agroživilstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije zahteval, da izhodiščni osebni dohodek za zaposlene v kmetijstvu ne sme znašati manj kot 537 nemških mark (v dinarski protivrednosti), delavcem naj se zagotovijo najmanj 20 dni letnega dopusta in 40-urni delovni teden. Medtem ko Gospodarska zbornica podpira prizadevanja za 20-dnevni dopust, pa še niso našli skupnega jezika za 40-urni delovni teden in zahtevani osebni dohodek. V zbornici pristajajo le na izhodiščne plače v višini 430 nemških mark, zato se je posebna delovna skupina tega sindikata srečala s slovenskim kmetijskim ministrom in vztrajala pri svojih zahtevah. Če pogajanja ne bodo uspela, razmišljajo o ustanovitvi stavkovnega odbora, v skrajnem primeru pa tudi o stavki.

L. Kovač

Gamberinus
je ime,
ki odžeja

talis

Vestnikov koledar

1. nov., četrtek, DAN MRT. VII
 2. nov., petek, DUŠANKA
 3. nov., sobota, SILVA
 4. nov., nedelja, KAREL
 5. nov., ponedeljek, ELIZA-BETA
 6. nov., torek, LENART
- ...
...veda, ENGELBERT

V četrtek in petek bo suho, v petek zvečer poslabšanje s padavinami, v soboto bodo ponehale.

Če mokro zemljo sneg pokrije, bo malo prida za kmetije.
1. listopada zmrzlina, svečana je

VREME

NA ROBU SPOPADAJ — Moldovske ženske jočejo za mošmi, ki kot prostovoljci odhajajo na jug njihove republike, da bi umirili strasti narodne manjšine Gagavuzov, ki so razglasili lastno republiko. Napetost se vsak dan povečuje, zvezna vlada pa je na sporno območje poslala polk iz sestave enot notranje vojske. (Telefoto: Reuter)

Za solidarnost narodnih manjšin

Na 15. srečanju narodnosti sosednjih dežel v Osijeku so bili predstavniki narodnih manjšin iz Italije, Avstrije, Madžarske, Švice, Češkoslovaške in Jugoslavije (Slovenije in Hrvaške). Gre za tiste narodne manjšine, ki žive v bližini avstrijske meje v omenjenih državah, saj je Avstrija kot organizator prvega takega srečanja v bistvu koordinator tega sodelovanja.

Na 3-dnevnem srečanju je bila glavna tema solidarnost narodnih manjšin v procesu demokratizacije in v prizadevanjih za združitev Evrope. Koordinator vseh dosežanih srečanj dr. Franz Zwitter je v svojem otvoritvenem govoru izčrpno analiziral današnje razmere, v katerih živijo manjšine, katerih pravice so le v redkih primerih zadovoljivo rešene, in je zaradi najnovejših dogodkov na Vzhodu in Zahodu, zlasti pa v tem prostoru v osrčju Evrope, polno sporov. Vse to in trenutni proces demokratizacije in združevanja Evrope sta zahtevala od manjšin v interesu zavarovanja njihovega obstoja in ohranitve njihove identitete in pravice aktivno zavzemanje in izdelavo ter uresničitev splošne evropske listine minimalnega standarda manjšinskih pravic. To listino so udeleženci osiješkega narodnostnega srečanja sprejeli in jo bodo posredovali vladam držav, katerih manjšine so bile na letošnjem srečanju.

Potem ko so sodelujoče skupine predstavile položaj in probleme lastne narodnostne skupnosti, so sprejeli tudi nekaj pomembnih stališč. Med drugim so govorili o združevanju Evrope in v tem okviru o potrebni skrbi za ohranitev etnične, narodne, jezikovne, kulturne in verske pestrosti. Naslednje srečanje narodnosti sosednjih dežel bo na Dunaju, za koordinatorja pa so udeleženci spet izvolili dr. Franza Zwitterja.

Jólan Novak-Császár

Rekordni padec cen nafte

Prvič v zadnjih šestih mesecih je cena nafte padla pod 30 dolarjev za sod. Na newyorški borzi so jo prodajali celo po 28,38 dolarja, kar je rekordno znižanje cene v enem dnevu vse od leta 1983, ko so začeli poslovati na tej borzi. V Londonu pa se je cena spustila še nižje, na 27,40 dolarja. Bančni strokovnjaki in trgovci upajo v mirno rešitev Zalivske krize, še zlasti po sporočilu saudskega obrambnega ministra, da bi se Irak lahko odrekel dela okupiranega ozemlja v Kuvajtu, da bi s tem rešil mir v Zalivu. Analitiki ocenjujejo, da bo cena nafte še naprej padala, tudi pod 20 dolarjev za sod.

Podražitev nafte v zadnjih tednih je najbolj prizadela države vzhodne Evrope in države v razvoju, največ pa so pridobile članice Opeca, Velika Britanija in Sovjetska zveza, je izjavil uradni predstavnik Združenih narodov.

DOPOLDNE DIREKTOR, POPOLDNE POSLOVNEŽ

Kot piše Politika Ekspres, od decembra lani, ko je zakon o osebnem delu na široko odprl vrata ustanavljanju novih podjetij in obrtnih delavnic, v Srbiji nova podjetja rastejo kot gobe po dežju. Nihče, razen delno v Vojvodini, pa nima točnih podatkov o tem, koliko direktorjev družbenih podjetij je ustanovilo lastna podjetja iste dejavnosti in koliko poslov je na ta način čez noč prešlo iz družbenih v zasebne roke. Da bi preprečili številne zlorabe, je Gospodarska zbornica Srbije predlagala spremembe zakona o osebnem delu, ki naj bi prepovedal ustanavljanje zasebnih podjetij iste dejavnosti, s katero se ustanovitelj ukvarja v družbenem podjetju.

Če lahko ZRN z zakonom prepove uslužbencu, ki zapusti podjetje, da dve leti ne sme ustanoviti svojega podjetja, ki bi se ukvarjal z isto dejavnostjo, potem ni razloga, zakaj tega ne bi storila tudi Jugoslavija. Samo v Vojvodini je bilo v letošnjem letu ustanovljenih 6.000 novih podjetij; 1.800 podjetij oz. 32 odstotkov vodijo ljudje, ki so v rednem delovnem razmerju v družbenih podjetjih, okoli 730 podjetij pa se ukvarja z enako ali podobno dejavnostjo. Podatkov za Srbijo pa ni.

Predsedstvo zahteva spoštovanje zakonitosti

Znašli smo se v prelomnem trenutku, ko je treba ob polni odgovornosti za prihodnji razvoj in uspeh začetih reform odpraviti enostransko nespoštovanje zveznih predpisov in s tem omogočiti miren in enakopraven dialog o prihodnjih odnosih v Jugoslaviji, je ocenilo predsedstvo SFRJ na seji v Ohridu. Obravnavali so uresničevanje ustavnosti in zakonitosti v vseh državah, aktualna vprašanja mednarodnih odnosov, metode dela pri rešitvi krize v Jugoslaviji in druga vprašanja iz pristojnosti predsedstva. Predsedstvo SFRJ opozarja, da je treba v vseh republikah in avtonomnih pokrajinah nujno

preložitii uveljavitev že sprejetih, v prihodnje pa preprečiti sprejemanje protiučestnih in protizakonitih dokumentov. Tako naj bi ustvarili konstruktivno ozračje za bližnje demokratične razprave in iskanje rešitev za izhod iz nastale krize. V skladu s tem je od zveznega izvršnega sveta in drugih zveznih organov, odgovornih za stanje na določenih področjih, zahtevalo, da izkoristijo vsa ustavna in zakonska pooblastila in sprejmejo potrebne ukrepe za zagotavljanje doslednega izvrševanja zveznih zakonov.

»NIMAMO NIČESAR«

Sosednja Bolgarija se je znašla v zelo hudi gospodarski krizi. Kolaps planskega gospodarstva, velike težave pri začetkih tržnega poslovanja in dolgovi do tujine so zelo osiromašili tržišče. Pred trgovinami s osnovnimi živili so dolge vrste čakajočih, delovati je začela črna borza. Država upa v humanitarno pomoč mednarodnih organizacij. Da je položaj res težak, dokazujejo tudi številni napisi na pulnih trgovin v živili v Sofiji, kjer piše: »Nimamo ničesar«.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Politika bo Srbijo pripeljala v položaj, ko jo bo velika večina ljudi imela za okupatorja...

(Slobodna Dalmacija — Split)

Z razpadom Jugoslavije bi verjetno nastalo šest držav, z razpadom Češkoslovaške pa dve ali tri države.

(Danes — Zagreb)

Kot samostojna država je lahko Srbija na ravni sodobnih in razvitejših evropskih držav, ker ima gospodarske zmogljivosti, znanje in kadre.

(Borba — Beograd)

Pismo iz Beograda

Seja zveznega zbora skupščine SFRJ, na kateri naj bi predsednik predsedstva SFRJ dr. Borisav Jović prečital ekspozice, ki so ga dobili delegati vnaprej, a ga niso smeli prebrati. Je to sredi v skupščini SFRJ minila ob razpravljanju o dnevnem redu, ki ni ustrežal »pravilom igre«.

Seja in branje ekspozice sta bila odložena do petka, ko naj bi bilo predsedstvo SFRJ v polni sestavi s prej razglašenim Stjepanom Mesićem za člana predsedstva SFRJ, kakor je zahtevala delegacija Hrvaške in kakor je potem izglasovala večina delegatov tega zbora skupščine SFRJ.

Proceduralna vprašanja delovanja skupščin so vedno zelo pomembna, zlasti v delovanju skupščine SFRJ, kajti prenatrjenost v odločanju in nedoslednost v načinu odločanja so zelo nevarni dejavniki v odločanju o usodi Jugoslavije in vseh njenih delov.

Zgodilo se je nekaj, kar je bilo daslej težko verjeti, da bo namreč skupščina SFRJ naposled in prav pred koncem svojega dosedanega delovanja končno uvidela, da mora prevzeti vso odgovornost za obstoj Jugoslavije in delovati ter odločiti neodvisno od kogarkoli, torej tudi predsedstva SFRJ.

Kakor vemo, je bila dosedanja praksa takšna, da je odločil o vsem CK ZKJ oziroma partije in da je bil takle vrstni red: predsedstvo, izvršni svet in nazadnje skupščina. Kakorkoli se je hotelo kdaj to spremeniti in postaviti z glave na noge, v praksi nikdar ni uspelo, ne toliko zaradi nezmožnosti uresničitve načel o tem, vpisanih v vse politične in državne dokumente, kolikor zaradi nenavajenosti in nepripravljenosti na takšno delovanje.

Prav zaradi tega se štirinajsti kongres Zveze komunistov Jugoslavije ni končal, ker je komunistična partija prej razpadla, kar je bilo dobro, saj je ostala Jugoslavija pri reševanju nakopičenih problemov brez monopolistične organizacije.

Z nekakšnim ideološko-praktičističnim ohranjanjem dosedanje Jugoslavije bi skorajda razpadla skupščina SFRJ, ki so jo nekatere delegacije že nameravale zapustiti, če se stvari ne bi iztekle tako, kot so se.

Epilog tega stanja je bil podoben epilogu razhajanja partije ko-

NAČELNOST

munistov, da smo namreč gledali televizijski dnevnik tako dolgo, dokler bi trajalo branje ekspozice dr. Jovića, če bi se to zgodilo v skupščini. Prečitali so ga namreč spikerji TV Beograd, da ljudje ne bi ugrabili o tem, kaj je bilo pravzaprav tako spornega.

Ne vem ali vsaj ne morem soditi o tem, koliko je bilo to protokolarno dobro in kaj to politično pomeni, ker ne želim imeti v zvezi s tem nikakršne slabe vesti. Vem le to, kar so ugotovili že delegati v svojih razpravah o dnevnem redu, da je branje zvenelo ob sliki predsednika, ki je na ekranu statirala namesto govornika, zelo komemorativno.

Ne kaže torej modrovati o tem, ali je prehitvejoča se dogajanja v Jugoslaviji prav reševati z naglimi ukrepi ali pa je ta naglica še na ravni veljavne federacije le rezultat dosedanje prepočnosti pri modrem reagiranju na vsakdanje nevesočnosti. Modrost je namreč v tem, da se ne sme storiti nič prenatrjenega, da se ne bi izlilo iz kadi z umazano vodo tudi otroka.

Ko to pišem, še ne vem, s kolikšno odgovornostjo se je odločalo v skupščini SFRJ potem, in kakšne so bile ali bodo posledice tega odločanja, vendar vem, da bo za Jugoslavijo pomembno, da je obstajala zavest o nedeljivosti odgovornosti skupščine SFRJ za našo nadaljnjo usodo, pa kakršna koli že bo.

Ne maram se spuščati v špekulacije o tem, kaj bi se ali se bo zgodilo v takšnih ali drugačnih okoliščinah, ker vem, da se bo zgodilo, kar se mora in kakor se dogaja, ne glede na dobro ali slabo voljo udeležencev v takem dogajanju. Sodim pa, da se nikdar več ne bodo vrnili časi odločanja po hitrem in skrajšanem postopku, ki je bilo tako zelo v navadi takrat, ko je bilo že vse naprej odločeno in so skupščine delovale samo še kot glasovalni stroji.

Res pa je seveda nevarnost, da se moč ene partije izkazuje poslej v državah, ki so v Jugoslaviji praktično že nastale, pa naj se še tako pokrivajo s streho federacije ali konfederacije. Proces policentracije namreč še ni končan, ker je navajenost na takšen ali drugačen centralizem še vse preveč v ljudeh, ki se nam čez noč predstavljajo kot demokrati.

Viktor Širc

V »ROKAVU« IMETI REZERVNE TRGE

Sprejem zakonov v srbski skupščini, ki zapirajo tržišče, je popolnoma v nasprotju z vsakršno ekonomsko logiko in pomenijo orodje v rokah oblasti pred bližnjimi večstrankarskimi volitvami v tej republiki. Poleg tega je večina od 15 novih srbskih zakonov, ki naj bi Srbijo ščitilo pred »izkoriščanjem«, naperjeno proti Sloveniji in Hrvaški, proti katerima je uveden poseben prometni davek, ki ga bodo morali plačevati kupci vseh proizvodov iz teh dveh republik. Pri tem ima srbska vlada namreč možnost, da določi posebne, višje cene za blago in storitve, namenjene na severzahod države. Druga tarča srbskih ukrepov pa je zvezna vlada. Sprejeti zakoni omogočajo Srbiji, da zadrži zvezni prometni davek, sprožili pa so tudi postopek za odpoklic podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksandra Mitrovića, češ da je izdal srbske interese.

Na Hrvaškem ob tem pripominjajo, da ni več pomembno, kdo razbija Jugoslavijo, temveč kako jo razbija in koliko nas bo vse to skupaj stalo. Po srbskih ukrepih in poprejšnji razveljavitvi številnih zveznih zakonov v Sloveniji in na Hrvaškem ni več podlage niti za sporazum o konfederalni, kaj šele o federativni ureditvi prihodnjih odnosov v Jugoslaviji, menijo v Bosni in Hercegovini. Če na kratko ocenimo sprejete srbske ukrepe, lahko rečemo, da gre za nekakšne zaščitne carinske takse. Srbsko gospodarstvo namreč propada. Namesto, da bi ga prepuštili delovanju trga, pa ga hočejo zavarovati pred kakovostnejšim blagom. Skratka — gre za novo zlorabo gospodarstva v politične namene, saj volitve v največji jugoslovanski republiki niso več daleč. V Srbiji se sicer izgovarjajo, da Slovenija v sklad za nerazvite, torej tudi za Kosovo, ne plačuje več, vendar pa ob tem pozabljajo, da s pridružitvijo Avtonomne pokrajine Kosovo k Srbiji, Kosovo ni več nerazvito območje Jugoslavije, ampak je del velike Srbije.

In kako na vse to odgovorjajo v Sloveniji? Če smo pri nas res za tržno gospodarstvo, potem na novo srbsko blokado ne bomo reagirali na podoben način. Rešitev slovenskega gospodarstva je

V žarišču dogodkov

namreč samo v doslednem in vztrajnem uveljavljanju zakonitosti trga in vzpostavljanju tehnološko in organizacijsko skrajno zastarele industrije tuji konkurenci. Skratka — tudi v Sloveniji moramo prekiniti z zlorabljanjem ekonomije v politične namene. Prav zato mora postati nova srbska blokada nov izziv za hitrejšo tehnološko prenavo industrije, iskanje novih, zanimivih in kakovostnih izdelkov za nova zahtevna tržišča. Pot v Evropo in v svet je mogoča samo preko trga, oziroma gospodarstva, ki je izpostavljeno brutalnim ekonomskim zakonitostim preživetja. Dokler obstaja Jugoslavija, so

Kmalu tudi Evropska banka

Evropska banka za obnovo in razvoj naj hi začela poslovanje februarja ali marca prihodnjega leta. To je možno ugotoviti po drugem delovnem sestanku direktorjeve banke v Londonu. Med drugim mora za začetek poslovanja ta banka ustanoviti sporazum ratificirati dve tretjini delničarjev. Od 39 držav članic pa je bil sprejet vsaj en odločitveni sklep, ki pomeni, da je treba v nekaj dneh narediti in da je njena naloga pospešiti gospodarski razvoj v državah srednje in zahodne Evrope. Začetni kapital znaša 13 milijard dolarjev.

globus

KAIRO — Posebni odposlanec sovjetskega voditelja Gorbačova Pri-makov je ob obisku v Egiptu izjavil, da ima diplomacija še možnosti za mirno rešitev krize v Zalivu.

TEL AVIV — Izraelska vlada je skoraj popolnoma zaprla zasedena ozemlja, zahodni breg reke Jordan, območje Gaze in vzhodni Jeruzalem. S tem želijo preprečiti sopolje Zlavin Arabcev.

BELFAST — V dveh bombah napadih na Severnem Irskem je umrlo britanskih vojakov, približno 20 pa je ranjenih. Napada sta delo Irske republikanske armade.

VARŠAVA — Lecha Walenso so tudi uradno registrirali kot kandidata na predsedniških volitvah v Poljski. Volitve bodo 25. novembra leto.

TIRANA — Tu je potekal drugi ministrijski sestanek šestih balkanskih držav, namenjen izboljšanju odnosov in sodelovanju na Balkanu, kar naj bi ga približalo Evropi.

WASHINGTON — Predsednik dom ameriškega kongresa je zaviral predlog resolucije o obsodbi krivca človekovih pravic na Kosovu, ker bi leta ta služila le interesom albanskega lobbyja.

JERUZALEM — Skupina slovenskih politikov, v kateri so bili predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan, predsednik republiškega komiteja za kulturo dr. Andrej Čučur in drugi, je bila na krajšem obisku v Izraelu, kjer so se pogovarjali z nekaterimi vodilnimi politikmi.

PARIZ — V Franciji učenjake, da je že vse pripravljeno za vrnitev francoskih talcev iz Iraka. Medtem pa je francoska vlada zavrnila, da bi v Bagdad poslala svojega predstavnika, tako da njihove interese zastopa predstavnik Rdečega križa.

RAWALPINDI — Pakistanska ljudska stranka, ki jo vodi nekdanja predsednica vlade Benazir Buto, je na parlamentarnih volitvah doživela hudo poraz. Ob tem je izražen dvom o pravičnosti volitev.

globus

Minuta pred dvanajsto

Prva samostojna organizacija Slovencev na Madžarskem — Mejni prehod je prva naloga — Matere, zakaj ne učite svojih otrok materinščine?

Vreme ni bilo nič kaj prijetno. Temni oblaki so sobotno jutro »osrečili« z dežjem. Delegati in

la iz cerkvenega hrama. Kot kaže, pa rešitve še nekaj časa ne bo, saj je ideja, da bi zamenjali duhovnike, padla v vodo.

V razpravi o programu zveze smo slišali tudi marsikaj drugega, kar teži porabske Slovence. Na kulturnem področju bi morali poleg skupin, ki gojijo ljudsko izročilo, najti tudi oblike delovanja, ki bi pomagale pri govornem dvigu in ohranitvi jezika. Takšna je zdaj lutkovna skupina gornjeniške šole. Marsikaj je potrebno storiti tudi na šolskem področju, čeprav se je treba zavedati, da šola ne bo rešila vseh problemov. Visoka učiteljska šola iz Sombotela bi morala poskrbeti za kadrovanje svojih študentov, in ne — kot doslej — sprejemati vsakogar; tudi tistih, ki skoraj ne obvladajo slovenskega jezika. Vodja slovenske katedre Karel Gadányi pa je predlagal, da bi bilo dobro, če bi v Sombotelu ustanovili slovenski kulturni center, razmišljati pa bi morali tudi o konzulatu.

Še o eni pomembni temi se je vnela razprava, in sicer o informiranju Slovencev na Madžarskem. Največ problemov je trenutno s pisano besedo, saj so v Narodnih novinah ukiniteli slo-

vensko prilogo Ljudski list. Marija Bajzek je dejala, da Slovenci ob ustanavljanju lastnega časopisa ne smejo pristati na fotokopirano brošuro, ampak morajo zahtevati pravi časopis.

Seveda vse to niso edini problemi. Za izboljšanje položaja Slovencev, ki živijo ob Rabi, bo potrebno opraviti tudi veliko drugih reči; delo bo vodilo trinajstčlansko predsedstvo kot najvišji organ med dvema občinama zboroma. Vnj pa so bili izvoljeni Jože Hirnók (predsednik zveze), sekretarka Irena Barber in Irena Pavlič ter predstavniki vaskih skupnosti Alojz Hanžek, Erika Glanz, Irma Filip, Laci Domjan, Klara Fodor, Štefan Toth, Karel Holec, Sandor Merkli, Karel Gadányi. Eno mesto pa ostaja še za glavnega urednika slovenskega časopisa.

Je torej ustanovitev slovenske zveze zgodovinski dogodek za Slovence na Madžarskem? Jože Hirnók: »V enem smislu je, saj smo prvič dobili svojo organizacijo in tako prevzemamo usodo v svoje roke. Zdjaj bo torej odvisno samo od nas, kaj bomo naredili in kaj lahko naredimo za tukajšnje Slovence.«

Silva Eöry

Obisk delegacije iz Ingolstadta v Murski Soboti še utrdil vezi med partnerskima mestoma — Zadovoljstvo ob demokratičnih spremembah pri nas — Izmenjava izkušenj z raznih področjih

Konec tedna se je na tri-dnevem obisku v Pomurju mudila 20-članska delegacija iz partnerskega mesta Ingolstadt, ki jo je vodil nadžupan dr. Peter Schnell, v njej pa sta bila tudi župan Werner Pössl in deželni poslanec dr. Manfred Schumann. Čeprav je šlo za neurad-

tudi večjo konkurenčnost v gospodarskih odnosih. Ravno gospodarska vprašanja pa so prevladovala ob tokratnem srečanju predstavnikov obeh partnerskih mest, kar je ob negotovih političnih in gospodarskih razmerah v Jugoslaviji povsem razumljivo. So-

INGOLSTADTA V SOBOŠKEM MUZEJU — Nadžupan mesta Ingolstadt dr. Peter Schnell (desno) — v sredini je predsednik soboške vlade Ivan Obal — izroča kustotini Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti Metki Fujs mestni grb, ki bo spominjal na uspešno sodelovanje med partnerskima mestoma. Foto: N. Juhnov.

ni obisk, pripisujejo tudi tokratnem srečanju z najvišjimi predstavniki soboške občinske vlade velik pomen. Po slovesnem sprejemu v grajski dvorani v Murski Soboti, ki so se ga udeležili tudi predstavniki strank, je sledil dokaj sproščen pogovor, v katerem so se med sebojno podrobneje informirali o dogajanjih. Nemška stran je ob tem izrazila veliko zadovoljstvo ob demokratičnih spremembah v Republiki Sloveniji, ki bodo med drugim omogočile

boška stran, ki jo je vodil predsednik občinske vlade Ivan Obal, jih je prepričala, da je vlaganje v naše gospodarstvo kljub morebitnim zadržkom trdna naložba, saj so letošnje demokratične volitve pri nas pripomogle k hitrejšemu odpiranju gospodarstva za tuje trge. Podatek, da je bilo v nekaj zadnjih mesecih v soboški občini ustanovljenih kar 5 mešanih podjetij in da so možnosti tesnejšega sodelovanja tudi s so-

sednjo Madžarsko, kamor naj bi znova stekla železniška proga, hkrati pa naj bi kmalu odprli nov mednarodni prehod s Porabjem, je dovolj zgovoren.

»Za sodelovanje sta potrebna le dva pogoja, to pa sta cena in kakovost. Upam, da bomo v naši deželi zmogli toliko moči, da bomo poleg projekta Mure, to je sodelovanja z Audijem iz Ingolstadta, lahko vključili še kakšen projekt. V tem smislu je tudi ta pogovor pomembno izhodišče, da bomo bolje razumeli drug drugega, na čemer tudi gradimo prihodnost.« je poudaril Ivan Obal. Pridružil se mu je tudi dr. Peter Schnell, rekoč: »Gospodarske povezave med nami postajajo vedno bolj dvostranske, saj se navezujejo novi stiki. Za obe mesti pa sta pomembni tudi krepitev medčloveških odnosov, ki se kažejo v srečanjih mladih, obiskih starejših občanov ter ob raznih kulturnih in športnih prireditvah. Posebno nas veseli, da doživljajo kulturni dosežki v Murski Soboti velik ugled v Ingolstadtu. Obe mesti pa sta postali del skupne Evrope, v čimer je tudi naša skupna prihodnost.«

Na pogovorih v Murski Soboti so izmenjali tudi izkušnje o delovanju upravnih služb, ki je na primerni ravni, komunalnem in stanovanjskem področju ter odpravljanju ekoloških problemov, delegacija iz Ingolstadta pa si je ob tej priložnosti ogledala tudi kulturne in zgodovinske znamenitosti pokrajine ob Muri.

Milan Jerše

gostje pa so prihajali iz cerkve, kjer so duhovniki iz Slovenije končali jutranjo mašo. Nihče se ni spraševal, komu zvoni, saj porabski Slovenci že dolgo vedo, da zvoni njim. In to so tudi povedali.

Začela je Irena Barber in menila, da je prišel čas, ko morajo Slovenci vzeti usodo v svoje roke. »Pred nami so velike naloge, ki jih ne bomo mogli rešiti v letu dni. Upam pa, da bomo storili vsaj nekaj korakov naprej, saj smo v 24. uri.« Pri tem je mislila predvsem na izumiranje jezika, saj vedno manj mladih govori slovensko.

O teh problemih je spregovorila tudi Vera Gašpar: »Matere so krive, da se otroci ne pogovarjajo slovensko. Če bi se doma naučili narečja, bi jim bilo v šoli lažje z učenjem knjižne slovenščine.« Opozorila je tudi na problem, ki že nekaj let teži Gornjeniščane. Po smrti Janosa Kuharja je slovenska beseda izgini-

VZTRAJNIK RADGONSKIH INOVIRANJ - OB OBČINSKEM PRAZNIKU

Novator leta '90 iz EEK Videm, mentor leta '90 Ladislava Javernik

Pohvale vredni so Radgončani, ki edini v pokrajini ob Muri še vztrajajo pri vsakoletnem podeljevanju priznanj in nagrad inovatorjem in racionalizatorjem iz posameznih podjetij in ustanov v okviru občinskega praznovanja. Tokratno je bilo 37. in za 36 posameznih nagradencev s šestimi skupinami drugačno kot sicer.

Petkovo »finale« v prostorni videmski osnovni šoli je namreč sledilo strokovni ekskurziji z ogledom firm v Lokavcih (Lončarič, d.o.o.) in Vidmu ob Ščavnici (EEK, to je Elektronika, Energetika, Kocovan ali Komunikacije, d.o.o.), kjer je bilo kaj videti in slišati. »Človek je tržno blago, je kapital in tega v družbenih firmah še niso doumeli.« je na kratko komentiral neudrni Elradovec, predsednik občinskega odbora za raziskovalno dejavnost Ivan Zabavnik. Najvišja podeljena nagrada s priznanjem je znašala deset tisoč, najnižja sto dinarjev, skupni fond vseh nagrad pa 44.800 dinarjev. Predloge so posredovali Elrad, EEK in videmska osnovna šola IZ talcev. Iz slednje je tudi letošnji mentor, točneje mentorica, predmetna učiteljica matematike in fizike, Ladislava Javernik. Naziv in pet tisoč din si je zaslužila »za dolgoletno vzgojno, ustvarjalno in mentorsko delo z učenci, zlasti na področju računalništva in hranilništva«. Ime inovator leta in deset tisočakov pa so si pridobili inženirji elektronike Silvo Lavrenčič, Ferdo Kolar in Emil Puh iz EEK »predvsem za izvedbo projekta Sistem daljinskega vodenja«. Nagradjenih iz Elrada je bilo 30 (največ deset tisoč dinarjev, sta »pobrala« Anton Rožman in Štefka Vajzman ter Ludvik Matis, ki mu je pripadlo deset tisočakov), iz Radenske Tovarne polnilne opreme I4 in iz Avtoradgane sedem. Zbrane je med drugim nalogovil podpredsednik radgonske občinske vlade Zlatko Erlih, poudarjajoč pomen in vrednost inovativstva na osnovi že preverjenih ustvarjalnih vprašanj in izkušenj iz preteklosti. Kako je z dokazljivostjo gospodarske

koristi od ustvarjalnih dosežkov letos nagrajenih radgonskih inovatorjev in racionalizatorjev, pa najbrž ni treba ugitati.

B. Zunec

MESEC POŽARNEGA VARSTVA

Uspela mednarodna gasilska vaja Kuzma 90

Preteklo soboto je bila v Kuzmi skupna vaja gasilcev iz okraja Ženavci (Jennersdorf) iz Gradišanske v Avstriji in soboške občine Kuzma 90. Na vaji, katere predpostavka je bila požar in čelno trčenje treh vozil — razlilo se je kurilno olje, v avtomobilu sta bili vkleščeni dve osebi — je sodelovalo 135 domačih in 30 avstrijskih gasilcev. Pri prepravljanju kurilnega olja in reševanju vkleščenih oseb so uporabili najdosodobnejšo gasilsko opremo. Gasilci so pokazali primerno strokovno znanje in veščine pri reševanju. Kljub slabemu vremenu si je vajo ogledalo precej občanov in gostov, med njimi glavar okraja Ženavci Hubert Janjics in predsednik soboškega izvršnega sveta Ivan Obal. Ob ugodni oceni vaje so bili na obeh straneh zadovoljni in si zaželeli nadaljnje tovrstno sodelovanje.

Foto: Feri Maučec

SO LJUTOMER

Kritike in pohvale izvršnemu svetu

Zadnje zasedanje zborov občinske skupščine v Ljutomeru je bilo takšno, kot vsa dosedanja: delegatske pobude in predloga ter poglobljena razprava o nekaterih priložnih informacijah, ki jih je pripravil ljutomerski izvršni svet. Med uvodnimi točkami dnevnega reda velja odločitev soglasja k predlogu vodje Uprave inšpekcijskih služb Pomurja, Leoolda Mlinariča. Delegati so odločili, da odgovorni pošljejo utemeljitve obeh prijaviteljskih kandidatov, šele nato se odloči o enem ali drugem. Do Pomurje rešijo z vršilec

Delegatska vprašanja bi lahko razdelili na dva dela: ekološko-zeleni in cestni, saj se je večina pobud in vprašanj nanašala na ti dve področji (odlagališče odpadkov in smeti v občini, podoba za podporo občanom, kjer naj bi bilo odlagališče NSRAO, ki takšnega odlagališča nečejo, slabe ceste in njihovo vzdrževanje...). V informaciji o aktivnostih za pridobivanje novih programov, ki jo je pripravil izvršni svet občine Ljutomer, je precej naštetega, zato so delegati zadovoljno ugotovili, da je ta organ storil dovolj, da bi dobili v občini Ljutomer s pomočjo sovlaganj nove programe in s tem tudi nova delovna mesta. Nekoliko kritični so

bili krščanski demokrati, ki so pripomnili, da naj izvršni svet ne pripravljata obsežnejšega programa za Vzgojni zavod v Veržehu, saj je to nekdanji salezijanski samostan in prejšnji lastniki že tudi pripravljajo poseben program, ker želijo stavbo dobiti nazaj. Izvršni svet pa je zavod že ponudil trgu, namenjen pa naj bi bil turistični dejavnosti. Zanj se menda že zanimajo Italijani, ki so se delovno povezali v ustrezen konzorcij za financiranje.

Odločitev vsekakor ne bo lahka, vendar pa, ne glede na to, kaj bo z zavodom, programi morajo biti pripravljene tako z ene kot druge strani, saj bo, ko bo znan lastnik, potrebno takoj začeti z aktivnostmi.

V drugi informaciji, ki so jo prejeli delegati, pa je izvršni svet navzoče podrobneje seznanil z aktivnostmi in stanjem v podjetju Mizarstvo. Kot kaže, je sanacijski program usrezen, saj že daje rezultate, v veliko pomoč pa je tudi novostanovljeno mešano podjetje Turri (gre za Italijanskega partnerja, ki je pripravljen vložiti stroje za izdelavo čevljev. Mizarstvo naj bi prispevalo prostor, občina pa nekaj denarja). Zaposlilo bo polovico odvečnih delavcev, ki bodo stali brez dela po končani sanaciji Mizarstva.

Delegati so tudi podprli ustanovitev podjetniškega inkubatorja INPOM, ki bo pomagal ustanovljati manjša podjetja znotraj že obstoječih (program Tehnostroja) in zunaj njih, jim konkretno pomagal z različnimi servisi in tako po svoje prispeval k preobrniti gospodarstva občine Ljutomer. Ustanoviteljski deleži so: SO Ljutomer 25 %, OZ Preklja 37,5 %, Tehnostroj 25 % in direktor podjetja 12,5 %, vrednost osnovnega kapitala pa bo 80.000 DEM.

Dušan Loparnik

Srečanje socialdemokratov

Obisku delegacije mesta Ingolstadt v Murski Soboti so se predstavniki območnega odbora Socialdemokratske stranke Slovenije iz Murske Sobotice sestali s predstavniki Socialdemokratske stranke Nemčije (SPD). Tako so se srečanja udeležili tudi župan Ingolstadta Werner Pössl, vodja sindikata v tovarni AUDI Er-Kabala in sekretar SPD Ingolstadt Rudolf Wagner.

Pogovor je potekal v prijateljskem vzdušju. Soboški socialdemokrati so prijateljsko razpravljali o sedanjem delu in načrti. Pojasnili so jim razlike med programi, predložili so jim žaželeli veliko uspehov pri delu. Dogovorili so se, da sodelovanje ostane le pri tem srečanju in moralni podpori.

K. K.

JAVNO DRAŽBO

objektov in osnovnih sredstev:

OBJEKTI	Redna cena
A) Upravna zgradba s pripadajočimi zemljiščem in pomožnimi prostori skupni izmeri 4116 m ²	2.200.000,00
B) Objekt »Kasarna« s pripadajočimi zemljiščem v izmeri 1.350 m ²	1.300.000,00

OSEBNI IN TOVORNI AVTOMOBILI

A) Osebnostni: Zastava 850 AK, leto izdelave 1985	20.712,00
Zastava 850 AP, leto izdelave 1984	17.300,00
Zastava 435 K, leto izdelave 1980	13.600,00
B) Tovorni: TAM 125 T 12 K, leto izdelave 1979	43.200,00
TAM 6.500 K, leto izdelave 1972	37.500,00
TAM 6.500 K, leto izdelave 1972	39.600,00

Štirojnici in oprema, katerih količina in vrednosti so objavljene na oglasni deski na sedežu podjetja. Dražbo bo v sredo, 7. 11. 1990, ob 9.00 na sedežu podjetja. Prisotni morajo pred pričetkom licitacije vplačati kavicijo v višini 10 % od izključne cene na sedežu podjetja. Finančni davek ni vračunan v ceno in ga kupec plača posebej. Dražba bo potekala po načelu videno-kupljeno, zato kasnejših licitacij ne bomo upoštevali. Vse stvari se morajo plačati in odpeljati v 8 dneh po dražbi. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu št. 40.606 ali po pošti št. 2101, tov. Osterc.

VABLJENI Na JAVNO RAZPRAVO o osnutku slovenske USTAVE

v petek, 2. novembra 1990, ob 18. uri v kinodvorani v Črenšovcih. V razpravi bosta sodelovala predsednik zbora občin RS Ivan Bizjak in poslanec družbenopolitičnega zbora RS Nace Poljanar. Javno razpravo organizira občinski odbor Slovenskih krščanskih demokratov Lendava.

S.O.S. Company Veščica d.o.o.

69000 MURSKA SOBOTA Veščica 4e telefon 069-23-507 fax 23-507

Prodaja novih avtomobilov iz programa Ford

FIESTA, ESCORT, ORION, SIERRA, SCORPIO, TRANZIT

Možnost nakupa tudi po sistemu STARO - ZA NOVO

Posredovanje in prodaja rabljenih avtomobilov

Prašiči iz Podgrada razseljeni do 1993. leta

Do konca novembra letos bo posebna strokovna komisija izdelala smernice za postopno razselitev prašičev iz farme v Podgradu, so med drugim sklenili na skupnem sestanku, na katerem so se srečali vsi zainteresirani v sredo, 24. oktobra. Osnovni pogoj pri razseljevanju pa bo, da gornjeradgonsko gospodarstvo ne bo imelo nobene škode.

Vzreja prašičev (letno okrog 33 tisoč pitancev) je skupaj s poljedelstvom in mesno industrijo povezana v verigo, če se le-ta pretrga, je vprašljivo nadaljnje poslovanje celotnega kmetijskega kombinata Radgona. Kombinatski pa je tačas »edina pozitivna točka« gospodarstva občine Gornja Radgona. Ko se vsa druga podjetja ukvarjajo z izgubami in likvidnostnimi težavami, je kombinat prispeval kar 78 odstotkov celotne občinske akumulacije, od tega četrtina farma (je poudaril Jože Karba, najbolj odgovorni na Kmetijskem kombinatu).

Problem množične vzreje prašičev ni rešen na zadovoljiv način nikjer v Jugoslaviji in v svetu (le redkokoli pa je tako blizu naselja in vodovodnih zbiralnikov). Farma v Podgradu je za rešitev problema odvečne gnojnice doslej naredila največ, kljub temu pa ostaja največja temperirana ekološka bomba. Če bodo z iskanjem rešitev (preseljevanjem) predolgo čakali, se lahko zgodi tudi to, da bo eden od prihodnjih zakonov enostavno prepovedal takšne koncentracije živali iz ekoloških, predvsem pa etnoloških vzrokov. In potem bo čutilo ogromne posledice v resnici celotno gornjeradgonsko gospodarstvo (je omenil predsednik občine Alojz Vogrinčič). V Podgradu vzrejajo prašiče v 26 hlevih. Graditi so jih začeli 1965. leta, obnovili pa v letih 1982/83. Vrednost objektov na 8800 kvadratnih metrih je okrog 20 milijonov mark. In skoraj toliko naj bi stala tudi celotna urednostenična načrta razseljevanja prašičev.

»Če oprema deluje, je bakteriološko in kemično čiščenje gnojnice zadovoljivo, ni pa rešen problem smrada iz hlevov in lagun. Vprašanje je tudi, kako gnojenje z gnojnico vpliva na podtalnico,« je v uvodu med drugim dejal Janez Brunčič (komite za varstvo okolja in urejanje prostora). Smrad prav posebej moti Avstrijce, saj ga morajo vohati v bližnjem trgovskem mestu Radgoni in njihovem zdravilišču, ki leži vzporedno na drugem bregu reke Mure.

Velik dosežek je že to, da so se zainteresirane strani končno srečale in dogovorile, da je razselitev nujna. Seveda pa bo v pripravi načrtov potrebno upoštevati dejstvo, da sta kombinat in občina v to prisiljena, da so to poteze, ki so povezane s politiko (tu-

tu v občini Gornja Radgona okrog 50 manjših farm s 100, 200 ali 300 prašiči. »Pitališča bi lahko usposobili v desetih mesecih, to ni problem,« je optimističen Drago Lepoša iz Kmetijske zadruge Radgona. Toda z razselitvijo so povezani tudi drugi problemi. Bodo sedanji kmetje sploh sposobni in pripravljivi prevzeti vzrejo prašičev? V novih farmah prašičev naj ne bi krmili z umetnimi krmili, temveč z doma pridelano hrano. Zaradi tega bo potrebno spreminiti vrsto poljščin na poljih, zmanjšati število goveje živine, največji problem pa bo prav gotovo dobiti dovolj stelje. Tudi izplakovanja v prihodnje naj ne bi bilo več, toda za steljo je potrebno imeti dovolj slame. Za vse to bi potrebovali dodatnih tisoč hektarov obdelovalnih njiv. Okrog 50 kmetij bi se moralo ukvarjati tudi z

vzrejo plemenskih svinj, za kar bi potrebovali dodatnih 300 do 500 hektarov. K temu lahko dodamo smotno izrabo sedanjih kadrov na farmi v Podgradu ter razvitev infrastrukture (ceste, vodovoda, elektrike). Ni še znano, če bodo nove farme v pristojnosti zadruge, kombinata ali koga drugega.

Pri izdelavi načrtov bodo člani komisije morali v prvi vrsti misliti na verigo zemlja-surovinaklavnic.

Za nosilca projekta in predsednika komisije so imenovali dr. Alojza Slaviča, sodelovali pa bodo tudi Drago Lepoša (KZ Gornja Radgona), Marjan Fras (VG Kapela), Zlatko Erlih in Janez Brunčič (izvršni svet) ter Jože Mlinarič (Kmetijski kombinat).

Bernarda B. Peček

ODMEV NA: RAZSELITI ALI NE RAZSELITI? — RAZSELITI!!!

LETA 1987 ŠE KOT »GONJA EKOLOGISTOV ZOPER PRAŠIČEREJCE«

Že ob nedavnem obisku slovenskega premiera g. Lojzeta Peterleta v Pomurju, zlasti na prašičji farmi Podgrad pri Gornji Radgoni, je mag. Andrej Kralj, eden od Pomurkinih »špic« strokovnjakov, ki mu sicer marsikaj očitajo, dobesedno triumfiral. »Potrdilo se je, kar sem trdil že leta 1987,« smo slišali. In kaj je trdil?

»Po mojem je edina prava pot sanacija dveh problematičnih pomurskih prašičjih farm v Podgradu in Nemščaku, pa tudi drugih, ta, da jih zmanjšamo, razbijemo. Madžari so na primer med največjimi rejci prašičev, pa nimajo takšnih ogromnih farm kot mi, ampak prašiče v glavnem držijo na ohišnicah. Če bi tudi mi storili tako, bi glavni problem velikih farm — onesnaževanje okolja in vodotokov z velikimi količinami gnojnice — odpadel, ker bi bilo mogoče odvažati majhne količine z manjših farm brez skrbi na najbližja polja. Toda tega mojega predloga nihče noče poslušati; še več, reakcija je bila takšna, da bi bil skoraj ob službo. Sedaj pač raje rešujemo že v osnovi zgrižen princip prašičereje z veliko koncentracijo prašičev na enem mestu in s tem delamo še dodatne napake.« (Izjava je 12. marca 1987 v rubriki Rekli so objavil dnevnik Delo.) In posledica? Strokovni kolegij (tedanjega) tozda Prašičereja pri Kmetijskem gospodarstvu Rakičan, ki ima opravka s svinjsko farmo Nemščak Jezera, je štiri dni pozneje, 16. marca 1987, na (teda-

njeja in sedanjega) predsednika KPO SOZD ABC Pomurka (zdaj: sestavljeno podjetje ABC Pomurka) Gustija Grofa naslovil dopis kot odziv na »članek v Delu, v katerem tov. Kralj A. podaja »rešitev« za ekološko katastrofo, ki jo povzročajo velike prašičerejske farme. Smatramo, da je izjava v tem članku skrajno neodgovorna in da v tem času intenzivne gonje ekologistov nam prašičerejem lahko še bolj otežuje situacijo. Obnemem se postavlja nekaj resnih vprašanj:

Tov. Kralj je uslužbenec SOZD-a in se sredstva za njegove stroške v dobrem delu formirajo iz dohodka prašičereje in prašičerejce! Sprašujemo se, kakšno perspektivo imamo s takimi ljudmi v razvojnih oddelkih? (vodje?) Zdaj, ko se sprejemajo finančni plani za tekoče leto, bo lahko postavljeno vprašanje koga in za kaj plačujemo posamezne ljudi. Mimogrede, rekonstrukcija kafilerije je potekala z velikim angažiranjem tov. Kralja, vemo pa, da ravno pri ekološkem kompleksu niso najdene ustreznosti. Toliko na kratko. Na stro-

kovnem kolegiju farme Nemščak smo se zmenili, da vas moramo na zadevo opozoriti.« Ker »advokature« g. mag. Andreju Kralju, ki so ga letos, po lastni izjavi, »transferirali kot tehnološki višek«, ob nekaterih drugih, ni treba »špiliti«, samo javni vprašanja. Kaj je tedaj in kaj bi danes odgovoril g. Gusti Grof? In kaj poredi Prašičerejski strokovni kolegij pri KG Rakičan zdaj, ko vprašanje razseljevanja velikih prašičjih megapolisov s svinjski mi posledicami ni več vprašanje?

Branko Žunec

Da bi bili nasipi bolj varni...

Čeprav so nasipi vzdolž Mure dokaj visoki, niso dovolj učinkoviti za preprečitev poplav. Da je temu tako, je pokazalo neurje v juliju lanskega leta, ko je narasla reka Mura grozila, da bo prebila nasipe, kar se je na poslednji trenotki zgodilo. Predstavniki štaba za civilno zaščito občine Lendava in vodnogospodarski strokovnjaki so pregledali nasipe, predlagali določene preventivne ukrepe, ki jih je naposled sprejel izvršni svet občinske skupščine. Predstavili so jih na pogovoru s predstavniki krajevnih skupnosti občine Lendava. Iz programa povzemamo tisti del, ki se nanaša na občane. Tako je sklenjeno, da je treba v 5-meterskem pasu od vnožja nasipa na obeh straneh odstraniti drevje in drugo zarast. Podrobnosti in tudi sankcije bo določil občinski odlok, ki naj bi ga sprejeli v kratkem. Z odstranitvijo drevja bo preprečeno, da bi korenine »vrtale« nasip, ga slabile in sušile. V 5-meterskem pasu tudi ni dovoljeno odkopavanje in odvažanje zemlje oziroma gramoz, po nasipih pa je prepovedana vožnja, razen na območju 200 metrov pri Kotu in 150 metrov pri Hotizi. Na drugih območjih, kjer so poti speljane po nasipih, morajo krajevne skupnosti urediti nadomestne poti. V sklepah je tudi zapisano, da je treba zavoziti jame ob nasipih, iz katerih so jemali gramoz, in opustili obdelavo zemljišč v 5-meterskem nasipnem območju. Vse to naj bi naredili do konca tega leta.

Š. S.

UPRAVNI ODBOR SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE
PODPRL PREDLOG ZA

Samostojen časopis

Slovenska kmečka zveza se že ves čas svojega delovanja srečuje s problemi informiranja svojega članstva. Čeprav je to ena najbolj množičnih političnih organizacij, saj vključuje več kot 100 tisoč slovenskih kmetov in drugih privržencev, ji doslej ni uspelo zagotoviti sprotnega in objektivnega seznanjanja članov z dogajanjem v svoji organizaciji. Po mnenju nekaterih so še posebej slabo seznanjeni z delom poslancev Slovenske kmečke zveze v republiški skupščini, zato je v vodstvu stranke že dlje časa ideja o ustanovitvi lastnega časopisa.

Temu predlogu so namenili precej pozornosti tudi na zadnji seji upravnega odbora zveze, na kateri so poudarili, da če zveza delovati kot politična organizacija in se ohraniti na slovenskem političnem prizorišču, morajo začeti izdajati svoj časopis. To je še posebej pomembno ob pripravah na prihodnje splošne občinske volitve, saj bi se zanemarjanje propagandnih aktivnosti pokazalo pri rezultatih volitev. Vpliv na javnost je pri tem odločilnega pomena, to pa lahko dosežejo le s svojim časopisom. Pravijo, da so v slovenskih sredstvih informiranja zastavljeni, vendar pa hkrati tudi samokritično priznavajo, da so za to deloma sami krivi. Mnogi časopisi so namreč odprti za različna mnenja in različne poglede, vendar je tudi med člani slovenske kmečke zveze premalo takih, ki bi bili s pisano besedo pripravljeni sodelovati.

Vodstvo Slovenske kmečke zveze se je že pogovarjalo z uredništvom Kmečkega glasa, ki naj bi postal tudi časopis te stranke, vendar pri Kmečkem glasu želijo ostati neodvisni in takšnega sodelovanja ne sprejemajo. To pa je po svoje tudi razumljivo, saj bi si v primeru sodelovanja kmečka zveza hotela zagotoviti tudi odločen vpliv na uredništvo in kadrovske politične pri časopisu. Mnenja o tem, ali ustanoviti in izdati samostojen časopis ali le prilogo pri enem od že obstoječih časopisov, so si bila deljena, prevlado pa je mnenje, da je najboljše rešitev samostojni časopis. Ta predlog je upravni odbor tudi sprejel in imenoval iniciativni odbor, ki naj do obnove zbora pripravi vse potrebno za izdajanje časopisa. Ta naj bi v začetku izhajal štirnajstnevno, pozneje pa tedensko. Seveda pa to ne bo lahka naloga, saj se, kot so menili nekateri, časopis ne bo prodajal po naslovu, pač pa po vsebini. Ne nazadnje je izdajanje časopisa tudi velik finančni zalogaj, pri čemer pa Slovenska kmečka zveza predvsem računa na pomoč svojega članstva. Kot je dejal eden od razpravljavcev, pa časopis sam po sebi še ne bo rešil vseh vprašanj, saj ugotavljajo, da v Slovenski kmečki zvezi manjkajo tudi druge oblike neposrednega stika s člani. Ta stik se ne more omejiti le na predvolilno obdobje in se končati z obljubami, saj kmetje pričakujejo tudi konkretne rezultate.

Ludvik Kovac

ODKUP SLADKORNE PESE

Odvažajo več, kot lahko predelajo

V Tovarni sladkorja v Ormožu so nam povedali, da bodo letos prevzeli od zasebnih pridelovalcev 220 000 ton sladkorne pese, z družbenih posestev 126 000 ton, z Madžarske pa je bodo dobili 72 000 ton, skupaj je bodo torej predelali 418 000 ton. Pese so od zasebnih pridelovalcev začeli odkupovati s 1. oktobrom, odkup pa naj bi sklenili najkasneje do 15. novembra. Kmetje bi radi seveda pesi čimprej izpuli in jo oddali na prevzemna mesta, vendar vse pese ni mogoče prevzeti hkrati, posebej pa še ne, ko so visoke temperature, saj bi se v velikih gomilah kaj hitro pokvarila. Prav zaradi tega so v času med 1. in 16. oktobrom naročili odkupnim postajam, naj pese ne kopčejo v mero, ampak naj prevzemajo le toliko, kolikor je dnevno odpeljevo predelavo v Ormož. Pozneje, ko so se dnevne temperature znižale, ni več vplivali na odkup, vendar ta povsod ni potekal tako, kot so želeli kmetje, saj na prevzemnih mestih ni bilo dovolj prostora, ampak le za toliko, kolikor so je odpeljali v predelavo. Tja dnevno prepeljejo le za toliko, kolikor so je dnevno lahko predelali 4 100 ton, kar pomeni, po 8 000 ton pese, a je dnevno lahko predelali 4 100 ton, kar pomeni, da tudi tam nastajajo zaloge nepredelane pese. Kmetovalec, ki med tem morda še niso uspeli oddati svojega pridelka, prosijo za potrpežljivost. Ni bojazni, da pese ne bi prevzeli, saj bodo svoje obveznosti do pridelovalcev v celoti izpolnili. Tako tudi višino plačila, ki bo ob povprečni stopnji 15,5 odstotka 0,74 dinarjev. Sicer pa bodo letos pridelovalci dosegli po hektarju 45 ton pese, kakovost pa ne bo ravno najboljša, ker pesa vsebuje preveč dušika. Ta menda vpliva tudi na večjo občutljivost vskladiščene pese.

Š. S.

Simpozij o izvozu in tujih naložbah

V začetku novembra bo v Beogradu sestanek nizozemsko-jugoslovanskega odbora mešane komisije za kmetijstvo. Tačas so že v teku pogovori z gospodom B. Pačarišom o temah razgovora. Gotovo je tudi, da bodo pogovori tekli tudi o podpisu konvencije UPOV s strani Jugoslavije in o možnostih mednarodnega financiranja kmetijskih projektov v Jugoslaviji. Pri razgovorih bodo sodelovali tudi predstavniki Hrvaške in Slovenije, med njimi tudi ABC Pomurka.

Srečanje naših predstavnikov z vladnimi predstavniki Nizozemske, bo najverjetneje vodil minister za kmetijstvo, varovanje narave in ribištvo dr. J. J. Grona-vel. Pozornost bo veljala pogovoru o izvozu kmetijskih pridelkov v Evropo, pakiranju in deklariranju teh. Nizozemci, ki jih bo vodil g. Haker, svetovalec za kmetijstvo za Jugoslavijo, Bolgarijo, Romunijo in Albanijo, pa so predlagali, da bi se s predstavniki Slovenije in Hrvaške srečali v Ljubljani, kjer bi naše predstavnike kmetijstva in živilske industrije seznanili o tem, kakšni bodo pogoji za izvoz v Evropo v

prihodnje in kakšno bo mirna bitvi pakiranje in deklariranje volju namenjenih izdelkov. Predstavniki Slovenije pa bodo goste seznanili o možnostih sovlaganja v naša podjetja pri nas. Po ocenah naših predstavnikov bo povečanje izjemnega pomena za naše pridelovalce pulicij, živilce, investicije stroko, trgovino in izvozne stroke. Kot je znano, bodo po opravljenih razgovorih predlagali program izmenjave dijakov in diplomiranih izmenjave naj bi potekala za čas 2-3 mesecev s povračilom na učnjku praktičnih znanj. Boris Hrgovc

IMP — PANONIJA, kovinska Industrija
Murska Sobota, p. o.

69000 Murska Sobota, Bjeđičeva 1
telefon 069 21-750

Sporočamo strankam, da smo preselili servisno dejavnost in trgovino iz ulice Štefana Kovača na sedež podjetja.

Obveščamo vas tudi, da smo prevzeli celotno servisno dejavnost za Tomos Koper.

FRANCEKOVO
PREMISLANJE

Izgleda, da so divji prašiči zares inteligentne živali. Midva le sejeva in ne žanjeva, oni pa brez setve mirno žanjejo.

KMETJE SE JEJO, DA BI TUDI ŽELI

Škoda, ki jo povzroča divjad, je vedno večja. Lovci se aktivno vključujejo v razreševanje problematike. Nerešljiv problem predstavljajo divji prašiči. Več pomoči od države. Kmetijci in lovci morajo skupaj reševati težave. Kompas naj ostane.

Divjad in kmetijstvo. Tako smo poimenovali javno tribuno, ki jo je sredi minulega tedna v Dolenjih na Goriškem pripravila naša uredništvo. Problematika divjadi, ki jo povzroča divjad na kmetijskih kulturah, postaja vedno bolj pereča, o tem je bilo v preteklosti že veliko razprav in polemik, ki pa pravih in za vse prejemljivih rešitev niso dale. V kmetijskih organizacijah si sicer prizadevajo, da bi škodo omilili, vendar preprečiti je ne morejo. Če, da so odškodnine, ki jih za prizadevanje priznava, ni izplačajo kmetom, visoke, vendar samo z denarjem kmetom ne morejo povrniti tistega, za kat so prizadevani. Največ obtožb s strani kmetov leti na lovsko organizacijo, vendar vprašanja je potrebno reševati strpnost, saj si tudi lovci prizadevajo, da bi problem kar učinkovitejše reševali. Vendar le s skupnim sodelovanjem, saj zgolj medsebojno obtoževanje ne bo rodilo sadov. Prej ko se bo moralo obveljati spoznanje, da kmetje, lovci in divjad v tem prostoru morajo živeti skupaj, razmere pa urejati tako, da bodo sprejemljive za ene in druge.

lovskega inšpektorja, nekateri njihovi predlogi pa so že vključeni v nov zakon o lovsstvu, ki bo v kratkem dan tudi v javno razpravo. Po tem zakonu naj bi divjad postala državna lastnina, zakon pa bi urejal najmanjše površine, na katerih bi lovci imeli pravico do lova. Na tem razgovoru so tudi sklenili, da je vprašanje divjadi potrebno razreševati skupaj z Madžari, saj doberšen del te divjadi prihaja iz sosednje Madžarske. Prve stike so že vzpostavili in upajo, da bodo to problematiko razreševali tudi na meddržavni ravni. Ena od možnosti za preprečevanje škode pa je tudi v ograjah, vendar te niso poceni, če bi jih gradili, pa je sredstva za to potrebno zagotoviti tudi iz re-

skusno so ogradili nekaj površin z električnim pastirjem, kar je škodo sicer zmanjšalo, ni pa je povsem preprečilo. Takšna ograja zaustavi le jelenjad, medtem ko za divje prašiče ne predstavlja prave ovire. Dejstvo pa je, da največ škode povzroča prav divji prašič, ki pa se ga praktično ne da iztegniti oz. omejiti. Rešitev bi bila v rednih ograjah, ki pa po mnenju nekaterih tudi ne pridejo v poštev, saj bi potem morali ograditi celoten pas ob državni meji, to pa tudi iz političnih razlogov ni sprejemljivo. Ograjevanje le določenih površin prav tako ne pride v poštev, saj bi divjad potem še bolj pritisкала na neograjene površine in tam povzročala še večjo škodo.

liko lažje, saj je to možno držati pod kontrolo in v Kompasovem gojitenem lovišču se pri njem dosledno držijo načrta odsreka. V preteklih petih letih so odstrelili 300 jelenov, za novo petletno obdobje pa so plan odstrela povečali na 350. V Kompasu pa ne sprejemajo očitkov, da je jelenjad rezervirana za reprezentančne love, saj tovrstnih lovov v njihovem gojitenem lovišču sploh ni. Je pa res, da organizirajo love za tuje lovce, kar pa je nujno, če želijo ustvariti dohodek, ki ga rabijo tudi za povračilo škode kmetijcem. Tuji lovci se namreč v glavnem zanimajo le za jelene in to za trofejne, medtem ko za divjega prašiča ne kažejo zanimanja. Po besedah Geze Bačiča bodo letos za divjega prašiča

ki jih dajejo kmetje iz obmejnih krajev pa bo prenesel tudi v republiško skuščino. Se je pa tudi na tem pogovoru potrdilo, da se je odnos med kmeti in lovci v zadnjem času le bistveno izboljšal. Se vedno so sicer posamezniki, ki vseprek obtožujejo, vendar pa podatki o nadomestilu škode kažejo, da imajo v Kompasu dober odnos do te problematike. Kot je dejal Branko Radešič, vse lovske družine dokaj dobro ocenjujejo škodo in jo kmetom tudi poravnava. Seveda pa bo problematiko potrebno v prihodnje reševati na še bolj miren in dostojanstven način, saj

Na območje gojitenega lovišča Kompas so leta 1975 uvozili jelene lopatarje. Leta 1976 je izšel nov zakon, ki je za vsako neavtohtono divjad zahteval posebno uvožno dovoljenje republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Lopatarji so bili tako uvoženi leto dni pred tem zakonom brez vsakega dovoljenja in so se do danes zelo razmnožili. Ker lopatarji niso avtohtona divjad v naših krajih, v Kompasu pravijo, da jih bodo iztrebili.

lov na divjad je strokovno opravilo, zato s postavljanjem straž problemov ne bomo rešili. Še posebej zahteven je lov na divjega prašiča, ki je zelo inteligenten pa tudi izredno prilagodljiv vsem življenjskim razmeram. V gojitenem lovišču Kompas na lov za divjim prašičem vabijo tudi izkušene lovce iz drugih lovskih družin, vendar železnih rezultatov ne dosežajo. Možnosti, da bi ga omejili takorekoč ni.

ohraniti tudi zanamcem. V naravno dediščino spada tudi divjad in gospodarjenje z njo je država poverila lovskim organizacijam. To pa ne pomeni, da je s tem tudi vsa skrb prenešana na lovce. Država je dolžna pri tem pomagati, zato mora sodelovati tudi pri preprečevanju in odpravljanju škode.

Po več kot triurni razpravi, v kateri so se kresala različna mnenja in je tu in tam komu zavrela tudi kri, pa je vseeno obveljalo spoznanje, da je vprašanja možno razreševati le strpnost in s sodelovanjem vseh prizadetih. Gojitevno lovišče Kompas, na katero je bilo naslovljenih največ pripomb, je le v dobri meri uspešno opavilo svojo nalogo, zato razmišljanje o njegovi razpustitvi ni podprl prav nihče. Ljudje so se vendarle zavledli, da če na tem območju ne bi bilo Kompas, bi bili problemi še veliko večji.

Ludvik Kovač

Foto: Albert Abraham

publike. V občini si bodo tudi prizadevali, da bo v slovenski program hitrejšega regionalnega razvoja vključen tudi ta del Goriškega.

Največ škode na kmetijskih površinah povzročajo jeleni in divji prašiči. Po trditvah domačinov je bilo letos na njihovem območju prizadetih okrog 240 hektarjev kmetijskih zemljišč, na katerih je divjad uničila do 60 odstotkov pridelka. Mnogi kmetje so že obupali in nekaterih najbolj izpostavljenih polj niti več ne obdelujejo. Ob gozdovih, kjer je včasih rasel najboljši krompir, je zdaj opuščanih že od 30 do 40 hektarjev polj. Kmetje si pomagajo na različne načine, pri tem pa jim pomaga tudi Kompas. Po-

površinah je delno sicer sprejemljiva, vendar problemov ne razrešuje. Kmetje zahtevajo večji odstrel, kar se delno že uresničuje, vendar v glavnem le pri jelenjadi, medtem ko divjega prašiča takorekoč ni moč omejiti. Ta se je v zadnjih letih izredno močno razmnožil, problem pa je toliko večji, ker se v pretežni meri zadržuje v gozdovih na madžarski strani. Dokler je na poljih koruza, se zadržuje na naši strani, saj je to visoka kultura in se v njej počuti varno, ko je koruza pospravljena, pa se umakne v gozdove. Divji prašič ima velik krog gibanja, od 300 do 500 kilometrov, zato ga na tako majhnem območju ni možno uničiti. Je pa bil pri odstrelu divjih prašičev v

čobi dobili od tujih lovcev le okoli 7.000 nemških mark, škoda, ki so jo na kmetijskih kulturah naredili prašiči, pa jih je veljala 80.000 nemških mark. Prav iz teh razlogov niso zainteresirani, da bi se prašič na tem območju ohranil, vendar, kot že rečeno, ga niso sposobni omejiti. Dohodek pri jelenih je povsem drugačen, saj bodo z njimi letos iztržili od 70 do 80 tisoč nemških mark, škoda, ki jo povzročajo jelenci, pa znaša le 40 tisoč nemških mark. Tako bodo v gojitenem lovišču Kompas letos izplačali kmetijcem več kot za 110 tisoč nemških mark škode, stroški, ki jih imajo z divjadjo pa so seveda veliko večji. Kot gojitevno lovišče se v Kompasu ukvarjajo z varstvom in gojitvijo divjadi. Imajo vzrejo male divjadi, fazana, jerebice in race, ki jih letno vzredijo okoli 100 tisoč kosov, prav vzreja male divjadi pa predstavlja več kot 80 odstotkov njihovega prihodka. Povsem nasprotno je pri veliki divjadi, s katero imajo letno okrog 150 tisoč nemških mark stroškov, saj poleg škode, ki jo plačujejo, morajo skrbeti še za 50 hektarjev lastnih njivskih površin, kjer imajo lastne krmne njive, na krmiščih pa preventivno pokrmijo še okoli 200 ton koruze.

Okoli 70 odstotkov vse škode, ki jo je povzročila divjad, je bilo letos na koruzi, zato bi o predlogu o spremembi kultur kazalo resneje razmišljati. Res, da tudi s tem škodo ne bi odpravili, vendar so ostale kulture manj izpostavljene. Kot je dejal Franc Vratarič, pa problem teh ljudi in teh krajev ni samo divjad, zato bo njihove probleme potrebno reševati celoviteje. To pa ni le naloga Kompas, ampak občine, pač pa širše družbene skupnosti, torej republike. Povsod v svetu je tako, da imajo obmejna območja določene ugodnosti in teh bo moralo biti deležno tudi pri nas. Z njimi moramo ljudi spodbujati, da bodo sploh še hoteli živeti v teh krajih. Država bi morala vsaki kmetiji izračunati pogojni dohodek, torej dohodek, ki bi ga morala ustvariti, in če to iz takšnih ali drugačnih razlogov (obmejno območje, divjad ...) ni možno, potem mora razliko tej kmetiji zagotoviti. To mora biti ena od naših zahtev do države, vendar na aktivno površino, saj sicer ne bi bili pošteno do drugih. Tudi poslanec Karel Franko se je zavzel za drugačno obravnavo te problematike, predloge,

Domačini so imeli veliko pripomb čez Kompas, ki da v svoje vrste ne sprejemajo domačinov. Po besedah Geze Bačiča je med 40 lovci tudi nekaj domačinov, zdaj pa so sprejeli sklep, da bodo v prihodnje v svoje vrste sprejemali le nove člane, ki živijo na območju njihovega gojitenega lovišča.

divji prašič in jelenci so avtohtona divjad na našem območju, zato lovsko zakonodaja tudi ni dovoljuje njihovega popolnega iztrebljanja. Gojitevno lovišče Kompas gospodari s 12.500 hektarji lovnih površin in skuša divjad držati pod kontrolo. Če mu to ne uspeva pri divjem prašiču, pa odstrela izpolnjuje pri jelenjadi. V preteklosti so si lovci pomanjkljivosti, saj lovijo po spolu in kakovosti ali bil najustrežnejši, zato se je ta divjad tudi nekoliko bolj razmnožila. V zadnjem času pa je lovno držijo načrta odprave lovne sporni sestavi in tako se spričo vzpostaviti normalno ravnanje.

Kot je rečeno je ta problematika v obmejnih vaseh na Goriškem prisotna že dalj časa, pred nedavnim pa so o njej razpravljali tudi s predstavniki iz republike, ki so jih povabili na najobsebnostno območja, da bi se o problematiki, kakšna je v resnici, spregovorilo. Takrat so sprejeli določene zaključke in se pepe ki naj bi prispevali k skupnemu razreševanju teh problemov, vendar prizadeti pravijo, da niso prejeli odgovora iz Ljubljane doslej, pa niso prejeli. Po besedah članka Horvata želijo spričo tudi na spremembo lovne zakonodaje, zato so na pogovoru povabili tudi republiškega

NOVO — NOVO
OVINA NA VELIKO ZAGAVEC Mladinska 80
Murska Sobota tel. 069 24 080 9943 3476 2574
izbira izdelkov zabavna elektronike
sprejemniki, walkmani, kasetofoni, glasbeni stolpi, glasbeni instrumi

BOUTIQUE
MADE IN SLOVENIJA
SVETOVNA KAKOVOST
UVOŽENI MATERIALI
SPORTNO OBLIKOVANJE

VELETRGOVINA Z NAJBOLJŠIMI CENAMI!

BODITE OBLEČENE MODNO IN ŠPORTNO HKRATI!
Džins v lila, črni, roza in peščeni barvi ter treh modrih odenkih (brezokavniki, hlače, krila, jope)

10 do 20% NIŽJE CENE OB 2. OBLETNICI POSLOVANJA DO 17. 11. 1990

Novost: podložene jakne iz džinsa in otroške vetrovke različnih barv in kombinacij

Trenirke različnih barv in oblik

Boutique K. Serdica 1/d, Rogašovci, telefon 78 656

Delovni čas: ob ponedeljkih, torkih in četrkih od 8. do 17., ob sredah od 8. do 12. in ob petkih od 8. do 19. ure.

INKOM
Trgovina na drobno in debelo in turizem
69000 M. Sobota d.o.o. Prežihova 7a
Telefon. 069 23-652

- uvoženo modno žensko perilo ter druga modna oblačila in modni dodatki
- trgovina na veliko ponuja zasebnim trgovcem uvožene trenirke za odrasle in otroke, moške flanelaste srajce, moške in ženske nogavice in drugo blago po zelo ugodnih cenah

ODPRTO od 9. do 19. ob sobotah od 9. do 13. ure.

KOMPAS

ZA NOVEMBRSEKE PRAZNIČNE DNI

Kompasova srečanja
Novi Vinodolski, Rogla, Tuhejske Toplice

Kompasov tenis
z Mimo Jaušovec v Rovinju

Kompasov praznični klub
Smučanje v Mallnitzu od 28. 11. do 2. 12. 1990

Mini počitnice po domovini
poseben bogat program (morje, zdravilišča, planine ...) od 28. 11. do 2. 12. 1990

Potovanja v tujino
poti vas vodijo v 27 krajev po Evropi in Afriki

Velika potovanja
od Amerike do Kitajske

Seniorski klub
zima, pomlad, Dubrovnik, Mali Lošinj, Hvar

Zima 90/91
na voljo vam je bogat katalog Smučanje 90/91 po domovini in tujini Vsi aranžmaji na obroke ali posojilo Zagotovljeni prevozi ob odhodu iz Gornje Radgone in Murske Sobotice

NOVO!
posredovanje vozil rent-a-car HERTZ odslej tudi v Gornji Radgoni

KOMPAS telefon Gornja Radgona 74 741, 74 256 Murska Sobota 21 312, 22 332

POTUJTE Z NAMI!

Upanje je v božjih rokah — prihodnost so ljudje

Turška zmaga pri Mohaču in skoraj sočasni prodor Lutrovih reformacijskih idej predstavlja v prvi polovici 16. stoletja ključna zgodovinska dogodka, ki sta v temeljih pretresla zgradbo fevdalne Ogrske. Posledice teh dveh dogodkov so bile še posebej zaznavne v zahodno-ogorskih mestnih središčih, kjer so trgovci, najemniški vojaki in meščani nemškega porekla, kljub ustrahovalnim ukrepom dunajskega dvora in najvišjih cerkvenih oblastnikov, razširjali tudi nemški protestantski tisk. Glede na prevozniško in trgovinsko povezanost obmurskih krajev s Sopronom, Kőszegom in drugimi mesti ter glede na obrtniško poslovne stike z bližnjo Radgono, so se sredi 16. stoletja pojavili prvi glasniki Lutrovega nauka tudi na oddaljenih tleh panonskih Slovencev. (F. Šebjanič, Protestantsko gibanje panonskih Slovencev).

31. oktober, dan reformacije, je bil povod za obisk pri seniorju današnje protestantske cerkve na Slovenskem in prvo vprašanje g. Ludviku Novaku je bilo, kako je s protestantizmom pri nas na pragu 21. stoletja?

L. NOVAK: Evangelicianska cerkev se je v največji meri ohranila v Prekmurju, kjer živi 19 tisoč vernikov, večji centri so še Apače, Maribor in Ljubljana z okrog tisoč verniki, medtem ko se je mnogo vernikov razselilo po Sloveniji in zunaj nje, vendar so le redki ostali naši člani. Obdržali smo se kljub štirim stoletjem, v katerih protestantizmu čas ni bil ravno naklonjen, zlasti ne v času protireformacije, ko so bile naše cerkvene občine ukinjene in skoraj 50 let v njih ni bilo duhovnika. Tajno so molili, čitali biblijo in hodili k božjim službam v slovenskem jeziku na Madžar-

ske, kjer je deloval Štefan Kuzmič, tudi prevajalec Nove zaveze v prekmurščino. Gotovo je bilo odločilno tudi to, da je tukajšnje plemstvo v protireformaciji obdržalo protestantsko vero. Posebej kaže poudariti še vlogo evangeličanskih prekmurskih piscev, ki so poleg vere dali neprecenljiv prispevek k ohranjanju slovenskega jezika in narodove zavesti. Temlin, Kuzmič, Bakoš in nekateri drugi so prekmurščini dali pečat knjižnega jezika in s tem identiteto, ki prekmurščino še danes dviguje nad narečja.

Nekoč je protestantska cerkev bila center intelektualnega ustvarjanja, kaj pa danes?

L. NOVAK: Gotovo je bistveno drugače. Intelektualci imajo dovolj priložnosti uveljaviti se prek drugih poti, nedvomno pa je to tudi posledica še dotedajne ideološke enosmerne družbe, ki je ljudem onemogočala javno sodelovanje s cerkvijo. Ne moremo se pohvaliti z ravno obsežno literarno, strokovno in publicistično dejavnostjo. Izdajamo samo naš kalendar, ki je bolj poljudnega značaja, in Evangeličanski list. Med pomembnejše tiske zadnjih desetletij pa gotovo sodi knjiga Protestantsko gibanje panonskih Slovencev Franca Šebjaniča. Zdaj računamo predvsem na mlade intelektualce, ki pa se zaenkrat slabo odzivajo. Morda zato, ker z njimi nismo dovolj permanentno delali in ker se jih zelo malo odloča za študij teologije. Trenutno imamo samo enega študenta, to je moj sin, ki študira na Dunaju in pričakujem, da bo prihodnje leto diplomiral. Pričakovali bi, da se mladi ljudje z manj zadržki odločajo za ta študij, ker se lahko poročijo, vendar očitno ni problem v tem. Gre predvsem za težavnost študija, ki zahteva izpite iz grščine, hebrejščine, latinščine in še enega tujega jezika. Klasični jeziki so v našem srednjem izobraževanju zastopani in mi te posledice čutimo.

Evangelicianska cerkev deluje na območju, ki se demografsko stara. Ali je njena prihodnost bolj temna kot svetla?

L. NOVAK: Število naših vernikov res pada iz leta v leto. Že od nekdaj so imeli manj otrok, kar je posledica etičnega stališča, saj naj bi imel po Lutru človek toliko otrok kot jih lahko preživi. Drugi razlog je izseljevanje mladih ljudi iz obmejnih župnij in tretji

31. OKTOBER — DAN REFORMACIJE

množični odhodi v tujino, kar je še zlasti opazno na Hodošu, delno tudi v Šalovcih.

Ena osnovnih značilnosti naše vere je, da ni tako stroga pri svojih normah in disciplini, saj se naslanja na človekovo odločitev, na ljubezen, na evangelijski, na božji poziv, ne pa na zapoved. Vse je odvisno od odziva človeka. Liberalizem evangeličanske cerkve je izrazil tudi pri obravnavanju zakonske zveze, saj priznavamo ločitev in ponovno poroko, njena humana usmeritev pa izhaja iz vrste Lutrovih tez, med katerimi je recimo poudarjanje pravice in zavzemanje za izobraževanje vseh ljudi. Na teh naših usmeritvah gradimo perspektivo naše cerkve, saj v gibanju števil-

liko pomaga na teološkem in materialnem področju. Po vojni, ko smo ostali brez premoženja in virov sredstev, nam je pomagala z obleko in hrano, pozneje z denarjem za obnovo cerkvenih objektov in za stipendiranje za šolanje duhovnikov.

Kar se tiče sodelovanja s cerkvami na našem območju imamo stike predvsem s katoliško cerkvijo o takoimenovanih ekumenskih božjih službah, za katoliško cerkev pa naši duhovniki opravljajo tudi božje službe in razne obrede, ker pač med tema verama ni velikih teoloških razlik.

Evangelicianska cerkev je veljala za bogato. Po vojni ste bili ob večini premoženja. Ga boste zdaj zahtevali nazaj?

L. NOVAK: Res je bilo veliko našega premoženja nacionaliziranega in funkcioniranje cerkve so s svojimi prostovoljnimi prispevki prevzeli nase predvsem verniki. Evangelicianska cerkev želi in zahteva, da se ji povrne pravična odškodnina za odvzeta zemljišča, gozdove in zgradbe. Nekaj tega je v vsaki cerkveni občini — v Murski Soboti naprimer dva trgovska lokala v zgradbi župnišča, stanovanje za organisto šola z dvema učilnicama, evangeličanski duhovni dom in nekaj parcel. Precej zemlje smo imeli v Križevcih na Hodošu... Odškodnino bomo vsekakor uveljavljali.

Odnos vaše cerkve do politike?

L. NOVAK: Ne podpiramo nobene politične stranke. Vse obravnavamo enakovredno in tako tudi duhovniki ne smejo biti člani strank, kajti na razpoložljive morajo biti vsem vernikom ne glede na njihovo strankarsko opredelitev. Eden naših duhovnikov je nekako spregledal to odločitev zbora duhovnikov, vendar je, kot sem obveščen iz stranke že izstopil, ker bi se sicer za čas političnega aktiviranja moral odobredati duhovniški službi. Naše poslanstvo ni združljivo s strankarskimi interesi.

Od volitev se v naši cerkvi še kaj dosti ni spreminjalo, občutimo pa bolj sproščeno ozračje za delovanje cerkve. Za nas veliko pomeni, da recimo Milan Kucčan kot politik poudarja, da izhaja iz evangeličanske družine in da je nekoč s staro mamo hodil v cerkev.

In še vaše stališče do gradnje katoliškega žezvalnega centra v Kančevcih?

L. NOVAK: Nekaterim ljudem se zdi čudno, da se odločijo ravno za to lokacijo, ki je v širšem okolju pretežno evangeličanska. Mene so s to svojo odločitvijo seznanili že pred začetkom gradnje. Nisem ji oporekal in pričakujem celo določeno sodelovanje s tako zastavljenim centrom, zlasti kar se tiče materialne stiš občasne uporabe prostorov.

Senior Ludvik Novak: Moje življenjsko načelo je služba človeka v duhovnem in v okviru možnega tudi v materialnem smislu, na podlagi vere in biblične besede pomagati ljudem tam, kjer živijo, jih vzgajati za pošteno življenje in za mirno sožitje z drugimi ljudmi, z ljudmi druge vere in ateisti. Ta opredelitev se je oblikovala že z mojo družinsko vzgojo in je del božjega poziva za ta poklic. 19 let sem jo potrjeval na Hodošu, zdaj jo nadaljujem v Murski Soboti in po njej stopa tudi moj sin... (Foto: N. Juhanov)

la vernikov ni nič kaj rožnata. Naše upanje je v božjih rokah.

Evangelicianska cerkev se ravno zaradi svoje majhnosti ne sme in ne more izolirati. Ste prisotni v Svetovni luteranski zvezi in morebiti sodelujete tudi z drugimi veroizpovedmi tu v Pomurju?

L. NOVAK: Čeprav smo mali, smo aktiven in enakopraven član Svetovne luteranske zveze, ki nam ve-

Zanesljiv in konkurenčen partner pri novogradnjah in adaptacijah je

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE
gradbenik p. o.
LENDAVA

V zalogi imamo kakovosten

- gramoz
- pesek in gramozne frakcije

Prodaja po konkurenčnih cenah vsak dan ob gramoznici v Petišovcih.

Priporočamo tudi druge svoje izdelke

- betonske bloke
- robnike
- vrtnne plošče
- betone in armature

MESECU KNJIGE

O ROJSTVU SLOVENSKE KNJIGE

Pisana beseda je postala najdlje pomembno orodje za širjenje protestantizma. K temu je pripomogla še nekaj tiska. Eno od načel, ki so jih imeli protestanti, je bila zahteva, naj ljudje sami berejo sveto pismo, in v materinem jeziku, torej v domačem, njim razumljivem jeziku.

Trubar je na primeru Nemčije videl, kako je knjiga začela nenadoma plavati na enotnost Nemcev in jezika.

Izginjanje latinščine v Evropi v Trubarjevem času je bila hkrati priložnost za rojevanje nacionalnih jezikov. Humanist Erasmus Rotterdamski je prvi zapisal, da bi bilo treba svetlo pismo prevesti v vse jezike sveta.

Trubar je že zgodaj iskal človeka, ki bi pripravil slovensko »za tisko«, a našel nikogar. »ki bi znal pisati in ki bi bil voljan prijeti za tako delo«. Pozneje je sam ob priložnosti še zapisal: »Bog ve, da sem že v tistem času, ko sem še pri vas pridigoval v slovenskem jeziku iz latinskih in nemških knjig, pogosto vzdihoval in vzklizal k Bogu, naj se zaradi posvečenja svojega imena in razširitev svojega kraljestva milostno ozre tudi na naš ubogi, preprosti, dobrosrčni slovenski narod, naj mu prizanesete ter ga obdarite z veliko milostjo in darom, da bi se tuji njegov jezik pisal inbral, kakor jeziki drugih narodov... in da bi se sveto pismo in druge krščanske knjige prav prevedle in našle v slovenskem jeziku.«

Trubar se je moral odločiti najprej za črkopis, nato za narečje, ki naj bi postalo knjižni jezik. »Kadar ta slovenski jezik se povsod glih inu v eni ne govori — drigači govore z domnimi besedami Krajci, drigači Komanosi, drigači Štajerji in dolenci ter

Bezjaki... — obtu smo mi le-tu naše delu v ta krajnski jezik hoteli postaviti z dosti riči volo, nerveč pak, ker se nóm zdí, de ta tih drugih dežel tudi tudi mogo za stopiti.« Raziskave so dokazale, da je Trubarjev jezik pravzaprav takratna ljubljanska, oz. je po domačem narečju nekoliko modificiral ljubljanski govor.

Prva slovenska knjiga je bil Trubarjev Katekizem (Catechismus), izšel leta 1550. Ivan Cankar je ta dogodek označil kot »največje in najpomembnejše delo slovenske reformacije, eno največjih del sploh v zgodovini slovenskega naroda«. Poudariti moramo, da gre tu za izvirno slovensko delo, katerega avtor je Trubar in da je to delo nastajalo brez vsakršnih takih imenovanih zunanjih vplivov in korektur.

Nastalo pa je drugo vprašanje, namreč, kako bodo ljudje to brali, ko slovensčine niso še nikdar videli in celo veliko nepismenih je bilo. Trubar se je zavedal, da mora ljudem dati prejšnjemu abecedniku, nekaj Katekizmu navodila za branje ali Abecednik, ki je vseboval abecedo, nekaj zlogov in nekaj besed. Nato so sledile vaje v branju. Pridane so še rimske in arabske številke.

Nadajete se nastala težava z tiskanjem, saj je bilo tiskanje protestantskih knjig prepovedano. Končno mu je uspelo v Tübingenu najti tiskarja Morharia. Tako je moral Trubar celotno delo zaščititi s psevdonimi in krajem izdaje. Potemtakem je Katekizem napisal Ilirski Dumoljub (Primož Trubar), tiskal Jernej Škerjanc (Morhart), in sicer na Sedmogorskem (Tübingenu), kajti na Erdeljškem je bila takrat verska svoboda.

V predgovoru Novega testamenta (1557) se Trubar spominja težkih

»porodnih bolečin« prve slovenske knjige. Hudo mu je bilo, da ni mogel sam opravljati korektur, ampak dva povsem tuja človeka, ki nista bila večja slovensčina. Kljub vsemu temu je delo naložilo na dober odziv. Toda Trubarja je vse skupaj zelo zdelalo, saj je mislil vse skupaj pustiti »drugim pametnejšim in bogatejšim kot sem sam«.

Toda politične spremembe so v marsičem pripomogle, da so nastale ugodnejše okoliščine za nadaljevanje slovenskega dela v slovensčini.

Trubarja je ponovno obudil k slovenskemu delu Vergerij. Najprej ga je v pisnih nagovarjal k prevajanju Svetega pisma v slovenski in hrvaški jezik in mu obljubljal moralno in gmojno pomoč. Toda ko si je začel Vergerij osebno prilaščati celotno Trubarjevo delo in sel tako daleč, da ga je celo imenoval za svojega služabnika, sta se razšla. Trubar je pogumno začel sam z zastavljenim programom in časoma dobival tudi nove sodelavce, tudi iz svoje rodne dežele.

Najvažnejše pa je dejstvo, da je prva slovenska knjiga namenjena za vse vsem Slovencev in da v prvi slovenski knjigi pisec poudarja izrazito slovenski jezik, ugotavlja Jože Javorek, medtem ko je Jože Rajhman v tem delu videl še nekaj, namreč: »Narodnostna pripadnost je namreč tista silnica v njegovem življenju, ki ga nabiha k delu za Slovence. Svoje poslanstvo pojmuje le v okviru slovenskega naroda, le zanj je poslan.«

Trubar je torej prijel za pero in mi smo se kot narod vpisali v knjigo narodov.

FRANC KUZMIČ

Na Ivanje pa le brž na mursko mrtvico!

Tam na Razkrižju je Ivanje (tudi: kresna noč ali šentjanžovo, janžovo, janzovo), velik cerkveni praznik s proščenjem in veliko romarji iz bližnje in daljne okolice, ki že od nekdanj prihajajo v ta kraj, predvsem zaradi izvira »Ivanove vode«. Ta voda velja za sveto in zdravilno in le malokdo na ta dan odide z Razkrižja, ne da bi zavil k čarovnemu izviru in si z vodo oplaknil oči. Seveda pa njeno čar-

sli na slovensko nacionalno identiteto pomislim na luknjo. Slovenske identitete namreč ni. Vso mitologijo, ki so jo Slovenci prinesli na ta prostor, so že v času pokristjanjevanja in pozneje še kar naprej živeli za goli obstoj. O slovenski mitologiji ne vemo nič, učbenika ni, visoko diplomirani slavisti ničesar ne vedo o slovenskih/slovanskih božanstvih. To luknjo je treba zapolniti.«

Projekt Kresnik je predvsem projekt Društva pisateljev Slovenije, ki so ga ob ministru za kulturo Capudru že podprli ljubomerska in lendavska občina ter predvsem gostitelji z društvi (turistično, godarsko in druga). Prihodnje leto naj bi pobuda zagotovo zaživela — ali v skromni ali v razkošni obliki je vseeno — z ohranitvijo krajevnih oz. pokrajinskih značilnosti. Žabot: »Predvidevamo resen, strokovno zanimiv simpozij o slovenskem romanu, za kar se nam zdi Pomurje ravno pravnije okoliščine. Epska širina, širina panonske duše, znana tudi v strokovnem umetniškem ustvarjalnosti, ljudskih izročil ter staroslovanskih običajev in obredja.«

Branko Žunec

Naj bo Kresnik pri Razkrižju

rovno moč sedaj pripisujejo farnemu patronu Janezu Krstniku, pri čemer ni težko odkriti povezav s pastirskim izročilom, ki nas pripelje prav do Kresnika in Svetoviča.

Toda niso ga razsvetlili ne slednji ne Svarog ne Diana ne Lada ne rusalk, bereginje ali boginja Mokoš, marveč — LUKNJA. Slovenskega pisatelja, pomurskega rojaka Vlada Žabota namreč, ob utemeljitvi projekta Kresnik, to je nagrade za najboljši, izvirni slovenski roman v preteklem letu, s spremenljivimi priveditvami, kar vse bi se dogajalo med 21. in 24. rožnikom na eni od murskih mrtvic pri Razkrižju. Žabot: »Ob mi-

kulturni koledar

razstave

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled razstava fotografij Jožeta Kolose-Kološa z naslovom: Sobota moje mladosti. Razstava je v počastitev mojstrove 70-letnice in 50-letnega umetniškega ustvarjanja.

LJUTOMER: V galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava del udeležencev letošnjega ex tempora. Razstavljenih je 34 del, med njimi pa so vsa nagradena dela.

RADENCI: V razstavnem salonu hotela Radin so na ogled dela umetnika in uporabnega grafika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA: V prostorih Ljubljanske banke je na ogled razstava del udeležencev letošnje likovne kolonije pod pokroviteljstvom Elrada.

MURSKA SOBOTA: V prostorih študijskega oddelka Pokrajinske in študijske knjižnice je na ogled razstava knjižnih del Franceta Bevka ob 100. obletnici rojstva in 20. obletnici pisateljeve smrti.

MURSKA SOBOTA — Zaradi obnovenih del je Pokrajinski muzej v Murški Soboti za obiskovalce zaprt. Najavljeno skupino omogočajo ogled.

knjige

Knjižne uspešnice v knjigarni Dobra knjiga:

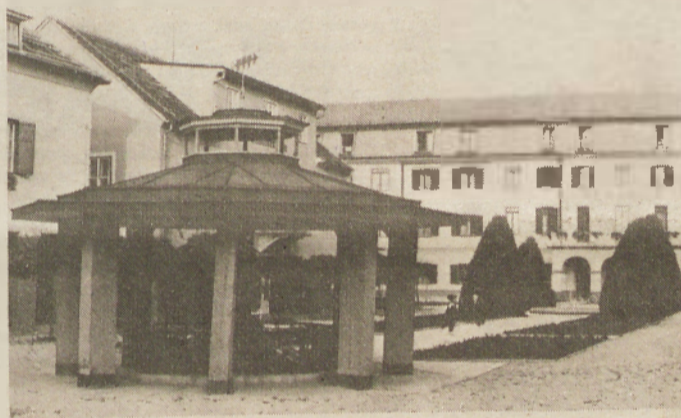
Franc Bevk: KAPLAN MARTIN CEDERMACE (Mladinska knjiga)

Shirley MacLaine: ISKANJE (Mladinska knjiga)

ABC FOTOGRAFIJE (mladinska knjiga)

MILA TOŽBA VILE ELMINE

Kar je na očeh ali kar nam je bolj pri srcu, je pogosteje deležno naše pozornosti in s tem tudi kritike. Razumljivo je, da so občani Radenc z dušo in telesom (večina je zaposlenih v enem od podjetij Radenci) navezani na svoj kraj, katerega srčika je zdraviliško manjše. Starejši se z nostalgijo spominjajo časov, ko so bili gostje v vilah in domovih, spustali na terasi restavracije, pili zdravilno vodo v pitni dvorani, kjer so si lahko ogledali tudi umetniška dela. Tega že dolgo ni več in vprašanje je, če bo sploh še kdaj v takšni obliki kot nekoč.

Se letos bodo obnovili vrelec.

obdaja zelenje, je ta večnadstropna umetna zgradba še vedno tujek in obmurski pokrajini. V ihti, da bi bili čim bolj sodobni, so bili takrat prepričani (napake se žal ponavljajo še danes), da bodo veličino dosegli še z veliko zgradbo.

Kako je danes, zakaj v prekmurskem, radgonskem in ljubljanskem domu ponovno ne uredijo sob za goste, namesto da se v njih množijo pisarne? Generalni direktor Radenske Herbert Sefer je odgovoril: »Najprej je treba reči, kaj vse je v Radencih pod spomeniškim varstvom. To je del zgradb v tistem starem delu zdraviliškega središča, ki ga vsi dobro poznamo. Pa ne vse, ker nekatere nimajo nobene arhitekturne vrednosti, na primer mala terapija, ki smo jo podrti. Za vse je treba reči, da so bile grajene na izredno slab način, brez izolacije. Včasih pozabljamo, da je pod spomeniškim varstvom tudi park, v katerega Radenska ves čas veliko vloga. Seveda smo za te stvari, s katerimi upravljamo, tudi odgovorni, bi pa prišel prav vsak dodatni dinar iz drugih virov, saj vemo, da v drugih krajih te naravne in kulturne dediščine ne obnavljajo, pa dobijo denar...«

Te vile bi danes izredno težko prodajali za hotelske goste, saj je le-ta danes drugačen kot pred tridesetimi leti. Ni zadovoljen z vsem. Kar se pa tiče zaposlitev, moram reči, da so podatki ravno nasprotni. Od junija 1989 do septembra 1990 se je število zaposlenih v Radenski zmanjšalo za 11 odstotkov ali 230 ljudi, v skupnih službah pa celo za 17 odstotkov.«

VELIKA TERAPIJA IN VILA ELMINA V DRUGAČNI OBLEKI

Čeprav vemo, da je Velika terapija po obnovi bolj izkoriščena kot prej in da je šlo za obnovo in notranje prezidave in nadgradnjo precej več denarja, kot če bi gradili nov objekt, pa se jeza domačinov še ni ohladila. Čeprav je obnova potekala pod nadzorom Zavoda za naravno in kulturno dediščino, pa so tako strokovnjaki kot ljudje enotnega mnenja: stepa okna so posmeh zdraviliški tradiciji.

Tudi obnovljeni socalistični vodnjak ni v ponos nikomur. Vila Elmina je bila nekakšna ljubljanka gostov in zaposlenih. Nekoliko pravljicna hiša, obdana s plezalko ter opremljena s pohištvom, ki so ga vsi občudovali. Velika ogledala, sanitarije, mizice in stoli... Kje je to pohištvo danes in zakaj se je tudi Vila Elmina ali Ljubljanski dom (socialistično ime) spremenila v pisarniško poslopje?

»Glede Ljubljanskega doma morda samo dva podatka. Ko je bil namenjen zgolj turizmu, je bil na leto izkoriščen le osem odstotno. To je negospodarno. Ljubljanski dom šele danes služi turizmu, to pa zato, ker je v spodnjem delu zgrajen poslovni center, v katerem potekajo razni razgovori, sestanki poslovnih ljudi, ki prenočujejo v Radinu. Memno, da je danes bolj funkcionalen. Pohištvo, kar ga je vredno, in moram reči, da je tega zelo malo — je v skladišču Radina in bo premeščeno v soglasju s

Bodo v Kapelskem domu kdaj apartmaji?

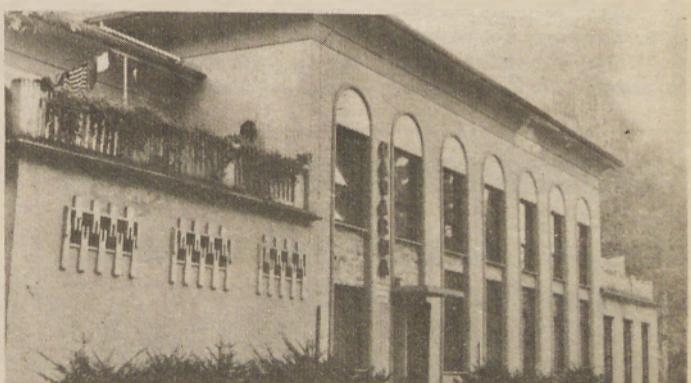
Pokrajinskim muzejem Murška Sobota v obnovljeni Muzej. Leto in pol skrbimo tudi za kapelico v parku. Zadnje čase nam nekdo intenzivno razbija okna, kdo, ne vemo. Komaj smo obnovili okna na levi strani, spet je eno razbito. Enostavno ne vemo, kaj narediti, saj čuvajev tam ne moramo postaviti. Verjetno pa je to vprašanje neke širše vzgoje, da bi znali ljudje to tudi ceniti,« je dejal Herbert Sefer.

STEKLENA DVORANA, KAPELSKI DOM IN KAVARNA DO LETA 1995

Priznati moramo, da je podoba zdraviliškega kraja Radenci (kajti pomemben je celoten kraj in ne le zdraviliško središče) kar

Kaj od tega je bilo načrtovano, kaj je izsilila želja po čim večjem dobičku? Kakorkoli — vse ni potekalo po načrtih, če se spominimo le številnih obljub, ki smo jih slišali novinarji, zato so nekateri objekti, ki so bili včasih ponos zdravilišča, danes zaprti. V prvi vrsti je to steklena dvorana, kjer naj bi uredili pitno dvorano in razstavni prostor. Načrti so že pripravljene. V Kapelskem domu naj bi uredili štiri apartmaje in poslovne prostore, zataknilo pa se je pri denarju in iskanju sovlagatelja. Kavarna je že nekaj mesecev zaprta.

Najbolj realno je govoriti o obnovi Muzeja, ki so jo zaupali Pokrajinskemu muzeju Murška Sobota, načrte pa je pripravil Nikolaj Šiško (Bauelmac) iz Mari-

Kavarna v Radencih — nekoč priljubljeno shajališče številnih Pomurcev, nato zdaj zatočnice za okajene in sedaj — osamelo čakanje na obnovo.

prijetna. Vsa leta so k temu največ prispevali delavci Vrtnarije, v prihodnje pa se bo verjetno še bolj opazila ponovna oživitve dela Turističnega društva Radenci. Tako bodo še letos skupaj z zdraviliščem obnovili vrelec v zdraviliškem središču. Cilj je, da bi uredili sprehajališče od pošte in banke (vodilni v Radenski še vedno težko izrečejo ime Tamarara, čeprav je slaščičarna pri gostih zelo priljubljena) do Velike terapije in hotela. V minulih letih se je kar precej gradilo in obnavljalo: Narodna restavracija, Velika terapija, Ljubljanski dom, kabinet za rekreacijo in razgibanje, bazen s termalno vodo,

hora. Radenski ne moremo očitati, da ne skrbi za kulturno dediščino, res pa je, da jim ohranjanje tega, kar jim je bilo podarjeno, ni najpomembnejša naloga. Vselej je bilo pomembnejše kaj drugega, bolj koristnega. Zato nekateri objekti zdraviliškega naselja Radenci, ki so bili včasih ponos ne le Radencev ampak celotne pokrajine ob Muri, danes propadajo. In še eno nenagradno vprašanje: bodo v prihodnjih mesecih začeli prej urejati, kavarno, Kapelski dom, stekleno dvorano ali pa... igralnico? Bernarda B. Peček Foto: Nataša Juhnov

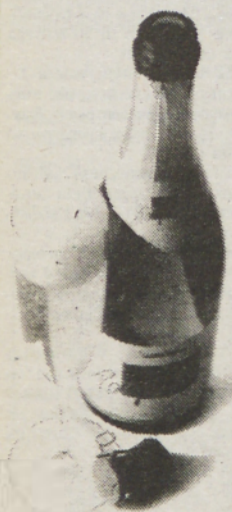
V KOLOŠEVEM OBJEKTIVU

ULICA ŠTEFANA KOVAČA — Pred nekaj manj kot štiridesetimi leti je bila ena glavnih sošolskih ulic še sila blatna, v suhih dneh pa prašna ulica, njena podoba se onkraj ceste v tem času ni kaj mnogo spremenila. Mlekarne še ni bilo v hiši, ki je zapolnila praznino med Stivanovo in Gregorco hišo, v ozadju pa se beti lepa vila dr. Šerba, v kateri je danes Splošno gradbeno podjetje Pomurje. Druge hiše v ulici se zvrščajo vse do kina Park tudi dandanes, ko mlekarne zaradi obnove spet ni in čakamo, ko ozaljšana kmalu spet služila svojemu namenu na eni najbolj prometnih, pa tudi frekventnih sobotnih ulic. Tako je tudi prav, saj jo vsak dan prehodi veliko učencev, ki hodijo v prvo osemletko in na srednjo šolo, kateri center ter bodo ob ponudbi hazarda in pijač v kinu Park deležni tudi toplih napitkov in drugih izdelkov, ki jih pri svoji rasti potrebujejo bolj kot alkoholne pijače. Ulica pa, ta je v sedanjosti v popolni, kot je bila v preteklosti, med drugim potrebuje kolesarsko stezo, parkirišča in urejen pločnik. B. Bavčar

Vaš takojšen
dobiček

Od zastonj penečega
vina do
pozdravnega žetona.

Kratek izlet v Graz z zaključnim obiskom v Casinu je v vsakem primeru dobiček. Še posebno do 30. decembra; do tega dne dobite ob svojem prihodu v Casino pozdravni žeton v vrednosti 200 ATS po izredno znižani vstopni ceni 140 ATS. Za dobrodošlico vam bomo postregli s kozarcem penečega vina Rouge & Noir. Izrežite ta kupon in ga prinesite k nam — v Casino Graz. Veselimo se vašega obiska!

VES 44/90

CASINO GRAZ
Stavite!

Landhausgasse 10, A-8010 Graz. Ta ponudba velja do 30. decembra dnevno, od 15. ure dalje. (Pri vstopu in igri veljajo splošna pravila).

MARKIZ MED KLASIKI

Markiz de Sade je Liliani in Jeannotu Segura storil že veliko dobrega. Posel v njuni podeželski kavarnici Café de Sade cvete — kako tudi ne bi, ko pa vsako leto več ljudi obišče bližnji grad slavnega razuzdanca. Grad se dviga nad Lacostom, mestecem v južni Franciji. Tu in tam kak obiskovalec povpraša, ali je markiz morda še živ, gospa Segura pa se v takšnih trenutkih zasmee in reče: »Pojdite na grad, morda ga boste videli.«

Liliane seveda pretirava, ampak ne preveč. Če pomislite, da gre za človeka, ki je polovico svojega življenja preživel za rešetkami, potem pa leta 1814 umrl v norišnici, Donatien-Alphonse-Francois de Sade pač lahko priznate, da se dobro drži. Samo v letošnjem letu so v Franciji postavili na oder deset različnih gledaliških priredb njegovih del. Junjski Der Spiegel je izšel z njegovo sliko na naslovnici. V jeseni bo Gallimard v svoji luksuzni zbirki Pleiade, kjer izhajajo dela svetovnih klasikov, izdal tri debele de Savobe knjige.

Sadovo literarno oživljanje je še toliko bolj neverjetno, ker gre za vse prej kot nespornega avtorja. Pomislite samo na njegovih Sto dvajset dni

Sodome, na delo, ki opeva posilstva, ritualni umor in razčetrtenje prav toliko kot priročnik Angleška božična kuhinja purane — in to z enakim odnosom do žrtev. Michel Delon, strokovnjak za literaturo osemnajstega stoletja in urednik de Sade v treh delih, govori o moretjih pripravah »tako pošastnega besedila«: »Moral sem ga brati čisto počasi. Ne neho sem si govoril: Saj ni mogoče, da bi lahko kdor koli napisal tole.« Osebe v de Sadevih romanih so lesene, dialogi pa sestavljeni iz dolgočasnih filozofskih tirad.

Najhujši so seveda seksualni prizori. Vsi so nedopovedljivo brutalni in vsi se do neznanosti ponavljajo. »De Sadeovo pisanje se ti čez čas zazdi prej poročilo iz koncentracijskega taborišča kot vznemirljivo ali dražljivo branje«, pravi pisateljica Marilyn Hacker. »Kot pornografija je de Sade zelo dolgočasen,« se strinja Delon. »Precej zanimivejši je kot mešanica filozofskih nazorov velikih razsvetljencev. Ves čas preprosto kradе njihove tekste in jim popolnoma spreminja pomen.« Švicarski kritik Jean Starobinski meni, da je de Sadeovo pisanje »čudovito smešenje« prepričanja njegovih sodobnikov, da je človek v bistvu dober. Toda

»vse to bi lahko povedal na eni sami strani«, dodaja, »de Sade pa jih je temu namenil nekaj tisoč, in vse so tako strahotno dolgočasne.« Kljub temu bodo zdaj spet izšle, čeprav še ni jasno, ali z reprodukcijami originalnih risb ali brez njih. »Če bodo tu še slike,« pravi Delon, »bodo knjige še bliže pornografiji.«

Zakaj bi potemtakem markiz sploh imel prostor med velikimi francoskimi pisatelji? »De Sade je zelo trezen, zelo logičen,« pravi Delon. »Svoje ideje sistematično obdeluje. Pomembno je še nekaj. Ljudje so ga vselej imeli bodisi za osvoboditelja bodisi za okrutneža. Toda on je osvoboditelj in okrutnež. Trdi, da je nasilje srž odnosov med ljudmi.«

»Nič si ne izmišljam,« je pravzaprav res že v svojem času zatrjeval de Sade (v svoji Filozofiji v spalnici je omenil tudi nekega vrtnarja Avgustina, ki naj bi se ponašal s stvarco res orjaških razsežnosti: 35 centimetrov v dolžino). Tudi nam, ki beremo časopise, se stvari, o katerih govori pokvarjeni markiz, ne zdijo tako neverjetne — mar se niso še včeraj (in danes) dogajale v nacističnih taboriščih, Pol Potovi Kambodži in kletah v Chicagu?

PRSTAN OKOLI SUPERNOVE

Astronomi so ugotovili, da so se prezgodaj pritoževali nad napakami na drugem vesoljskem teleskopu Hubble (stal je 2,5 milijarde dolarjev) in nejasnimi slikami, ki jih je pošiljal na Zemljo. Kamere na teleskopu so namreč 23. avgusta posnele nenavadno natančne fotografije, med njimi

tudi skrivnostni prstan okoli ostankov supernove 1987 A. Modrih zvezd na vsaki strani prstana astronomi ne povezujejo s supernovo. Na eni od fotografij, ki jih je teleskop poslal na Zemljo, je tudi posnetek domnevne črne luknje.

LUPINOV SLOG

Nerazdružljivost s fotoaparatom, erotična atmosfera studija ali odprtega prostora, nenavadni modeli — vse to so skrivnosti Lupinovega uspeha. Poleg omenjenega ima ta Varazdinec, nekdanji Karateist, veliko energije in kilometri filmov, ki jih brez milosti poslika, pomenijo zanj njegov stil. Na fotografiji fotoreporterja Jadrana Babiča lahko vidimo Lupina v svoji »pozici« v eni od svojih seans, model pa je iz Ljubljane.

VRNJENE UMETNINE

Iz Sovjetske zveze bodo v Nemčijo vrnili 365 umetnin, ki so jih skoraj pet desetletij pogrešali poznavalci nemškega muzejskega sklada. Gre za risbe in akvarele slovitih mojstrov: Degasa, Maneta, Van Dycka, Boye, Rafaela, Rubensa, Delacroixa, Moneta, Dürerja in Rembranta. V tej zbirki

je tudi edina znana Van Goghova skica. Zbirka je bila del bogatega sklada umetnin bremenske galerije Kunsthalle.

Nedvomno dragoceno in edinstveno zbirko so pogrešili po koncu zadnje svetovne vojne. Umetnine so spravili na varno pred bombardiranjem v ruševine nekega gradu blizu Berlina. Ko so jih kasneje iskali, jih niso več našli in so jih imeli za izgubljene oziroma uničene.

Lani pa je Viktor Baldin, direktor moskovskega muzeja arhitekture, obvestil direktorja bremenske galerije, da ve, kje je omenjena pogrešana zbirka. Baldin je med vojno služil vojsko pri inženirih in je našel skrivališče. Umetnine je dal prenesti v Moskvo, kjer so počivale v muzeju vsa ta leta.

Kunsthalle bo dobila nazaj ta del svojih umetnin. Še vedno pa jih pogrešajo prek 1500.

ŠE ENA JESENSKA ...

Končno si bo Tomaž Šadl iz Pertoče le oddahnil, saj po dolgem času objavljamo njegovo gobo »velikanka«. Našel jo je v gozdu Cerkvjenjak, kot ga imenujejo domačini. Še obseg in teža: obsega 80 cm in 1,30 kg. Tomaž rad gobari in tudi mi mu želimo veliko gobarskih uspehov.

Foto: N. Juhnov

Najdražji ponaredek

Trgovina z umetninami in stari-nami cveti, cene pa se vzpenjajo v vrtoglave višine. Ne preseneča, če cveti tudi ponarejanje starin in umetnin. Spretnim ponarejevalcem pa ne nasedajo samo nepoznavalci, marveč tudi največji strokovnjaki. Najdalje nosove imajo strokovnjaki iz Gettyjevega muzeja v Malibuju, saj so odkupili domnevni kuros, kip stoječega mladeniča iz 5. stoletja pred našim štetjem, za okroglih 7 milijonov dolarjev. Izkazalo pa se je, da je šlo za ponaredek.

ISKANJE IZGUBLJENEGA SPOMINA

Skodelica čaja in pecivo, ki ga je pisatelj Marcel Proust použil nekega turobnega pariškega zimskega dne, sta prišla v literarno zgodovino. Pisatelj je šel po sledi razmečkanega peciva in posrečilo se mu je pri razjaj v svet svojega otroštva. Znamenita epizoda stoji na začetku Iskanja izgubljenega časa, romana, ki skuša spet priklicati vse, kar je bilo pozabljeno in potopljeno v podzavest. »Velikansko poslopje spomina«, ki ga je mladi Proust odprl s skodelico čaja, se pri mnogih starih ljudeh popolnoma podre. V pozabo utonejo vsa doživetja in izkušnje, ali pa tudi samo imena in številke: izguba spomina, čez katero se pritožuje 80 odstotkov ljudi, starejših od 50 let, je ena od največjih nadlog, ki pridejo s staranjem. Prav nobeno zdravilo ne pomaga, če odpove »pomnilnik«, psihologi pa dokazujejo, da je mogoče nekatere luknje v spominu zapolniti z urjenjem. Razvili so tečaje za urjenje spomina starih ljudi. Kandidatov za takšen »mozganski jogging« je čedalje več. Ko je leta 1891 Bismarck uvedel prvo pokojninsko zavarovanje v Evropi, je bilo v Nemčiji manj kot pet odstotkov ljudi, ki so bili pri 65 letih zreli za upokožitve. Zdaj je v zahtodnih državah okoli 20 odstotkov prebivalcev v pokoju. Večina današnjih petdesetletnikov in šestdesetletnikov bo živel do osemdesetega leta.

Zato je po mnenju strokovnjakov nujno treba razvijati metode za pospeševanje intelektualnih zmognosti pri starih ljudeh, kajti dusevni propadanje, posebno izguba spomina, vodi v osamljenost in odvisnost od drugih. Mnogi stari ljudje imajo namreč rezervne sposobnosti, ki bi jih lahko z urjenjem aktivirali. Vendar pa raziskave, ki so jih opravili gerontologi, kažejo, da zelo veliko ljudi po umiku iz javnega v zasebno življenje svoj spomin premoalo obremenjuje. Kdor spomin premoalo ali napredno uporablja, postane pozabljiv.

Tečaje za urjenje spomina so začeli organizirati v začetku osemdesetih let predvsem v Švici in na Nizozemskem. Metode so temeljite na modelu dunajske gerontologinje Franziske Stengel, ki jo je prizadela raznodušnost in nedejavnost njenih varovancev. Razvila je vaje in igre za pospeševanje pomnilnih sposobnosti. Ščasoma pa so strokovnjaki te metode izboljšali in pri tem uporabili nova spoznanja o funkciji spomina, ki na starost opeša. Izkazalo se je, da tisti, ki veliko ve, na starost svoje intelektualne sposobnosti pa tudi delovanja spomina lahko izboljša. Vedno se najdejo sedemdesetletniki, ki se pri reševanju psiholoških sposobnosti izkažejo kot tridesetletniki. Seveda pa je velikokrat tudi obratno.

Vendar pa se na starost skorajda ne da izogniti upočasnjeni obdelavi informacij. Starejši porabijo več časa za učenje novega, pa tudi za iskanje starih informacij, shranjenih v spominu. Znanstveniki so ugotovili, da spomin starejših ljudi veliko bolje deluje, če njegovo urjenje spremlja tudi ustreznost dejavnost in ne le verbalno učenje.

Novim spoznanjem so prilagojeni tečaji švicarskega inštituta Gottlieba Duttweilerja, ustanove za izobraževanje odraslih. Doslej jih je obiskovalo že okoli 10.000 udeležencev med 65. in 75. letom. Tako imenovane animatorke skušajo pri tečajnikih izboljšati predvsem tri funkcije: koncentracijo, pomnjenje in možnost besednega izražanja, vključno pa tudi čutna zaznavanja, kot tip, vonj aliokus. »Z usmerjenim koncentriranjem ponovno prikličemo na dan zelene asociacije s pomočjo podob, občutij ali pojmov, ki so bili že prej shranjeni v spomin,« pravi profesor Ernst Müller.

Že pri prvi uri udeleženci vadijo pomnjenje. Vsa si mora izmisliti ustrezno znamenje, nekakšen spominski pripomoček, ki ustreza njegovemu imenu. Tako se tečajniki že čez pol ure lahko nagovarjajo z imeni. Težišče dela je predvsem pri urjenju sposobnosti izražanja. »Besedni, ki jih ne uporabljamo, utonejo v pozabo in izginejo iz našega besednega sklada,« pravi Müller. Učinke takih vaj je zelo težko natančno izmeriti, seveda pa se s še tako sodobnimi metodami ne da nadomestiti tistega, kar je človek v 50 letih zamudil. Uspeh se kaže predvsem v okrepljeni samozavesti in večji duhovni samostojnosti starih ljudi. Skoraj polovica udeležencev se po končanem tečaju loti novih dejavnosti, tretjina ima do sebe pozitivnejši odnos kot prej, skoraj vsi pa lahko veliko bolj zavestno opazujejo, poslušajo in berejo.

KO BOGASTVO IZGINE

Glavni dobiček na loteriji v Bostonu je prinesel srečo Williamu Curryju. Dva tedna po tem, ko je osvojil 3,7 milijona dolarjev, je možak, star le 37 let, umrl zaradi infarkta.

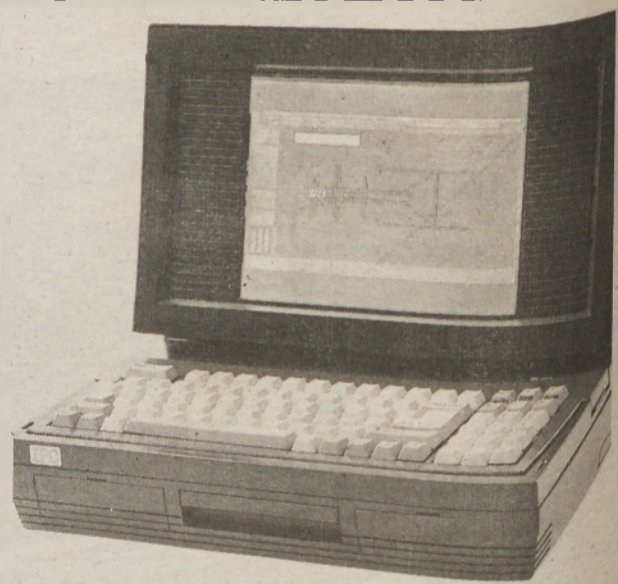
NADLEŽNA FOTOGRAFIJA

SMETIŠČA, SMETIŠČA... vedno več jih je. Tudi v Martjancih, ob cesti za Sebeborce nastaja novo. Veliko jih je, ki kar s prikolicami privvažajo. Tam je moč dobiti od starih kovčkov, rezervnih delov za vse mogoče stroje. Pametno bi bilo, čim prej prepovedati tako onesnaževanje.

foto: N. Juhnov

VAŠ EDINI SPREMLJEVALEC

IPC PORTADESK 386SX

FL daa
IPC
COMPUTERS & POS

PODJETJE ZA POSLOVNO INFORMATIKO, MURSKA SOBOTA, GRAZ, SKA 1 A; tel.: (069) 21 353, ki je EKS KLUZIVNI ZASTOPNIK IPC ZA JUGO-SLAVIJO.

je blagovna znamka ESSEX ELECTRIC PTE LTD SINGAPORE.

BUTIK K SE PREDSTAVLJA

Oktober je bila v Nuskovi modna revija butik K, kjer so predstavili športno modo jesen-zima 90. Poudarek je bil na otroški modi. Mladi manekeni so v svojih vlogah spretno predstavljali modo, v pisanih barvah hlač, krile in jop iz jeansa so navzočim prikazali, da so odveč vsi nakupi v tujini, saj je vse to možno dobiti v Butiku K v Serdici.

avtotehna

Ljubljana

vam želi omogočiti zastopanje ene največjih svetovnih avtomobilskih družin - največjega japonskega izvoznika v Evropo.

NISSAN

Avtomehaniki, prodajalci vozil, podjetniki - vsi, ki imate možnost za postavitve in upravljanje prodajno-servisnega objekta - če želite postati naši zastopniki v svojem okolju, se oglasite z opisom dosedanje dejavnosti in fotografijami objektov do najkasneje 15.11.1990.

Avtotehna d.d. Ljubljana,

Celovška 228, sektor NISSAN

OBISKALI VAS BOMO

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

- 1. Glasbene lestvice Radia Murska Sobota
 - 2. Hum na srcu - Andrej Šifrer
 - 3. Sacrifice - Elton John
 - 4. Dolce far niente - Zoran Predin & Los Malancanas
 - 5. The Jocker - Steve Miller Band
 - 6. Ne odhajaj še - Magnet & Simona Weiss
- glasovalci - dopisnice - pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.
- Radio Murska Sobota je na sporedu RMS (UKV 87,6 MHz ali SV 87,6 MHz) ob petkih od 18. do 19.

KAŠMIR

Tekstil iz kašmirja je dragocen, puhast, mehak, zato je potreben posebne nege.

Oblačila iz kašmirja čistimo načeloma v kemičnih čistilnicah. Pletenine iz te volne lahko peremo ročno v vodi s 30 stopinjami in z malo pralnega praška, najbolje je, če uporabljamo šampun za lase. Takih tkanin ne namakamo, ne menčamo in ne ožemamo.

Oprane tkanine sušimo med frotirkami in leže, ne na soncu in ne pri peči. Če se po pranju pojavijo majhni vozlički, sprijeta vlakna, jih porežemo z ostrimi škarjami.

ODKRITJE RAKA NA MATERNIČNEM VRATU

STORITE NEKAJ ZASE

Neredna krvavitve, voden izcedek, krvavitve na dotik (po spolnem odnosu) so najpogostejša znamenja raka na materničnem vratu, najbolj nevarne bolezni ženskih spolovil, za katero obtevajo ženske po 27. letu, najpogostejše pa ga odkrijejo pri štiridesetletnicah. Rak materničnega vratu se začne razvijati zelo zgodaj, na srečo pa ga je s citodiagnostiko (mikroskopska preiskava brisa) sluznice in povrhnjih celičnih plasti, pri kateri lahko zelo zgodaj odkrijejo maligno sprememljene celice mogoče dovolj zgodaj odkriti, zato naj vsaka ženska po tridesetem letu ali pa še prej vsaj enkrat na leto opravi pregled materničnega vratu. Z zgodnjim odkritjem te nevarne bolezni je namreč mogoče pomagati številnim ženskam in jih pravočasno ozdraviti.

Test papanicolau ali na kratko PAP test je preiskavna metoda za zgodnje spoznavanje raka epiteljskih celic v bistvu sluznice z nožnice, materničnega vratu, ustja maternice. V Združenih državah Amerike pa so pred tremi leti odkrili novo preiskovalno metodo za zgodnje odkrivanje sprememb na ženskih organih, ki so jo poimenovali BETHESDA in se je že uveljavila v številnih zahodnoevropskih državah. Sicer pa je PAP test precej enostavna metoda odkrivanja epiteljskih celic, s katero so zmanjšali smrtnost zaradi raka na materničnem vratu kar za 70 odstotkov. Verjetnost obolenja za rakom na materničnem vratu se precej zmanjša, če je moški obrezan ali pa še bolje z dnevnim skrbnim umivanjem zunanjih spolovil obeh partnerjev.

Odkrili so namreč, da je razkrojena smegma (izloček iz brazde kožice moškega spolnega uda, ki ga odstranjujemo z rednim umivanjem) karcinogena in da povzroča rak na penisu in materničnem vratu. To potrjuje tudi dejstvo, da Židinjce, Arabke in tudi

nune skoraj nikoli ne zbolijo za rakom na materničnem vratu, posebno pogosto pa zbolijo prostitutke. Vzrok je torej očitno res med drugim v pomanjkljivi telesni higieni moških.

Ženske morajo zato vsaj enkrat na leto na pregled h ginekologu, ki ji vzame tudi bris za test PAP. Nekateri ženske sodijo zaradi različnih dejavnikov v tako imenovano rizično skupino še pred 25 letom. Gre predvsem za dekleta:

- ki imajo spolne odnose z več partnerji, še posebej, če so spolno aktivne še pred 18. letom,
- imajo ponavljajoče se infekcije (herpes, trichomonas, condilomatosa),
- imajo spolne odnose s partnerji, ki imajo kondilome na spolnih organih oziroma spolne bolezni, ki se prenašajo,
- strastne kadijke (več kot en zavojček cigaret na dan),
- narkomanke.

DIVJE PISANO

Če vas na pogled manj topla moda zmrzi, vas lahko potolažimo, saj je ta moda za poletje

1991. Modeli so italijanski, in sicer je njihov izumitelj Emilio Pucci.

Nadomestek za smetano

Ljubitelji smetane bo gotovo navdušilo odkritje ameriškega tehnologa Bokwalterja. Izdelal je nadomestek za ta posladek, ki ne vsebuje maščob, holesterola, po okusu pa je podoben pravi smetani. Največja prednost novega izdelka je po mnenju znanstvenika v tem, da ima manj kalorij in manj nasičenih maščob, ki škodujejo zdravju. Pol kozarca nadomestka za smetano ima samo dva grama maščob, manj kot dva miligrama holesterola in okoli 50 kalorij. Enaka količina prave smetane pa ima 18 gramov maščob, 65 miligramov holesterola in okoli 170 kalorij.

Novice, zanimivosti, odkritja

Čim starejša je mati, ko rodi, tem verjetneje je, da je otrok levičar, so odkrili znanstveniki z univerze British Columbia.

Vegetarjanci mnogo redkeje trpijo zaradi glavobolov in bolečin v hrbtu, kakor ljudje, ki uživajo mesno hrano. Če se hranimo z rastlinsko hrano, se namreč naša občutljivost za bolečine precej zniža, trdi zahodnonemški zdravnik dr. Buthke.

Klopa najlažje odstranimo, če ga pobrizgamo z lakom za lase, počakamo nekaj minut, nato pa klopov ugriz že toliko popusti, da nimamo več težav.

Kuhajte z nami

PRAVILNO KUHANJE TESTENIN

Osnovno pravilo dobrih jedi iz testenin - nikoli ne smejo biti preveč kuhane. Med kuhanjem jih moramo večkrat pokusiti, da ugotovimo, kdaj so še prav čvrste in hkrati dovolj mehke. Popolnoma morajo izgubiti okus po moki. Časovna opredelitev kuhanja ni zanesljiva, ker na kuhanje vplivajo še druge stvari, npr.: debelina testenin, večja ali manjša vsebnost jaje, kakovost moke, osušeni testi - industrijsko pripravljene testenine kuhamo enkrat dlje kot sveže, pripravljene doma. Najboljše testenine pripravljajo v svetu iz durum pšenice, ki jo zmeljejo v zdrob. (Durum pšenico pridelujejo le v izredno vročih podnebnih razmerah.) Za vsako jed so najokusnejše sveže kuhane testenine. Za samostojno jed jih odcejene pomešamo z omako ali ragujem in jih ponudimo s sveže naribanim sirom.

Za 40 dag testenin zavremo 4 l vode, ki jo posolimo z dvema žličkama soli. Žlica olja, ki jo zlijemo v krop, prepreči, da se testenine ne zlepijo, ko jih zakuhavamo in se ne primejo dna lonca. Lonec pokrijemo samo za toliko časa, da začno vreči, dalje naj se kuhajo odkrite. Spagete kuhamo tako, da celotno količino, ki jo nameravamo pripraviti, postavimo navpično v lonca in pustimo, da same »zlezejo« v krop. Ko pripravljamo industrijske testenine, jih nekaj minut pred časom kuhanja, ki je naveden na ovitku, pokusimo. Kuhane stresemo na cedilo. Če jih nameravamo pripraviti kot narastek ali solato, jih na hitro splaknemo z vročo vodo. Krajši čas od uporabe jih lahko pustimo v ogreti pečici (50 °C). Preden jih damo v pečico, jih polijemo z maslom in dobro premešamo.

SESTAVIL MARKO NAPAST	ODLIČEN AVSTRUSKI TENSKI IGRALEC	IGRACA KI PRI TRESENJU ROPOTA	SLOVENSKI ELEKTRO INŽENIR (MARIO)	PROIZVOD CEBEL MED	AMERIŠKI BOKSAR NORTON	OSJE GNEZDO	NA SUHIH TLEH RASTOČA RASTLINA
ATLETSKA DISCIPLINA							
BARSKA TOČAJKA SPREMLJEVALKA							
TRNAT GRM Z BELIMI CVETI							
MOČNA KARTA PRI TAROKU					NIKOLA TESLA OLIVER MILAKAR		
OČE				PREDNI DEL VOZA SLAVILNA PESEM			
AVTOMOBILSKA OZNAKA SUBOTICE			SLOVENSKI KNJIŽEVNIK GL. MESTO TURČJE				
ENOLETHI POGANJEK LESHATE RASTLINE							
IJUCEVA ŽENA					SOTOR PRERUŠKIH INDIJANCEV	TELESNI IZLOČEK SEC	NEKDANJI TURŠKI TILČIČI
RIBIŠKA MREŽA					IZUMIRLO EVROPSKO GOVEDO KOVANJE		
ZNAK ZA ŠAHOVSKO TRDNJAVO			REŽISER KUROSAVA WINKO JELOVAC				
KEMIČNA PUVINA (ZNAK EU)							
GORA V JULIJCIH							

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE - Vodrovano: osmerka, Gauguin, Otranto, Riad, AN, črti, JS, II, Ika, Čkalja, A, trs, B vir, Spa, orakelj, satelit, Tkon, SA.

V VEČNO MESTO IN NAZAJ

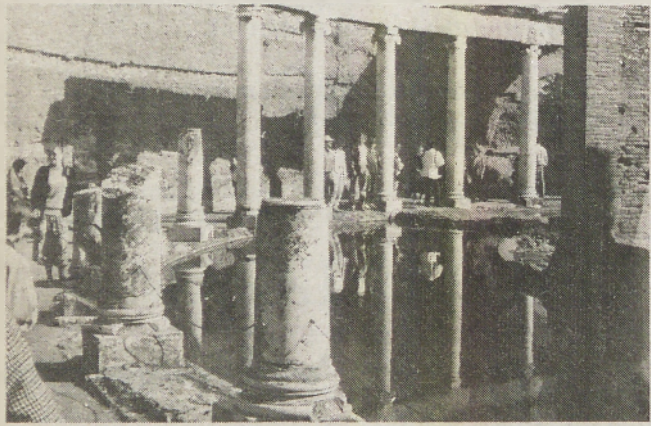
Hadrijanova vila, ki smo jo tudi obiskali na svojem rimskem popotovanju, je ena največjih, kdaj zgrajenih na svetu, in po tistem, kar smo uspeli videti, tudi najbolj arhitekturno dognanih, čeprav je bila zgrajena že v 2. stoletju po Kristusu. Zgradil jo je cesar Hadrijan, oziroma naročil graditeljem, naj v njej obnovijo najbolj slavite zgrađe in kraje iz antične dobe. Tako velja že v uvodu omeniti ozočni nimfeje, terme, cesarsko palačo, obokan hodnik Pecile (po atenskem vzoru) ter številne skulpture in dekoracije, ki dopolnjujejo lepoto kraja. Imena arhitektov, ki so gradili vilo, niso znana, zato pa je toliko bolj verjetno, da je bil avtor idejnega projekta sam Publius Aelius Hadrijan. Nemirn duh in svetovni potnik je že takrat uspel zbrati najzanimivejše iz umetnosti Egipta, grške arhitekture, španske barvitosti, severnjaške posebnosti in poseb-

pa je bilo zadoščeno v izčrpnem predavanju, ki ga je pripravil med dolgo vožnjo iz Rima do Firenc, kjer smo tudi postali.

Tudi to zanimivo italijansko mesto bo potrebno ponovno doživeti, saj je bilo tistih nekaj ur, ki smo jih imeli za sprehod, odločno premalo, pa še lačne želodce je bilo treba napolniti. No, ob ogledu grškega gledališča na vodi, malega Venusovega templja oziroma Nimfejuma in Canopusa ter muzeja v Hadrijanovi vili, pa smo polnili predvsem duhu. Pravijo, da ti tistega, kar vidiš in doživiš, ne more nihče vzeti, in veljalo bo, da daje širino človeku tudi to, koliko sveta je prehodil in kaj je od ljudi, ki jih je na svojih poteh srečeval, dobrega povzel. Ljudje, s katerimi smo se srečevali na majskega turističnem potovanju, so bili sicer v glavnem turisti, kakor mi, vendar se je med potniki na neki način le spleta. Največ pa je

nje gledališke dvorane v sobotnem gradu, kjer očitno tudi še kar lep čas ne bo premiere. To so gledališčniki začeli pripravljati že na pomlad, ko smo mi obiskovali tudi Canopus. To je bilo majhno egipčansko mesto, zahodno od delte Nila nedaleč od Aleksandrije, ki so ga po legendi odkrili Spartanci. Hadrijan pa prenesel v svojo vilo. Pravzaprav mu je po zagotovilih strokovnjakov uspelo narediti odlično kopijo, obenem pa z lepimi odaliskami pričarati posebno atmosfero Canopusa. Kariatide pa — reprodukcije tistih bolj znanih iz Aten — so menda odlične ohranjene kot originalne. Tako kot visoke kamnite ženske skulpture, pa se v očeh obiskovalcev in na vodi spogledujejo tudi Mars, Merkur in Minerva — grška božanstva, ki so dragocene kopije grških originalov iz obdobja klasičnega (5. stoletja pred našim štetjem). Tudi zanimiva so bila tako imenovana judeževa drevesa — cvetoče nasprotje kamnitosti in preteklosti, kajti navsezadnje je Hadrijanova vila kljub vsej sluteni impozantnosti le ruševina. Velike in male terme v njej potrjujejo, da so ljudje svojčas znali bolj uživati: tako pri plavanju kot različnih masažah in rekreaciji nasploh, pa tudi, da so bili naši predniki sila ročni in inventivni. Morda celo bolj kot sedaj, ko hitri tempo in številne obveznosti izničujejo pridobljeno, padec standarda pa povzroča, da je vedno več dodatnih dejavnosti za preživetje in ne le kopičenje denarja.

Kakorkoli, sprehod skozi preteklost, doživeto v Hadrijanovi vili, je bil kakor zasuk kolesa ča-

Grško gledališče na vodi je eden najzanimivejših delov prostrane Hadrijanove vile, ki izpričuje, čeprav je v glavnem ruševina, visoko stopnjo civilizacije neke preteklo dobe. Foto: Štefan Celec

nost Orienta. Tako se iz ruševin vile, ki se razprostira na tristohtih hektarjih, da zaznati sožitje umetnosti in udobja ter visoke bivalne kulture, ki so jo poznali že takrat. Celo sloviti Versailles je neznamen v primerjavi s Hadrijanovo vilo, posebej, ker še mnogo tega prekriva zemlja in bo potrebno kos za kosom izluščiti iz nje. Vendar ne na način ropanja, ki je bil svojčas tako nesramljivo navzoč, in so zato mnogi narodi ostali brez svojega bogastva, ki je nakopičeno v muzejnih svetovnih središč.

Hadrijanova vila se razprostira na jugozahodni strani Tivolija, nedaleč odmaknjena od mesta v smeri proti Rimu. Videli smo jo ob pomladnem razcvetu, ko je sonce toplo grelo, in vendar ni bilo prevroče, kot je za obiske na prostem v poletnih dneh. Vzdušje med potniki je bilo izjemno, moči dopoldne še neizčrpane in glave dojemljive za množico povedanega iz ust gostobesedne turistične vodnice Mice. Brez fotoaparata ni bil skoraj nihče, eden potnikov (za katerega se je ob vrnitvi izkazalo, da je strokovnjak s področja) pa je vzbujal pozornost s kovinskima palicama, ki sta različno reagirali na okolje. Ves čas ju je imel s sabo; radovednosti, kaj počne,

Bežno doživeto Firenc in slavnega mostu nekdanje italijanske prestolnice, ki je prav tako kot Rim množično oblegana s sodobnimi nomadi.

pravzaprav pomenilo tisto, kar smo doživeli. Izkusnja, da so se že nekoč greli s toplo vodo po sistemu, ki je podoben centralnemu grelju, bo ostala in je potrditel visoke civilizacijske stopnje davnih prednikov. Tudi posnetek na grško gledališče ob vodi je ostal poleg fotografije v spominu zabeležen z željo, da bi doživeli kakšno predstavo. Tako pa smo bili igralci in statisti v njem pravzaprav mi, ki smo se zrcalili na vodi in nekateri z grenkobo primerjali noetovsko usposablja-

(nadaljevanje)

LJUTOMERSKI LONČAR

Od Karleka z ljubeznijo

Družina Žuman praznuje letos 115-letnico lončarjenja. Ta obrt ostaja v družini, saj se zanjo zanimajo Karlov vnuk, ki obiskuje keramično šolo v Rušah.

Karel Žurban je dobil obrtno dovoljenje v 50. letih, pri njem pa se je učilo okoli 20 vajencev,

od katerih pa nobeden ni ostal zvest tej dejavnosti. Karlek je prava turistična zanimivost v Ljutomeru. V prvih devetih mesecih letos ga je obiskalo več kot 8 tisoč domačih in tujih turistov, ki jim je mojster z veseljem pokazal lično opremljen razstveni prostor in seveda celoten proces

sti v Slovenj Gradcu, osvojil mednarodno priznanje in naslov mojstra domače obrti kot znani kakovosti izdelkov. To priznanje mu je še v posebno zadovoljstvo in spodbudo. Njegove mojstrovine so čudoviti spominki, ki jih odlikuje še njihova uporabna vrednost; Karlek z nasmehom pravi, da ljudje zdaj spet bolj posegajo po njih kot npr. v 70. letih, ko so na »glino« skoraj pozabili. Večje zanimanje za ločen posodo je resničen dokaz vračanja ljudi k naravi in vsemu naravnemu. Jedit iz lončene posode spet dobivajo prednost pred tistimi iz kovin, pa tudi pogled je marsikomu lepša lončena kot druga posoda, ki jo mojster Žuman še posebno prejetno okraši z ljudskimi motivi in starimi vzorci.

Karleka so letos obiskali tudi študentje ljubljanske univerze, prišli pa so iz 15 držav. 75-letni lončar je v razstavno zbirko, za katero mu pomalem že zmanjkuje prostora, uvrstil kakih 400 primerkov. Pravi, da so predmet, ki jih ni ravno enostavno izdelati, zanj svojevrsten izziv, medtem ko cvetlične lonce dela običajno nazadnje, ko jih pač zmanjka v trgovini, kjer prodaja svoje blago. Obisk pri Žumanovih je prjetno doživeto, saj si poleg občutka vsak napase tudi ušesa, ki rada prisluhnejo duhovitemu in zanimivemu gostitelju.

Lidija Kosi

Rezervacija le za reklamo?

Prišlo se je novo šolsko leto, zaradi česar je ob koncu tedna in prometnih konicah gneča v smeri Murska Sobota — Lendava. Kljub plačani rezervaciji ni več mogoče dobiti sedeža na avtobusih. Sprevodnik se ob tem ne zmeni za upravičeno negodovanje potnikov, ki morajo potovati stoje, ker so sedeži zasedeni s šolarji in študenti iz Maribora.

Voznik je sicer vsjudo pojasnjeval, da se jim za »tri« potnike ne spleča naročiti dodatnega vozila, vendar je bil avtobus natlačen s potniki. Najbrž bo moral Certus vendarle nekoliko spremeniti odnos do potnikov, ali pa pobudo prepustiti zasebnikom, če nimajo dovolj vozil za kulturni prevoz potnikov. Jože Kaučič

izdelovanja lončene posode, ki so jo lahko obiskovalci pred odhodom tudi kupili.

Mojster Karlek, kot mu rečejo »Lotmeržancik« in drugi znanci, je za svoje delo in izdelke dobil številna priznanja in nagrade doma in na tujem. Letos je na mednarodni razstavi domače in umetne obrti Alpe-Jadran 90, ki je bila v galeriji likovne umetno-

Glasiló Zadružni Poročevalec

V Kmetijski zadrugi Radgona se trudijo, da bi bili njihovi kooperanti čim bolj obveščeni o dogajanju v njihovi zadrugi in na splošno v kmetijstvu. V ta namen izdajajo glasiló Zadružni Poročevalec, ki izhaja po potrebi. Prave dni so izdali letošnjo drugo številko, ki obsega petnajst strani zanimivega branja. Glasiló pišejo v večini strokovni delavci v Kmetijski zadrugi Radgona. Tako je tudi v tej številki veliko koristnih napotkov za jesensko setev in predelavo grozdja, prikazane pa so tudi izkušnje kmetovanja iz Avstrije in Nizozemske. Ludvik Kramberger

• INOKS •
PREDELAVA NERJAVEČIH KOVIN

Murska Sobota, tel.: (069) 21 174, 24 829
ČERNELAVCI

Imamo vse vrste materialov iz barvnih kovin, cevi, profilov in pločevin:

- **prokroma**
- **aluminija**
- **bakra**
- **medenine**

Režemo tudi manjše kose in se priporočamo s svojimi storitvami!

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25-049, odprto od 8. do 12. in od 14. do 17. ure

PRODAJA AVTOMOBILOV

● Dobava v štirinajstih dneh! ● Prodajamo vse modele vozil RENAULT, TOYOTA in MAZDA! ● Garancija 100.000 km!

- R 5 FIVE 1,41 — 164.000 din
- R 5 FIVE DIESEL 1,61 — 178.000 din
- R 19 TR — 198.800 din
- R 19 TR CHAMADE — 219.800 din
- TOYOTA COROLLA HB — 210.000 din
- TOYOTA COROLLA HB, 1,6 GTI 105 PS — 234.000 din
- TOYOTA CORINA II — 265.500 din
- MAZDA 121 — 172.600 din
- MAZDA 323 — 210.900 din
- MAZDA 626 — 301.250 din
- RENAULT TRAFIC — 251.150 din (brez prom. davka — druge cene so z vsemi dajatvami)

ODSLEJ VSE ZA VAŠE GOSPODINJSTVO TUDI NA IVANCIH!

Trgovina PREHRANA, ALOJZ ZADRAVEC, IVANCI 57 pri Bogojini, je bogato založena!

POSEBNA PONUDBA:

- otroške trenirke iz uvoza samo 180 din
- otroške kavbojke po 170 din ● srajce in bluze le 99 din

PRIPOROČAMO UGODEN NAKUP: sveč, izdelkov Palome, pijač in vse špicerije

Priporoča se trgovina ZADRAVEC, Ivanci 57. Odprto od 8. do 17. ure, tudi ob sobotah!

NEDELICA

Praznovanje krajeve skupnosti Turnišče

Praznovanje krajeve skupnosti Turnišče je bilo letos nekoliko skromnejše kot prejšnja leta, zato pa so bile besede govornikov toliko realnejše in z zavestjo, da so sami odgovorni za razvoj krajeve skupnosti in posameznih vasi.

Na praznovanju se je zbralo precej krajanov in predstavniki občinskega izvršnega sveta in skupščine. Na prireditvi so podelili tudi priznanja krajeve skupnosti. V kulturno-zabavnem programu so poleg domačih pevcev in recitatorjev nastopili tudi gostje iz

**PRAZNIK
KŠ TURNISCE**

Nastopili so tudi gostje iz Gornje Stubice.

Kulturno-umetniškega društva Matija Gubec iz Gornje Stubice. Oboji so se predstavili z zanimivim programom.

Krajevna skupnost, ki jo sestavljajo vasi Turnišče, Nedelica, Renkovič in Gomilica, se letos ni mogla pohvaliti z zgraditvijo kakšnega večjega objekta, kot je bilo to prejšnja leta. Zato pa je bilo nekaj manjših pridobitev telefonije in asfaltiranja. V načrtu imajo razvoj telefonije, gradnjo vodovoda, izkopanje gasilskih vodnjakov, ureditev ulične razsvetljave in gradnjo vaškega doma. Seveda pa so ti načrti odvisni predvsem od pripravljenosti krajanov posameznih vasi in njihove zmoglosti, da te načrte tudi finančno podprejo.

Cesta Ihova—Negova za zgled

Okrog 6 kilometrov dolga cesta Negova—Ihova je ena tistih v gornjoradgonski občini, ki bi bila najbolj potrebna asfaltne prevleke. Lani je bil sicer asfaltiran dober kilometer od Negove do Klokeca pod negovskim gradom, naprej pa je cesta makadamska. Toda ko smo se pred dnevi pešjali po tej makadamski cesti skozi radgonsko in lenarško občino, smo opazili, da so lenarški vzdrževalci cestišče uredili, ga zravnali in izkopali obcestne jarke. Res so vredni pohvale.

Ta pa si ne zaslužijo vzdrževalci gornjoradgonske strani ceste, ki je podobna lunini površini. In človek, voznik, popotnik se lahko jezi na te pesne meje, tokrat samo občinske. Škoda!

Ludvik Kramberger

**Nevarnost
nenehno
preži**

— Za ta prehod iz dela enosmerne Mladinske v Cankarjevo ulicov v M. Soboti bi to gotovo lahko trdili. Zlasti velja to za kolesarje, ki so tu našli bližnjico iz središča mesta v njegov južni predel. M. Jerše.

BUČKOVCI

NAJSLABŠA ŠOLA

Stoji, stoji učilna zidana... že 117 let. Ima dokaj bogato zgodovino, njeno stanje pa je precej klavrno. Zidovje je vlažno, okna razpadajo, strop v eni od 6 učilnic so morali podpreti s stebrom, stene so začele pokati... Če bi prišli vsi učenci hkrati v šolo, bi imel vsak na voljo le okrog kvadratni meter učnega prostora, kuhinja pa je tako

V bučkovski osemleški ima vsak učenec le okrog kvadratni meter učnega prostora; poleg utesnjenosti pa so za njihovo šolo značilni še vlažni zidovi, razpadajoča okna, razpokane stene in podporni stebri v eni od učilnic, da se ne bi zrušil strop.

majhna, da bi bila primerna večjemu za 4-člansko družino, ne pa za skoraj 200 šolarjev in 30 predšolskih otrok, ki prav tako domujejo v tej stavbi. O telovadnici je škoda izgubljati besede, ker so jo zasitno uredili v eni od učilnic, športnih igrišč pri šoli pa sploh nimajo, saj ni prostora niti za šolsko dvorišče.

Vse to se nanaša na osemletko v Bučkovcih, ki je ostala skoraj edina črna pika pri urejanju prostorskih razmer v šolstvu občine Ljutomer. Res je sicer, da so leta 1968 stavbo obnovili, toda zdaj je skoraj vse spet po starem. V minule referendumске programe niso uspeli priti, zdaj pa se bojijo, da jim drugi, ki so že bili deležni solidarnostne pomoči, ne bodo pripravljali pomagati. Oni so seveda vsa leta odvajali denar za nove šole ali obnove v vseh drugih krajih.

Morda pa bodo le deležni razumevanja. Tu in tam jim kdo predlaga, da bi stavbo še enkrat obnovili in dogradili manjkajoče prostore, toda to bi bila po mnenju kolektiva in tudi stroke slaba rešitev. Ustrezno vidijo le v zgraditvi nove šole z 8 učilnicami, tehnično delavnico, telovadnico in drugimi potrebnimi prostori. V ta namen imajo že pripravljeno zemljišče, hektarsko parcelo pri trgovini, ki jim jo je podarila (šolska) soseda. Letos so na njej pridelovali koruzo, krompir in sončnice.

Bučkovsko osemletko obiskujejo otroci iz 9 vasi krajevnih skupnosti Bučkovci in Radoslavci (šolski okoliš), poleg njih pa še po nekaj iz Grabšince (občina Gornja Radgona) ter Trnovca in Mezgovca (občina Ormož). Če ne bi imeli dvozmenskega pouka in tako slabih razmer, bi se vpis najbrž še povečal. Sedaj se namreč iz Godemarca rajše vozijo v šolo k Tomažu, iz Drakovec pa k Vidmu ob Ščavnici.

Kljub vsemu pa ugotavljajo, da njihovi učenci še kar uspešno nadaljujejo izobraževanje na srednjih šolah, saj osipa skoraj ne poznajo.

Jože Graj

MURA V BÖNNIGHEIMU
V NEMČIJI

**10 plodnih
let**

Pred dnevi je kulturno-prosvetno društvo MURA v Bönnigheimu v Nemčiji praznovalo desetletnico obstoja. Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki soboškega podjetja Mura, Brežičani ter jugoslovanski konzul v Stuttgartu Jaroslav Majnik, v kulturnem programu pa so poleg članov društva sodelovali še pevec Mure iz Murske Sobote in folkloristi iz Artič v brežiški občini. Na skupno proslavo je prišlo okoli 500 rojakov, predstavnikov slovenskih društev s širšega območja Stuttgarta in drugi.

Društvo MURA vključuje okoli 250 članov, ki delajo in živijo na širšem območju Ludvigsburga. Je eno najaktivnejših, v njegovem okviru delujeta folklorna in kegljaška skupina, veliko skrb namenjata dopolnilnemu pouku slovenskih otrok, ki s svojimi recitacijskimi, glasbenimi in ritmičnimi nastopi bogatijo sodelovanje društva na mnogih praznovanjih. Tudi sodelovanje z nemškimi oblastmi in lokalno upravo ocenjujejo kot vzorno. Pred petimi leti so člani društva odkupili in si uredili društveni dom, ki zdaj predstavlja središče društvenega življenja.

Že ob ustanovitvi je društvo navezalo stike s soboško Muro, kulturna in športna srečanja pa so poglabila prijateljske vezi med Murinimi delavci in rokaji v društvu. Pred petimi leti sta pokroviteljstvo nad društvom prevzeli takratna soboška SZDL in občinska skupščina Brežice, sodelovanje pa poteka zlasti na športnem in kulturnem področju.

Lidija Kosi

URADNE OBJAVE OBČINSKIH GORNJA RADGONA; LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: **MARIJA MATJAŠEC**

URADNE OBJAVE

Murska Sobota, dne 1. novembra 1990

Leto XXVI

199. Odredba o spremembi in dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Gornja Radgona
200. Odredba o spremembi in dopolnitvi odredbe o določitvi najvišjih cen v občini Lendava
201. Sklep o imenovanju članov razpisnih komisij za imenovanje

199

Na podlagi 5. člena Zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list SRS, št. 9/85) in 2. člena Odloka o določitvi organa za sprejem ukrepov neposredne kontrole cen (Ur. objave pomurskih občin, št. 11/85) sprejema Izvršni svet Skupščine občine Gornja Radgona

o spremembi in dopolnitvi Odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V odredbi o določitvi najvišjih cen (Ur. objave pomurskih občin, št. 17/90) se dopolnita 1. in 2. alineja 2. člena in glasita:

— stanarine za 110 % za avgust za 10 % za september za 10 % za oktober za 150 % za avgust za 20 % za september za 10 % za oktober

— najemnine

2. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.
Štev.: 362-3/90
Datum: 27. 9. 1990

Predsednik
Izvršnega sveta SO G. Radgona
Anton TROPENAUER, gradb. ing.

200

Na podlagi 5. člena Zakona o družbeni kontroli cen (Ur. list RS, št. 9/85) in 1. člena Odloka o pooblastitvi Izvršnega sveta Skupščine občine Lendava za sprejemanje ukrepov neposredne kontrole cen na ravni občine (Ur. objave pomurskih občin, št. 10/85), Izvršni svet Skupščine občine Lendava na 6. seji, dne 2. 10. 1990 sprejema

ODREDBO
o spremembi in dopolnitvah odredbe o določitvi najvišjih cen

1. člen

V odredbi o določitvi najvišjih cen (Ur. objave pom. občin, št. 16/90) se spremeni 2. člen in glasi:

Ne glede na 1. člen te odredbe smejo organizacije združenega dela oziroma podjetja in druge pravne osebe cene svojih storitev, ki so po predpisih veljale in bile uporabljene na tržišču na dan uveljavitve te odredbe povečati, in sicer:

- proizvodnja in distribucija vode za 36 %
- odvajanje odplak (kanalizacija) za 36 %
- odnašanje in odlaganje odpadkov za 50 %

2. člen

Ta odredba začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.
Številka: 381-1/90-3
Datum: 2.10.1990

Predsednik Izvršnega sveta
Aloiz JEREŠIČ, dipl. oec.

201

Na podlagi 4. člena odloka o pristojnostih in načinu dela skupščine občine Gor. Radgona (Uradne objave, št. 10/90) je skupščina občine Gornja Radgona na skupni seji zborna združenega dela, zborna krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora, dne 25. 9. 1990 sprejela naslednji

SKLEP

1. Za člane razpisnih komisij za imenovanje poslovnih organov imenuje:

- Ivanka KLEMENČIČ
- Daniilo THRS
- Jože CUŠ
- Braniko ZURMAN
- Matej IVANUŠA
- Vinko MLINARIČ
- Braniko KOČBEK
- Ivan LUKIČ
- Anton ŽITEK
- Drago KAUCIČ

2. Mandat članov razpisnih komisij za imenovanje poslovnih organov traja 4 leta.

3. Ta sklep se objavi v Uradnih objavah občin Pomurja.

Štev.: 021-13/90
Datum: 25. 9. 1990

PREDSEDNIK
Skupščine občine Gor. Radgona
Alojz VOJKIČIČ, dipl. ing.-agr. in dipl. oec., I. r.

202

POROČILO
občinske volilne komisije Gornja Radgona o izidu glasovanja na nadomestnih volitvah v Zbor združenega dela skupščine občine Gor. Radgona v volilni enoti št. 4 Mura Mota

Občinska volilna komisija razglasa, da so bili na nadomestnih volitvah v zbor združenega dela SO Gor. Radgona v volilni enoti št. 4 Mura Mota, dne 13. 9. 1990 doseženi naslednji izidi glasovanja o izvolitvi:

- a) glasovalo volilcev 467
- b) oddanih glasovnic 16
- c) neveljavnih glasovnic 451
- d) veljavnih glasovnic

Izvoljen je bil naslednji delegat:

Rozalija STANTA, roj. 19. 2. 1950, šivilja, Simoničev breg 2, Gornja Radgona.
Občinska volilna komisija Gornja Radgona
PREDSEDNIK:
Braniko BORKO
TANJIK:
Jože ZLATNIK

Št.: 370—OVK/9
Datum: 14. 9. 1990

NA DAN MRTVIH

Molče h grobu stopim, mrtvega se z bolečino spomnim, srce mi moje govori, da nekje v meni še živi.

Krizantemo na grob položim, v preteklost se zazrem, s solznimi očmi znova se zavem, da več ga ni in sveče mu prižgem.

Ksenija Raščan 6. a OŠ Štefan Kovač TURNIŠČE

Lučk na pokopališčih je prav dosti, bolj malo, al' pa nič jih je v hosti.

Branka Bensa, 8. a OŠ Drago Lugarič, Lendava

Moje življenje s knjigo

Kadar počutim se osamljena, nejevoljna in zaprta vase, najboljša knjiga je pripravljena. Z njo podam se v davne stare čase, med gradove, kraljeviče in princeze, dokler spanec na oči mi ne prižije. Ko me sonce zjutraj požgečka, še vedno je odprta knjiga, vstanem hitro kar se da, in potem je šola moja briga.

Maša Šiftar, 5. r., OŠ I. Murska Sobota

Promet in naša krajevna skupnost

Krajevna skupnost Stogovci je ena od manj razvitih obmejnih krajevnih skupnosti v Sloveniji. Ob mednarodnem tednu varnosti v cestnem prometu velja opozoriti na nekatere pomanjkljivosti v bližini šole in vrta.

1. V kraju Stogovci ni urejene avtobusne postaje, avtobus ustavlja neposredno pred trgovino in bifejem. Zaradi tega smo v nevarnosti pred hudimi nezgodami, ki jih lahko povzroči voznik, ki nenadoma zapelje pred trgovino. Ko izstopamo iz avtobusa, se nimamo kam umakniti.

2. Ob šoli in vrtu manjkajo pločniki, vozni pas se ne loči od cestnega pasu, ki je namenjen pešcem. Voznik, ki pelje malce preveč ob strani ceste, temu naj še dodamo kanček otroške neopredvidnosti, in nesreča je tu.

3. Cesta je enopasovna, zato se velika vozila težko izognejo drug drugemu, saj ni dovolj prostora, da bi lahko normalno peljala mimo.

Avtobusna postaja bi morala biti urejena tako, kot je v drugih vaseh.

V šoli in vrtu bi morali biti zgrajeni pločniki. S tem bi se izognili mnogim nezgodam, pa tudi otroci in drugi pešci bi bolj sproščeno hodili.

Cesta bi morala biti dvopasovna. Voznikom bi tako omogočili varnejšo vožnjo. Cestni pas, ki je namenjen pešcem, pa naj bi bil določen z rumeno črto.

Še to: pri naši šoli še nimamo novejšega prometnega znaka, ki bi voznike pravočasno opozoril, da so v bližini otroci. Druge šole v občini ga že imajo.

Želim, da bi se v bližnji prihodnosti uredile vsaj nekatere stvari in upam, da prošnja nas vseh ne bo ostala le pri pobudi.

Milan FRANC, 7. r., OŠ Marija Rožman, STOGOVC

Pozdrav jeseni

Poletje je mimo in že je tu jesen. Le kdo je ne bi opazil? Z mnogimi barvami je spremenila naravo.

Zjutraj nas namesto sonca pozdravi megla. Hladneje je. Vrtnice na gredicah so hotele odpreti še zadnje popke, a jim jesensko vreme tega ni dovolilo.

Taletni čas je najbogatejši s svojimi plodovi, zato kmetje čaka veliko dela. Krompir so že pobrali, zdaj je na vrsti trgatav. Klopotci nas že vabijo v vinograde.

Koruza in pesa čakata, da jo pospravimo z njive. S sejanjem se jesenska opravila na polju končajo. Polja pustimo čez zimo, da počivajo, da bi lahko naslednje leto znova rodila.

Jesen je pokukala tudi v sadovnjake. Rdeča in zlatorumena jabolka ter hruške nas vabijo.

Listje počasi odpada in tako drevesa izgublajo svojo obleko. Na tleh nastaja živopisna odeja iz listja.

Ptice selivke so že začule prihajajoči mrz, saj se že poslavljajo od nas.

Tudi ljudje moramo obleči toplejša oblačila, saj se sonce večkrat skriva za meglo ali oblake.

A jesen ni samo meglena in oblačna. Nasprotno — polna je sonca in naravnih lepot.

Simona Sečkar, 7. r., OŠ Genterovci

P.S.: Kakor vidite, sem vaš rebus razvozljala in torej ugotovil, da ste mi skrivnostno pošto poslali mladi literati z OŠ Genterovci. Vse skupaj pa so mi je zdelo zanimivo in zabavno. Upam le, da drugič ne boste preveč skrivnostni, ker reševanje rebusov ni ravno moja večina. Če jih imate še kaj, mi jih pošljite raje z rešitvijo, jaz pa bom nalogo zastavil drugim.

Želim si varno in zdravo otroštvo

Varno in zdravo otroštvo. Kaj naj to bilo? Pomenilo naj bi brezskrbnost. Toda ni tako.

Vedno večja je onesnaženost zraka in okolja. Ljudje ne pomišljajo, da s svojim neodgovornim ravnanjem uničujejo zdravo življenjsko okolje. Z odmetavanjem smeti v naravi, s škropljenjem njiv z različnimi škodljivimi

škropivi zastrupljajo dragoceno vodo. Iz dimnikov velikih tovarnih se valijo oblaki zelo strupenega dima. Tudi avtomobili niso nedolžni. Iz izpušnih cevi puhajo smrdljive in strupene izpušne pline. Pa to še ni vse. Brezvestni vozniki brezglavo divjajo po naših slabih cestah. Hitrosti ne zmanjšajo niti v naselju. Ker na

ša šola stoji ob zelo prometni glavni cesti, je pot do šole vse prej kot varna.

To je moje skromno razmišljanje o varnem in zdravem otroštvu. Želim si, da bi ljudje postali pametnejši v odnosu do narave, ker narava ne trpi ukazovanja. Tamara MAUČEC, 5. a, OŠ Beltinci

Trejzino senje

Vsako leto jeseni je v Murski Soboti Trejzino senje. Tudi mi, s tovarišci, smo si ogledali ta sejem. Videli smo mnogo zanimivega — oblačila, razne igrače, ročne izdelke obrtnikov, zelce, papige, brčke, morske prašičke, ptičke... Po Titovi ulici je prijetno dišalo po pijači in jedachi. Imeli so kuhane klobase, hrenovke, pečeno meso, čerapčiče, kuhano vino... Na sejmu je bila velika gneča. Tudi vreme je bilo prekrasno.

Pozno popoldne so se obiskovalci razšli, sejmariji pa so pospravili in se odpravili vsak na svoj dom. Tako se je končalo letošnje Trejzino senje.

Irena Skaper, 4. c, OŠ Dane Šumenjak, Murska Sobotica

SPOMIN NA TRGATEV — Narisal Simon Klemenčič, 10 let, oddelek podaljšane bivanja, OŠ Stročja vas.

»Je jetnikom dovoljeno sprejemati pakete z doma?«
»Za denar je vse dovoljeno. Samo k Csomorju morate. To seveda stane. Vse stane. Vsa usluga.« Hudič bzikne silno v grm. Informacija, ki mu jo je posredoval Hudič, je zanj tako važna, da opazi grad šele, kot stoji skozi vhod v mogočnem zidu in ga velika zgradba skoraj zbode v oči. Medtem se je zdanilo. V naraščajoči jutranji svetlobi se v zgornjem nadstropju bleščijo številna okna. Grad je mogočna, nad dvasta zgradb.

Prazne kotle pustijo na hodniku. V kuhinji, kjer se okrog štedilnika obrača nekaj kmečkih deklet, čakajo nanje polni kotli, iz katerih se kači juha — krop, v njem redek zdrob. Na vrhu plavajo kosmiči zelja, narezana čebula in neka rumenkasta trava.

Kotli sprva niso težki. Ščasoma pa se nosači le utrudijo in jamajo s sonosači vse pogosteje menjati stran, držec kotel za desni, potem zopet za levi ročaj.

Glattstein ima druge skrbi, kot je kotel. Klari bo treba čimprej pisati. Toplo perilo potrebuje, suho meso in virzinke, predvsem pa denar. Csomorja bo prosil, naj mu dovoli pisati za omenjene reči.

Po zajtrku jih naženejo v delovne čete. Njega vtaknejo najprej v četo, ki gradi zaklonišča proti zračnim napadom. Luciani ga pravočasno opazi, zapiči vanj svoje predirljive oči in ga vtakne v četo, ki krči gozd. Taborišče zapuščajo v četverstopih in s petjem. Teren, ki ga uprava namerava spremeniti v njivo, na kateri bodo sadili krompir in peso, je dobre pol ure hoda od taborišča, zvečine pod hribom, deloma na vzpetini. Drevje so že prej podrli, ga razžagali in zložili v skladovnice. Zdej morajo z rovačami ruti po peščeni zemlji in dvigati iz nje kamne, ki jih valjajo ali odnašajo v gozd. Počasneže priganjajo z gumijevkami ali z navadnimi palicami, ki so si jih stražarji prirezali v gozdu. Podnarednik Tisa stoji s puško in v rokah na visoki skali in počasneže za kratek čas obstreljuje s kovinastimi kroglicami. Kogar zadene, se zgrabi za boleče mesto in je precej bolj poskočen. Zabušavati je treba znati. Glattstein se je naučil te umetnosti v delovni brigadi. Na videz se trudi, se giblje, v resnici pa ničesar ne opravi.

»Če ne bo huje, zlasti če bom lahko dobival pošiljke s hrano in denar z doma, bom vojno navsezadnje zares preživel brez večjih nevarnosti. Tukaj mi bo na vsak način lažje, kot mi je bilo pri partizanih. V smrti nevarnosti pa tudi nisem.« misli in pozabi na Tiso, ki ga s kroglico opozori, da je sanjariti prepovedano.

Ker Csomorja ves teden ni v taborišču, pri apelu ga nihče ni smel nadlegovati, njegova zaloga virzink se je znižala na devet kosov, denarja pa tudi ni imel več kot dvajset pengov, stopi v nedeljo po kosilu pred Luciana.

»Majhno prošnjo imam, če me boste blagovolili poslušniti,« ga nagovori s klobukom v roki. »Edini ste tukaj, ki mi lahko pomaga. Ne bo zastoj. Velikodušen človek sem, premožen, trgovec in mesar po poklicu. Svoji ženi bi rad sporočil, kje sem in jo prosil, naj mi pošlje hrano in denar. Čim sprejemem pošiljko, vam zasluženi delež ne bo ušel. Vnaprej vam na žalost ne morem ničesar dati, ker nimam.«

»Zakaj ste se obrnili prav name?«

»Na koga naj bi se sicer obrnil, če ne na vas, ki ste edini pametni človek v taborišču.«

»Bomo videli, kaj se bo dalo napraviti. Napišite svoji ženi pismo in ga izročite meni! Madžarsko morate pisati! Zaradi cenzure. Prav tako vaša žena, kadar vam bo odgovorila.«

Se isti popoldan napiše pismo in ga z drobljem za znamko izroči Lucianu. Prvič po dolgem času leže ta večer z mirnim srcem k počitku in naglo zaspi.

Naslednjega jutra ga vzame Luciani iz »težaške« čete in ga vtakne v »lajko«, ki koplje strelske jarke in gradi zaklonišče pred zračnimi napadi. Delo v rovih v primeri z valjanjem kamnov sploh ni nobeno delo. Tu pa tam kateri udari z rovnico po kamnu ali vrže lopato peska iz rova. Drugače pa se jetniki naslanjajo na lopate in rovnice, kadijo in se pogovarjajo. Čez dva tedna prispe težko pričakovano pismo. Luciani mu ga prinese osebno. Pismo je odprto, Lucianu je vsebina pisma očitno znana. Klara mu sporoča, da mu je poslala suho meso, lonec zaseke, slanino, toplo perilo in dvesto virzink. Hkrati mu je nakazala dva tisoč pengov. Toži se mu, kako zelo ji manjka, kako otroka kar naprej sprašujeta po njem in koliko je pretrpela zadnje tedne, ker ni vedela, kaj se je z njim zgodilo. Oblast ji ni marala ničesar povedati, čeprav je šla od Poncija do Pilata. Od same negotovosti je mislila, da bo znorela. Šele njegovo ljubeče pismo jo je rešilo more. Resda ni pri njej in pri otrocih, vendar zdaj vsaj ve, kje je in mu lahko pomaga lajšati gorje. Vsak večer, ko leže, moli za njegovo srečno vrnitev.

Complex block containing 'FRANK F. BUKVIČ' and 'HATIKVAH' with Hebrew text.

29

Med pisanjem sta ji kanili na papir dve solzi, ki ju je zaznavala s črnitom. Naj ve, kako žalostno je njeno srce in kako trepeta za njegovo življenje.

Dnevi so mu odtelj minevali v srečnem pričakovanju. Luciani, ki je menda še bolj nestrpno čakal na virzinke in klobase kot on, ga ni več poslal v rove, temveč ga zadržal v taborišču. Pospravil in pomel meč je sobo, prosti čas pa prelenaril na toplem soncu in v nestrpnem pričakovanju štel dneve, ko bo prispela pošiljka z dobratami.

Ves ta čas se v taborišču ni zgodilo nič posebnega. Pomlad je bila sončna in topla, napovedovalo se je poletje in vsi so bili prepričani, da bo vojna do jeseni končana.

Nekega dopoldneva, ko je stopil na dvorišče, je videl pri glavnih vratih gestapovce, ki so pravkar stopili iz avtomobila in se napolnili v pisarno. Ob pogledu na zasovražene uniforme ga je spreletel strh.

V spremstvu poveljnika taborišča so si gestapovci ogledali posamezne zgradbe, se posebno dolgo zadržali v judovskih barakah in zopet odšli.

Med jetniki se je razširila vest, da so prišli zaradi Judov, ki jih bodo Madžari baje izročili Hitlerju. Glattstein je upal, da je vse govorice navadna izmišljotina, miren pa ni več bil. Pozanimal se je

pri političnih jetnikih, ki so imeli podtalne zveze z zunanjim svetom in bili zato pravočasno obveščeni, kaj se dogaja zunaj. Ti niso ničesar slišali o tem, da bi Madžari izročili Nemcem Jude. In tudi Hohly je bil še trdno v sedlu. Pomirljen se je vrnil v svojo barako, se za govorice ni več zmenil in na vznemirjujoči obisk kmalu pozabil.

V ponedeljek dopoldan, ko je bil prepričan, da bo končno prispela pošiljka z živžem ali vsaj nakaznica z denarjem ali celo obljuba, je in je stopil pred banko, jih je zopet videl pred glavnim vhodom. Tokrat so se pripeljali s tovornjakom, ne višji častniki, ampak mudi esesovci s čeladami in z brzostrelkami. Ob pogledu nanje mu je zledenela kri v žilah. Umaknil se je v barako, se potuhnil med ležišča in slišal, kako divje mu je bilo srce.

Ponj so prišli še pred kosilom. Moral je vzeti s seboj svoje reči, kaj drugega kot površnika itak ni imel, in slediti stražarju v pisarno. Tam je bilo že več jetnikov, sami politični. Esesovci so jim vsi medse in jih nagnali na tovornjak. Ker sta sedela med njimi dva esesovca, se niso mogli prav nič pomeniti, tako da Glattstein ni vedel zgodbe svojih sotročinov, kdo so in zakaj so jih zaprli, in zanemogel uganiti, zakaj so prišli ponje esesovci. Tovornjak se vso dolgo polni ustavljal niti enkrat. Z nočjo so se pripeljali v Budimpešto. Tovornjak je zapeljal mimo esesovske straže na dvorišče velike jetnišnice, ki jo je upravljal Sicherheitsdienst.

Izmed petnajstih jetnikov na tovornjaku so zapri v Glattsteinovo celico samo enega, ki mu je povedal, da je partijec, da se je boril v slovaških partizanih in bil ujet. Preostalih pa tudi on ni poznal. Murvica je bila zanj porazna. Nemci so po njegovi in Slovakovi politični preteklosti sodeč pobrali iz taborišča same politično nevarne jetnike. Bil je prepričan, da je prišla ovadba iz okrajnega glavarstva v Murinu in da ga imajo Nemci po vsej verjetnosti zapisanega kot nekdanjega partizana. Samo to upanje mu je še ostalo, da ne vajo, tako njegovo narodnost. Vendar je bilo tudi to upanje dokaj slabo, tako da se je pripravil na najhuje. Zadelo ga je tudi to, da so ga Nemci odpeljali iz taborišča prav ob času, ko je pričakoval z doma hrano in denar. Ko je pomislil, s kakšno skrbjo in ljubeznijo mu je Klara pripravila pošiljko in da si bosta njegovo jesti, virzinke, toplo perilo in denar razdelila Csomor in Luciani, mu je bilo tako hudo, da je jo z jokal.

Jetnišnica je služila Nemcem za tranzit. Zato so bili jetniki v zaporih le kratek čas, često le nekaj dni. V Glattsteinovi celici je bilo stalno okrog deset jetnikov, ki so kar naprej prihajali in odhajali. Nemci so jim dali trikrat na dan kropno juho in tako majhen kos kruha, da je Glattstein že po nekaj dnevih zapora noč za nočjo samotni bogatih posredujih. Prvič v svojem življenju je zares doživel takšno G. Gestapovci pa tudi za telesno snago in zdravje svojih jetnikov niso skrbeli. Toliko da so zjutraj odnesli skaf na stran in si umili oči, saj so že morali nazaj v celico. Še sreča, da iz škafta ni zaudarjalo, saj so zaužili tako malo hrane, da so morali na stran kvečjemu enkrat na teden, in še sedaj so z muko iztisnili iz sebe kot oreh velik iztrebek. Sprehoda na dvorišču jim prav tako niso dovolili. Brazy hrane in svežega zraka je Glattstein že prvi teden shušal do kosil, ni v obraz nezdruge rumene barve in izpit kot suha goba. Misli je bil, da madžarske delovne brigade in madžarske ječe, ki so bile v prvih dnevih, javi z nemško prava nebesa. Tudi tam ni bilo vse, kot bi moralo biti. Delovna brigada ni bila za počitniško razvedrilo, ječe ne sanatorij, toda bil je med ljudmi, ki so imeli svoje kreposti in svoje šibke strani, ki so se znali kregati in se pripraviti, se smejati, jokati in pretepati, za gestapovce pa so bili manj od živali, navadne mrtve številke.

Nekega jutra zarana so ga z drugimi političnimi jetniki napeljali na hodnik in postavili z obrazom v steno. Ko so se nagibali gole stene, so jih pogнали na dvorišče, naložili na tovornjak, pokrit s plahto, in jih odpeljali na predmetno železniško postajo za tovornjakov vlake. Tam so jih strpali v transport, sestojelo iz samih živinskih vagonov in tako dolg, da mu človek ni videl konca.

(nadaljevanje prihodnjega)

Na vaji je sodelovalo okrog 70 gasilcev iz vseh štirih pomurskih občinskih gasilskih centrov. Številnim Ljutomerčanom in okoličanom ter vabljenim gostom so v mesecu požarnega varstva prikazali način reševanja ljudi iz zaprtih prostorov. Pri tem so uporabili navadno in avtomatsko lestev, vrvi in odskočno blazino. Prikazali pa so tudi reševanje iz okleščenega avtomobila. Na vaji, ki je imela za predpostavko potres, so pomurski gasilci s hitro in učinkovito akcijo pokazali, da so usposobljeni in opremljeni za reševanje in gašenje ne glede na to ali gre za promet, stanovanja ali druge objekte.

Foto: F. M.

NEVARNO VRENJE MOŠTA

V času trgatve in vrenja mošta je veliko zanimivih dogodivščin, ki dajejo poseben čar obdobju trgatve. Da so lahko dogodki, ki so vezani na vrenje mošta, tudi neprijetni, pa je doživela družina Branka Moharja, saj je bilo življenjsko ogroženih več članov družine.

Ko je Brankova sestra prišla iz službe, je v kleti zastihala neke čudne zvoke in šla pogledat, saj je pomislila, da so mačke. Na tleh pa je zagledala nezavestno babico, zato je poklicala moža in sta jo šla reševat. Vse skupaj je od daleč opazoval tudi sin Tomaž in stekel po pomoč, ko je videl, da se dlje časa ni nihče vrnil iz kleti. Poklicati je Branka, ki nam je tudi pripovedoval o tem dogodku.

Branko je v kleti zagledal vse tri onesveščene, vendar pa ni mogel takoj pomagati, saj je zaradi hlapov v kleti tudi sam kmalu začutil slabost, zato je poklicat soseda Francija in Gustija. Ko sta soseda nezavestno izvlekla, sta mlajša ponesečenca prišla kmalu k zavesti, babico pa so morali odpeljati v soboško bolnišnico, kjer so jo zdravili.

Ta dogodek je še eno opozorilo, da nesreča nikoli ne počiva in kako pazljiv je treba biti z moštnimi hlapi in pri reševanju ponesrečencev pri tem.

J. Gabor

ZAHVALA

Pomursko društvo za Cerebralno paralizo s sedežem v Murski Soboti, Arhitekta Novaka 2 b, se zahvaljuje podjetjem, sekcijam in samostojnim obrtnikom, ki so na kakršnen koli način pomagali s finančnimi sredstvi, da smo lahko izvedli za otroke, ki bolujejo za cerebralno paralizo, letovanje v Počitniškem naselju v Rovinju.

Podjetja: CARINARNICA, GORNJA RADGONA, KK GORNJA RADGONA - MEŠALNICA IN DE. CRNCI, IMP-PANONIJA, MURSKA SOBOTA, ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV, MURSKA SOBOTA, RADENSKA, ZVEZDA, MURSKA SOBOTA, KK GOZDARSTVO, GORNJA RADGONA, LJUBLJANSKA BANKA, MURSKA SOBOTA.

sekcije: SEKCIJA ŽENA KS PARK, MURSKA SOBOTA, KRAJEVNA ORGANIZACIJA RK KS PARK, MURSKA SOBOTA.

Samostojni obrtniki: JANKO MAKOTER, LJUTOMER, ŠTEFAN ŠAVEL, MURSKA SOBOTA, SLAVKO MEŠIČ, MURSKA SOBOTA, inž. ŠTEFAN PAVLINJEK, MURSKA SOBOTA, IVAN MERTUK, BRATONCI, EMA ŠIFTAR, MURSKA SOBOTA, JOŽE PAVLINJEK, MURSKA SOBOTA.

Obenem obveščamo in prosimo, da lahko dobrodelne prispevke - predvsem pa prispevke namesto vencev - nakažete na žiro račun pri LB Murska Sobotna na rač. št.: 51900-620-203-05-1340115-6594879

Hvala lepa!

S POTOVANJA NA NIZOZEMSKO

PIŠE JOŽE GRAJ

Med »čudnimi« polji do Severnih Benetk

Naučiti dišav tisočernih rož in prevzeti od njihovih vsemogočih barvnih odtenkov v Aalsmeerju, mestu največje borce rož na svetu, smo se podali proti Amsterdamu, kamor nas je vodila dokaj ravna in lepa urejena avtomobilska cesta. Nad nami so neprestano preletavala letala. Kot so nam pripovedovali, so bila, kot je to vsakdanja praksa, naložena večinoma z rožami, namenjena pa na vse konce sveta. Imeli smo seveda možnost opazovati tudi pokrajino. Zdelo se mi je, kot da je vse skupaj narisanano na velikih polah papirja ali platina, saj je bila trava za moje pojme nekam čudno zelena, njihve so bile videti kot skrbno obdelani vrtovi, vmes pa so bili namesto mej (kot je to pri nas) jarki ali kanali. Na travnikih so se skoraj povsod pasle krave, ovce ali konji. Ponekod kar blizu mestnih blokov. Kaže, da Nizozemcem to prav nič ne smrdi. Najbrž zato, ker je živina ves dan zunaj, ne pa privezana oziroma zaprta v velikih farmah ali v hlevih pri kmetovalcih, kot je to pri nas. Njihova frizijška pasma krav daje letno čez 4 tisoč litrov mleka po glavi. Tudi hektarski pridelki so med najvišjimi na svetu. Največ pridelujejo krmne rastline, sladkorno peso, pšenico, koruzo in lan, veliko pa

je tudi cvetličnih polj, saj je Nizozemska prva država na svetu v gojenju cvetja. To je obenem tudi dežela ptic in divjadi, saj imajo zelo stroge predpise za njihovo varovanje. Morske galebe lahko najdete skoraj povsod. Hribovja je namreč zelo malo. Najvišji hribi dosežejo nekaj čez 300 metrov nadmorske višine, več kot 20 odstotkov površin pa je od 3 do 5 metrov pod morsk gladino. To je pravzaprav večinoma tista zemlja, ki so jo Nizozemci ukradli morju - s pregrajevanjem (gradnjo nasipov in zapornic) in izsuševanjem. Najbrž se mi je prav zato zdela pokrajina kot narisana. Kasneje, med vožnjo od Amsterdama proti Severnemu morju, je bilo vse to še bolj izrazito.

MESTO KANALOV, MOSTOV, DRAGULJEV, MAMIL...

Še isti dan smo si ogledali tudi največje nizozemsko mesto, torej Amsterdam, ki šteje več kot milijon prebivalcev. Je največje v državi, toda le gospodarsko središče, sedež vlade in državna prestolnica Nizozemske pa je Haag z okrog 750.000 prebivalci. Amsterdamu pravijo tudi Severne Benetke, saj je zgrajen na več kot 200 otočkih in otokih, ki jih povezuje približno 650 mo-

V Amsterdamu je podobno kot v Benetkah - mesto je preprejeno s številnimi vodnimi kanali oziroma »ostanki« morskimi jarkovi, čez katere je zgrajenih okrog 650 mostov. Gondol pa ni videti.

stov. Tudi to mesto je kot Benetke umetna tvorba. Človek je namreč prostor zanj s pridnostjo in domiselnostjo iztrgal morju. In kakor Benečani tako tudi Amsterdamečani nimajo pod nogami trdnih tal, ampak močvirje. Kdor si torej hoče zgraditi hišo, mora najprej zabijati v močvirje tudi po 20 metrov dolge kole, da pride do peščenih tal, na katerih bodo stali temelji za hišo. Tudi kraljevska palača je bila zgrajena na ta način in vsak nizozemski šolarček menda ve, koliko kolov je bilo potrebnih zanjo. Ta številka je 13.659, zapomnijo pa si jo tako, da pred število dni v letu postavijo enojko, na konec pa devetko. Prvo naselje na območju današnjega Amsterdama je nastalo ob rečici Amstel in po njej je dobilo kasnejše mesto svoje ime. Gradili so ga začeli v srednjem veku, ko so sposobni trgovci odkrili, da ima odlično lego za blagovni promet s čezmorskimi deželami in tudi deželami na stari celini. Mesto so gradili v obliki polmesečca, ki ga vodne poti (grahiti) delijo na obročje. Z izsuševanjem pa se je mesto vedno bolj admikalo od Frizijskega morja, ki ga je povezovalo z Atlantikom. Zato so leta 1876 izkopali poseben 29 kilometrov dolg kanal, po katerem lahko plujejo velike ladje. Prav tako so leta 1955 zgradili prekop do reke Ren, ki se izliva v Severno morje.

(Dalje prihodnjič)

Ceneje je požar preprečiti kot gasiti

Ceprav v zadnjih letih v Pomurju ni bilo večjega požara, vsaj ne večje materialno škodo ali človeškimi žrtvami, s požarnim varstvom ne moremo biti povsem zadovoljni. Opaziti je namreč, da si v teh težkih gospodarskih razmerah v mnogih delovnih okoljih prizadevajo privarčevati sredstva tam, kjer to najmanj vpliva na proizvodni proces. Tako opuščajo ukrepe s področja požarnega varstva in varstva pri delu, pri čemer pa se ne zavedajo, da s tem ustvarjajo večje možnosti za nastajanje požarov in delovnih nezdov, kar pa lahko ima hude posledice. Problematiki požarnega varstva pa posvečamo vse premalo skrbi tudi pri nastajanju novih trgovskih in drugih objektov, v kmetijstvu in drugod.

Proizvodni in poslovni prostori

V zadnjem času pogosto prihaja do prenov v delovnih organizacijah ali pa te prehajajo v roke zasebnika, pri čemer pa se premalo upoštevajo osnovni preventivni ukrepi požarnega varstva. Tudi z nastajanjem številnih zasebnih trgovin ali drugih poslovnih prostorov se povečuje požarna nevarnost, saj je večina teh prostorov premajhnih in napolnjenih z raznim materialom, o lastnostih katerega dostikrat v celoti ne vemo. Zato bi odgovorni dejavniki, zlasti pa požarna inšpekcija, ob prevzemu takih objektov morali zahtevati izpolnitev vseh predvidenih požarnovarnostnih ukrepov. Tudi vsak lastnik trgovskega ali drugega lokala bi moral biti poučen o uporabi in ravnanju s priložnimi gasilnimi sredstvi. Upoštevanje preventivnih ukrepov je najcenejša in najboljša požarna zaščita, v kateri zavarujemo sebe, svoje ljudi in premoženje, ne ogramo pa tudi lastnine sosedov.

Vedeti bi morali, da mora biti gorivo od objektov oddaljeno najmanj 15 metrov. Pri pretakanju bi morali tudi paziti, da z razlitjem ne onesnažujemo okolja.

Prav tako bi morali paziti, da pogonskih strojev - traktorjev, elektromotorjev, osebni in tovarnih avtomobilov - ne bi smeli garažirati skupaj z uskladiščenimi pridelki, umetnimi gnojili in drugimi lahko gorljivimi snovmi. Pozabiti tudi ne bi smeli na izključitev strojev, sicer lahko pride do pregretja in nastanka požara. Stroje pogosto pozabljamo čistiti, kar zaradi visoke temperature tudi povzroča vžig prašnih delcev. V kmetijstvu bi morali posebno skrb nameniti uskladiščenju sena, žita in umetnih gnojil, kajti pri tem lahko pride do samovžigov. V kmetijstvu pa tudi še vedno gradimo objekte brez požarnih pregrad.

Če že vlagamo precejšnjo sredstva v razvoj lastnega gospodarstva in kmetijstva, moramo misliti tudi na zaščito pred požarom.

Požarna varnost v kmetijstvu

V kmetijstvu se danes srečujemo z mnogimi nevarnimi in lahko gorljivimi snovmi, ki so marsikje nakopičene v večjih količinah. Posebno nevarna so tekoča goriva in maziva, ki so na kmetijah uskladiščena v sodih v neposredni bližini gorljivih snovi ali založena med stroji in pridelki.

Prometna vozila in kmetijski stroji

Vsako leto se povečuje število osebni in tovarni vozil ter kmetijskih strojev, s tem pa se tudi večja možnost požarov na teh vozilih. Vzroki za nastajanje požarov so različni. Najpogostejše so napake na električnih inštalaci-

cijah, puščanju goriva na pregrete dele motorja in lomu rezervoarja v nesrečah. Kako ukrepati ob takih požarih? Najbolj učinkovito gašenje požara na vozilih je z ročnim gasilnim aparatom. Žal pa ga ima le malo vozačev, sli pa ne osebni, saj to ni obvezno. Pri gašenju požara na vozilu je mogoče uporabiti tudi krpe ali dele obleke, drugega pripomočka na cesti praktično nimamo, vendar je ta način gašenja vprašljiv. Enako je s kmetijskimi stroji - kombajni, kosilnicami in traktorji. Če pri sebi nimamo gasilnega aparata, si na njem ne moremo pomagati. Preden pride sporočilo do gasilcev, moramo preveč časa, požar pa pustiti ogroditve vozila, ki noče goreti.

Otroci in požari

Med povzročitelji požarov so velikokrat tudi otroci. V mestu so najpogostejši požari v stanovanjih in kletnih prostorih, po podeželju pa v skednjih in ogrevalnih domih. Predšolski otroci in nižjih razredov osnovnih šol so požare povzročajo z igro z vžigalicami in vžigalniki. Otroci namreč zanima plamen, zato skuša na vsak način ustvariti plamen. Drugače je pri starejših otrocih, ki plamen že poznajo, vendar s skrivnim kajenjem in odmetovanjem cigaretnejh ogorkov povzročajo požare. Mnogo lahko preprečili starši s tem, da bi zažigalna sredstva hranili v krajih, ki niso dostopni otrokom, starejše otroke pa poučevali o škodljivosti kajenja. Sot pa bi lahko tudi vrtele poučne kasete o tej problematiki, imajo vse občinske gasilske postaje v Pomurju. Seveda bi morali tudi nameniti kakšno uro požarnemu varstvu.

**OPEKARNA
- RUDNIK
BREŽICE**

TOVARNA SILIKATNE FASADNE OPEKE
Sentlenart 71 68250 BREŽICE
Telefon: /0608/61 221, 61 798, 61 241
Telefax: /0608/61 801

PROIZVODNI PROGRAM :

- SILIKATNI FASADNI ZIDAK
- SILIKATNI MODULARNI BLOK
- CEPLJENA SILIKATNA OPEKA
- FASADNA TOPLOTNOIZOLACIJSKA PLOŠČA RUST
- GRADBENA LEPILA
- GRAMOZ IN KREMENOV PESEK
- OPEKARSKE, LONČARSKE IN KERAMIČNE GLINE

Kdor potuje na Nizozemsko, lahko občuduje tudi dokaj številne mlince na vater, ki so poleg rož druga največja nizozemska posebnost oziroma znamenitost.

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami!
7.00 Zasedanje je predzadnji me-
mec leta 1990. Ne žalujte za
zamanjenim, pred vami so
nova jutra in nove priložnosti.
8.00 Konec jutranje
oddaje

16.00 Najlepše želje s čes-
tiskami in pozdravi. 16.30
Reklame, obvestila, glasba.
17.00 Aktualno. 18.00 Naj-
lepše želje s čestitkami in
pozdravi.

9.00 Nedeljska kuhinja
(če se vam ljubi, lahko ku-
hate z nami. Naš in vaš me-
nu do 12.00: glasba, humor,
horoskop, Srečanje na po-
murskem valu in ob 10.30
gostja Ljerka Bizilija. Pokli-
čite na 069/21 232 in
21 579!). 12.00 Spored v
madžarščini, 13.00 Panon-
ski odmevi, 13.30 Minute
za kmetovalce, 14.00 Novi-
ce, 14.10 Najlepše želje s
čestitkami in pozdravi.

5.30 Prebujajte se z nami!
(konec leta se približuje, ne
pa tudi konec prebujanj na
murskem valu. Še vedno
smo z vami in vam nudimo
sveže informacije — vi se
morate samo obrniti v po-
stelji in vključiti radijski
sprejemnik). 8.00 Konec ju-
tranje oddaje. 16.00 Jesen-
sko popoldne (kot vsak
dan, bomo tudi tokrat pre-
gledali vroče jesensko do-
gajanje, zadnjo uro do
19.00 Pa nas spet poslušajte
mal, majhni in najmlajši:
To sem jaz!), 19.00 Spored

RS 5.30 Prebujajte se z nami!
(vaša torkova gostiteljica
vas ima tako rada, da pri-
haja prebujati tudi, če je
v bolniški. Upamo, da je
naklonjenost obojestranska
in voščimo dobro jutro!).
8.00 Konec jutranje oddaje
16.00 Jesensko popoldne
(dvakrat po uro in pol za
različne okuse v prvi polo-
živi bodo informacije, gla-
sba in pregled novic, v drugi
pa najlepše želje, čestitke,
pozdravi). 19.00 Spored RS

5.30 Prebujajte se z nami!
(Morda vam bo prav to ju-
tro zmanjkalo zobne kreme,
toda nič ne de! V službo ali
šolo boste lahko odšli prav
tako razpoloženi, kot če ne
bi imeli neprijetnega zada-
ha, saj se boste prebujali z
Marjanom Doro!). 8.00 Ko-
nec jutranje oddaje. 16.00
Jesensko popoldne (preživ-
iti ga lahko na različne na-
čine, a če želite slišati odgo-
vore na vprašanja, ki jih sa-
mi zastavljate, boste morali
poslušati Radio Murska So-
bota, ponujamo pa vam jih
ob 18.15!), 19.00 Spored RS

5.30 Prebujajte se z nami!
(novembu lepše pravimo
listopad, čeprav je dobršen
del nekoč zelenega listja že
na tleh. Jesenske barve v
naravi, ne pa tudi na RMS,
ki vsaj zjutraj skuša (posta-
ti svež in prebujajoč!). 8.00
Konec jutranje oddaje.
16.00 Jesensko popoldne
(verjetno ste se že navadili,
če ne, pa vas ponovno opo-
zarjamo na oddajo Zagraj-
mo in zapojmo po domače,
ki je na sporedu ob 18.00 in
v kateri boste prišli na svoj
račun vsi, ki so vam vseč
poskočnice domače vižje).
19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

8.30 Nemščina. 9.00 An-
gleščina za najmlajše. 9.15
Radovedni Taček. 9.30
Lonček, kuhaj: Biskvitna
rolada. 9.45 ZBIS: Levi
devzaj. 10.00 Čebelica Ma-
ja. 10.20 Zgodbe iz školjke.
10.50 Večerni gost. 11.35
Oči kritike. 12.15 Omizje:
NOB ali državljanska vojna
na Slovenskem. 14.15 Kara-
vana zapravljivčkov: Ptuj,
zabavnoglasbena oddaja.
14.50 Ciklus filmov W. Dis-
neya: Opiciji stric, amer.
film. 16.20 Sova, ponovitev
nanizank. 17.00 Tv dnevnik
1. 17.05 Odbojka za PPZ —
Paloma Branik: Barcelona,
prenos. 19.40 Londonski
doki, dokum. oddaja. 19.10
Risanka. 19.30 Tv dnevnik
2. 19.59 Utrip. 20.20 Zreba-
nje 3 x 3. 20.35 Krizkraž.
22.10 Tv dnevnik 3. 22.30
Sova: Zlata dekleta, amer.
nanizanka; Max Headroom,
amer. nanizanka.

8.25 Živ žav. 9.20 Hov!,
angl. nanizanka. 9.45 Gra-
dovi: Kdo je živel na gradovih.
10.15 Zgodba o Holly-
woodu, angl. serija. 11.00
Alo, alo, angl. nanizanka.
11.30 Videomh. 12.00
Kmetijska oddaja. 12.30
Ansambel bratov Avsenik.
13.05 Ona + on; ponovitev.
14.35 Alternativne 4, poljska
nadaljevanka. 15.35 Sova,
ponovitev nanizank. 17.00
Tv dnevnik 1. 17.05 Gospo-
dična Mary, argentinski
film. 18.45 Risanka. 19.30
Tv dnevnik 2. 20.05 Moj
premallo slavni stric, drama.
21.10 Zdravo. 22.30 Tv
dnevnik 3. 22.50 Sova:
Doktor Doogie Howser,
amer. nanizanka; Max Hea-
droom, amer. nanizanka.

8.25 Živ žav. 9.20 Hov!,
angl. nanizanka. 9.45 Gra-
dovi: Kdo je živel na gradovih.
10.15 Zgodba o Holly-
woodu, angl. serija. 11.00
Alo, alo, angl. nanizanka.
11.30 Videomh. 12.00
Kmetijska oddaja. 12.30
Ansambel bratov Avsenik.
13.05 Ona + on; ponovitev.
14.35 Alternativne 4, poljska
nadaljevanka. 15.35 Sova,
ponovitev nanizank. 17.00
Tv dnevnik 1. 17.05 Gospo-
dična Mary, argentinski
film. 18.45 Risanka. 19.30
Tv dnevnik 2. 20.05 Moj
premallo slavni stric, drama.
21.10 Zdravo. 22.30 Tv
dnevnik 3. 22.50 Sova:
Doktor Doogie Howser,
amer. nanizanka; Max Hea-
droom, amer. nanizanka.

9.00 Miti in legende
islamskih ljudstev. 9.15
Mačkon in njegov trop.
9.40 Da ne bi bolelo. 10.00
Renu Bassi v plesih iz Indi-
je. 10.30 Utrip, Zrcalo,
Mernik. 15.35 Sova, pono-
vitev nanizank. 17.00 Tv
dnevnik 1. 17.05 Zdravo.
18.30 Radovedni Taček.
18.45 Čebelica Maja. 19.10
Risanka. 19.30 Tv dnevnik
2. 20.05 Zid-jezero, predsta-
va SNG. 21.45 Osmi dan.
22.35 Tv dnevnik 3. 22.55
Sova: Alfred Hitchcock
vam predstavlja, amer. na-
nizanka; Max Headroom,
amer. nanizanka.

9.00 Zgodbe iz školjke.
9.30 Šolska tv: Človekovo
telo. 10.00 Boj za obstanek.
10.25 Nemščina. 10.55 Sed-
ma steza, športna oddaja.
11.15 Osmi dan. 14.35
Nemščina. 15.05 Žarišče.
15.35 Sova, ponovitev na-
nizank. 17.00 Tv dnevnik 1.
17.05 Šolska tv, ponovitev.
18.05 Lonček, kuhaj: Jetna
pašteta. 18.15 Pogledi: Zna-
menja na Slovenskem.
19.15 Risanka. 19.30 Tv
dnevnik 2. 20.05 Nekoč v
Lisboni, portugal. nanizanka.
21.00 Love me tender:
Elvis Presley. 22.00 Tv
dnevnik 3. 22.20 Sova: De-
kameron, slov. nanizanka;
Max Headroom, amer. na-
nizanka.

9.00 Živ žav. 9.50 Moj
premallo slavni stric, drama.
10.50 Nekoč v Lisboni, por-
tugal. nanizanka. 15.05 Ža-
rišče. 15.35 Sova, ponovitev
nanizank. 17.00 Tv dnevnik
1. 17.05 Atlantik, angl. seri-
ja. 17.55 Po sledih napred-
ka. 18.30 ZBIS: Pahljača
mladosti. 18.45 Dan v Mila-
nu. 19.05 Risanka. 19.30 Tv
dnevnik 2. 20.05 Film ted-
na: Obraz proti obrazu,
švedski film. 22.05 Tv dnevnik
3. 22.25 Rock kompas.
23.10 Sova: Alf, amer. na-
nizanka; Max Headroom,
amer. nanizanka; Zgodba o
Hollywoodu, angl. serija.

9.00 Grizli Adams, amer.
nanizanka. 9.30 Šolska tv:
Oddaja za učitelje. 10.00
Pustolovščina — slikarstvo.
10.30 Angleščina za naj-
mlajše. 10.45 Mostovi.
11.15 Zakon v Los Angele-
su. 15.15 Angleščina za naj-
mlajše. 15.30 Mostovi.
16.00 Sova, ponovitev na-
nizank. 17.00 Tv dnevnik 1.
17.05 Šolska tv, ponovitev.
18.10 Pripravimo se na
smučanje. 18.40 Alf, amer.
nanizanka. 19.10 Risanka.
19.30 Tv dnevnik 2. 20.05
Podmornica, nemška nada-
ljevanka. 21.00 Tednik.
22.05 Tv dnevnik 3. 22.25
Sova: Vse razen ljubezni,
amer. nanizanka; Max Hea-
droom, amer. nanizanka.

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

TV SLOVENIJA

9.00 Delfin Flipper,
amer. nanizanka. 9.30 Slo-
venija. Peti letni čas. 9.55
Pionirji sodobne kirurgije,
angl. serija. 10.45 Podmor-
nica, nemška nadaljevanka.
10.55 Zarišče. 15.10 Slove-
nija. Peti letni čas. 15.35
Sova, ponovitev nanizank.
17.00 Tv dnevnik 1. 17.05
Tudnik. 18.10 Gradovi:
Kdo je živel na gradovih.
19.15 Hov!, angl. nanizan-
ka. 19.05 Risanka. 19.30 Tv
dnevnik 2. 19.59 Zrcalo ted-
na. 20.20 Nebu naproti,
amer. serija. 21.25 Zakon v
Los Angelesu. 22.15 Tv
dnevnik 3. 22.35 Sova: Dru-
žinske vezi, amer. nanizan-
ka; Stvor, ameriški film.
Drugi program:
16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi:
Studio Maribor. 19.00 An-
tibioteč. Lojzeta Slaka. 19.30
Tv dnevnik. 20.00 Žarišče.
20.30 Oči kritike. 21.10
Koncert z Dunaja. 23.00
Skupščinska kronika. 23.30
Satelitski programi.

HTV

HTV

HTV

HTV

HTV

HTV

HTV

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

17.00 Igrani film.
18.45 Evoksi, risana serija.
19.10 Tv sreča. 19.30 Dnev-
nik. 20.00 Donator, dram-
ska serija. 21.00 Zabavna
glasba. 21.30 Tv dnevnik 3.
21.50 Športni pregled. 22.25
Program plus.

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

9.00 Ponovitev, tv v šoli.
14.15 Mladinski spored. 18.00
Dogodki in osebnosti. 18.30
Nogomet. 19.00 Kolo sreče.
19.30 Čas v sliki. 20.15 Stavimo,
da... 22.05 Vojaki (f). 0.00
Vojna med trgovci (f).

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV. 7.00 Son-
čnica. 9.05 Verske minute.
9.10 Za otroke. 11.45 Gul-
denburgovi, pon. 12.30 Pa-
norama, pon. 13.30 Naš
ekran, v srbohrvaščini.
15.15 Duet. 15.50 Hišni pri-
jatelj. 16.00 Plesna umet-
nost. 16.45 Barkochba.
17.30 Božja pot v Medju-
gorje. 18.30 Sosedje, pon.
19.30 TV dnevnik. 20.10
Primer za dva, kriminalka.
21.15 Ritmična športna
gimnastika. 22.00 Polnočni
kavboj, amer. film. 23.45
TV dnevnik.

6.30 Vaška TV. 7.00 Son-
čnica. 9.05 Verske minute.
9.10 Za otroke. 11.45 Gul-
denburgovi, pon. 12.30 Pa-
norama, pon. 13.30 Naš
ekran, v srbohrvaščini.
15.15 Duet. 15.50 Hišni pri-
jatelj. 16.00 Plesna umet-
nost. 16.45 Barkochba.
17.30 Božja pot v Medju-
gorje. 18.30 Sosedje, pon.
19.30 TV dnevnik. 20.10
Primer za dva, kriminalka.
21.15 Ritmična športna
gimnastika. 22.00 Polnočni
kavboj, amer. film. 23.45
TV dnevnik.

6.30 Vaška TV. 7.00 Son-
čnica. 9.05 Verske minute.
9.10 Za otroke. 11.45 Gul-
denburgovi, pon. 12.30 Pa-
norama, pon. 13.30 Naš
ekran, v srbohrvaščini.
15.15 Duet. 15.50 Hišni pri-
jatelj. 16.00 Plesna umet-
nost. 16.45 Barkochba.
17.30 Božja pot v Medju-
gorje. 18.30 Sosedje, pon.
19.30 TV dnevnik. 20.10
Primer za dva, kriminalka.
21.15 Ritmična športna
gimnastika. 22.00 Polnočni
kavboj, amer. film. 23.45
TV dnevnik.

6.30 Vaška TV. 7.00 Son-
čnica. 9.05 Verske minute.
9.10 Za otroke. 11.45 Gul-
denburgovi, pon. 12.30 Pa-
norama, pon. 13.30 Naš
ekran, v srbohrvaščini.
15.15 Duet. 15.50 Hišni pri-
jatelj. 16.00 Plesna umet-
nost. 16.45 Barkochba.
17.30 Božja pot v Medju-
gorje. 18.30 Sosedje, pon.
19.30 TV dnevnik. 20.10
Primer za dva, kriminalka.

SPOROČILO VIDEO KLUBOM NA MURSKOSOBOŠKEM OBMOČJU!

Jugoslavanske distribucije želijo zaščititi filmska dela pred takojmenovanim videopratstvom. Zato so pooblastile kinematografske delovne organizacije, da v njihovem imenu preprečijo širjenje izposoja, prekupevanje ipd. videosekaset z naslednjimi filmskimi deli:

ČUDOVITA ŽENSKA (PRETTY WOMAN) ROBOCOP II. (BIRD ON A WIRE) DICK TRACY, VRNITEV V PRIHODNOST III. (BACK TO THE FUTURE PARTI III.) SANJE (DREAMS) AKIRA, KUROSAVE, LOV NA RDEČI OKTOBER, (HUNT FOR RED OKTOBER) 48 UR (ANOTHER 48 HOURS) DUH. (GHOST) GREMLINI II.

SPORED FILMOV V KINU »PARK« MURSKA SOBOTA od 2. 11. do 8. 11.

2. nov. ob 17. uri amer. komedija **DRUŽINSKE SLIKE**.

2. nov. ob 19. uri amer. erotična komedija **SERVIS ZA AVTOMOBILE IN MOŠKE**. Trda erotika samo za gledalce nad 18 let.

3. nov. ob 17. uri mladinski glasbeni film **UMAZANI PLES**.

3. nov. ob 19. uri erotična komedija **SERVIS ZA AVTOMOBILE IN MOŠKE**. Trda erotika samo za gledalce nad 18 let.

4. nov. ob 15. uri amer. risanka **SMRKA PRIHAJAJO**.

4. nov. ob 17. uri amer. komedija **DRUŽINSKE SLIKE**.

4. nov. ob 19. uri amer. erotična komedija **SERVIS ZA AVTOMOBILE IN MOŠKE**. Trda erotika samo za gledalce nad 18 let.

6. nov. ob 17. in 19. uri amer. akcijski **Velika gneča v Hongkongu**.

7. nov. ob 17. uri amer. akcijski **Velika gneča v Hongkongu**.

7. nov. ob 19. uri **Koncert gosti iz Madžarske**.

8. nov. ob 17. in 19. uri **Džems Bond je bil ženska**, amer. akcijski film na temo Džems Bonda ne zamudite enkratne priložnosti za ogled.

KINO KUD ŠALOVC

3. nov. ob 19.30 amer. akcijski film **Džems Bond je bil ženska**.

KINO LENDAVA

PETEK, 2. NOVEMBRA ob 17. uri, amer. kom., Ribar po imenu Vanda, ob 19. uri, am. kom., Policijska akademija, 6. del.

SOBOTA, 3. NOVEMBRA ob 17. uri, am. drama, Društvo mrtvih pesnikov, ob 19. uri, am. kom., Ribar po imenu Vanda.

NEDELJA, 4. NOVEMBRA ob 17. uri, am. kom., Policijska akademija, 6. del, ob 19. uri, Društvo mrtvih pesnikov, am. drama.

KINO DOBROVNIK

PETEK, 2. NOVEMBRA ob 19. uri, amer. grozljivka.

NEDELJA, 4. NOVEMBRA ob 17. uri, am. komedija, Ribar po imenu Vanda.

KINO TURNIŠČE

SOBOTA, 3. NOVEMBRA ob 19. uri, am. komedija, Policijska akademija.

NEDELJA, 4. NOVEMBRA ob 14.30, am. komedija, Ribar po imenu Vanda.

prodam

 MOTORNATA VOZILA

PRODAM

MOTOR BT 50 ugodno prodam. ☎ 23-848. M-2016

TÖRNAR TRGOVSKO IN STORITVENO PODJETJE ČRENŠOVCI d.o.o.

Juša Kramarja 33
39232 ČRENŠOVCI

— ŽELEZNINA — ELEKTROMATERIAL — KMETIJSKA MEHANIZACIJA IN REZERVNI DELI

Odprto od 7. do 18. ure!

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Mauček, Štefan Sobčan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik) Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Mauček (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: Novinarji 21-383 in 21-064, odgovorni urednik 25-019, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelk, računovodstvo in tiskništvo 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-063; dopisništva: Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročna na za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5u49512. Tisk: GZP Mariborski tisk, Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

GOSTILNA PRI LUFI DOBROVNIK 273 a, tel.: (069) 79 033

zaposli natakarja ali natakarico. Plača po dogovoru. Stanovanje in hrana zagotoveljena.

ZASTAVO 128, staro pet let, registrirano do avgusta 1991, in **ZASTAVO 101**, staro 2 leti, prodam. ☎ 75-925. M-13043

VARTBURG, registriran do junija 1991, ugodno prodam. Vajs, Zbigojci 58, Gornja Radgona. M-13956

CITROEN GS 1220 CLUB, odlično ohranjen, generalno popravljen, prodam. ☎ 21-650, int. 207, dopoldne ali 43-035, zvečer. M-2022

KOMBI 850 AK, letnik 1984, generalno obnovljen, prodam. Franc Grah, Černelavci, Zadružna 8, ☎ 23-109. M-2019

CITROEN GS, letnik 1980, prodam. ☎ 87-489, popoldne. M-2017

RENAULT 4 GTL, letnik 1983, prodam za 24.000 din in koso za traktor Ursus 355 za 7.500 din. Informacije od 8. do 15. ure po ☎ 21-660. M-2018

LADO SAMARO, letnik 1987, dodatno opremljeno, prodam. ☎ 36-127, proti večeru. M-2015

126 P, februar 1990, in avtoradio PHILIPS prodam. Informacije v petek in soboto v Bakovcih, Ob potoku 13. M-2009

Montiram vse vrste vodovodnih inštalacij, hidroforje, popravljam in čistim bojlerje.

AVGUST FERENCCEK, KOBILJE 109, 69223 DOBROVNIK, tel.: (069) 79 338

AVTOMATIK, dobro ohranjen prodam za 3.500 din, hrastove plohe in 90 strešnih plošč, 5,5-rebrne, prodam. Kupšinci 38. M-2011

ALFO 33 1.3 S, 38.000 prevoženih km, letnik 1987, prodam. ☎ 45-378, po 15. uri. M-2014

TOMOS BT 50, elektronic 90 motorjem ugodno prodam. ☎ 87-909. IN-12117

KAWASAKI 80, l. izdelave 87, za motor. prodam za 2.000 DEM. Aleš Biškup, Babinci 45, Ljutomer. IN-12123

ZASTAVO 101, staro 13 mesecev, podaljšana registracija, prodam 25% ceneje od nove, prodam. Sraka, ☎ 72-130. M-2024

ZASTAVO 101, letnik 1976, neregistrirano, ugodno prodam. ☎ 23-793. M-1986

ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, zelo poceni prodam. ☎ 77-403. M-1988

ZASTAVO 101, letnik 1975, prodam za 5.000 din. Bahič, Vrtna 8, M. Sobota. M-1989

WARTBURG, letnik 1979, prodam. ☎ 26-327. M-1990

KADETT 1200 C, starejši letnik, prodam. Turnišče, St. Kovača 54, popoldan. M-1992

LADO RIVO 1300, letnik 1986, ohranjeno, prodam. Cankarjeva 19, Rakičan. M-1995

DIANO 6, letnik 1978, prodam. Koljar, Ozka 3, Črenšovci. M-1996

MERCEDES 190 D, letnik 1988, z dodatno opremo, prodam. ☎ 45-282. M-1998

JUGO 45, star 4 leta, prodam. Ogled v četrtek, petek, soboto in nedeljo — Boris Celc, Dolenci 103 a, p. Šalovci. M-1999

ZASTAVO 850 KOMBI, prevoženih 33.000 km, registrirano do oktobra 91, prodam. Mladinska 26, Rakovci. M-2000

ZASTAVO 101, letnik 1973, registriran do oktobra 1991, nujno prodam. Kapelska cesta 41, Radenci. M-2002

ZASTAVO 101, starejši letnik, prodam. Cvetno naselje 4, Beltinci. M-2005

BMW 318, letnik 1979, odlično ohranjen, prodam. Strukovci 23 a. M-2006

ZASTAVO 750, z rezervnimi gumami, registrirano, vozno, prodam. Pepca Vajs, Iljaševci 13, Križevci pri Ljutomeru. M-12110

KOMBI VW TRANSPORTER, star tri leta, prodam. ☎ 87-435. M-12114

ZASTAVO 101, registrirano, ugodno prodam. Jožica Kolbl, Babinci 12, Ljutomer. M-12082

VISA II RE, letnik 1986, prodam. ☎ 25-290. M-MM

OPEL ASCONO 1,6, 1971, registrirano do septembra 1991, rahlo poškodovano, prodam. Brezovci 61.

JUGO 55 KORAL, letnik 1989, prodam. ☎ 41-741. M-1934

JUGO 45, letnik 1981, obnovljen, po ugodno ceni prodam. Klement, Vrtna 4, Murska Sobota. M-1937

DIANO 6, prodam. Bife Kuzma, p. Cankova. M-1939

ZASTAVO 750, letnik 1984, karambolirano, v celoti ali po delih prodam. Fiksinci 41, M-1942

FIAT ZASTAVO 750, letnik 1982, registrirano do oktobra 1991, dobro ohranjen, prodam za 2.500 DEM. ☎ 73-141. M-1943

BT 50 S, ugodno prodam. Anton Šajk, Kopalška 3, Murska Sobota. M-1946

ZASTAVO 101 in **FIAT 1300** ugodno prodam. Vaneča 73, ☎ 45-419. M-1949

FORD ESCORT, letnik 1976 prodam. Domajinci 19. M-1952

FIAT 750, obnovljen, letnik 1982, prodam. Franc Raduha, Banovci 29, ☎ 87-232. M-1953

KADETT 1.3 GT, letnik 1985, prevoženih 66.900 km prodam. Dokležovje 178 — ogled možen popoldan. M-1967

FIAT 126 P generalno obnovljen, registriran do maja 1991, prodam po zelo ugodni ceni. Št. Kovača 7, Radenci, po 14. uri. M-1970

SKODO 120 L, prodam. Šteško, Ivanci 33, p. Bogojina. M-1971

RENAULT 4 TE. SPECIAL, letnik 1979, registriran do oktobra 1991, prodam. Marjan Horvat, Črenšovci, Gasilska 15. M-1973

ZASTAVO 750, letnik 1981, prodam. Danica Kuzma, Šalinci 31, p. Križevci pri Ljutomeru. M-1983

RENAULT 4 GTL, letnik 1983, prodam. ☎ 26-639. M-1985

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

TROSILNIK za umetno gnojilo in sadilnik koruze, dvoredni, prodam. Cvetkova 15, M. Sobota. M-2015

TRAKTOR URSUS C 335 ugodno prodam. Mencigar, Petoča 116. M-1960

TRAKTOR IMT 560 prodam. Poznancovi 66, ☎ 77-066. M-1979

TROSILNIK HELEVSKEGA GNOJA KRPAN 35 in nakopalnik za gnoj, traktorski, zadnji, prodam. Sodišinci 19. M-1982

PRIKLJUČEK ZA MOTOKULTIVATOR, rotacijski plug in osipalnik prodam. ☎ 26-327. M-1990

TRAKTORJE URSUS C 360, zetor 3511 S in IMT 539 prodam. Franc Vajs, Stara—Nova vas 50, ☎ 87-291. M-12125

 ŽIVALI

PRODAM

SVINJO za zakol, 150 kg, prodam. Gorčan, Cuber 61, Moravske Toplice. M-2003

TRI BREJE SVINJE prodam. Rakičan Tomšičeva 35. M-2007

DVE TELICI, visoko breji, in kravo, staro 3 leta, brejo 7 mesecev, prodam. Ivanci 70, p. Bogojina. M-1947

KRAVO, brejo s 4. teletom, prodam. Gerlinci 61, p. Cankova. M-1963

PUJSKE prodam. Krajina 15. M-1984

KRAVO, brejo 9 mesecev, prodam. Hoheger, M. Črnci 54. M-1993

POZOR!

Poceni prodam piščance za zakol ali nadaljnjo rejo, krmiljene z domačo hrano. ☎ 89-034. M-12121

posesti

PRODAM

NJIVO, 60 arov, v Kupšincih prodam. ☎ 45-108. M-2008

FOTO GERENČER

član svetovne mreže polaroid studio express

fotografije za osebne dokumente izdelamo po želji že v 5 minutah

VINOGRAD, 300 trsov, starejši letnik, in 450 trsov, drugi letnik, 500 m oddaljeno od asfalinne ceste v Banfju, prodam. ☎ 87-457. IN-12111

NJIVO, 40 arov v Tašanovcih, dzmo in najem za več let. Drugo po dogovoru. ☎ (061) 373-992. M-MM

HISO, novo, z gospodarskim poslopjem in 20 arov zemljišča, 2 km iz M. Sobote, prodam. V račun vzamem tudi stanovanje. ☎ 22-546 po 18. uri. M-1925

NOVO HIŠO v 4. fazi z 20 ari zemlje ugodno prodam. ☎ 77-453 M-1933

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM IN POSESTVOV IN Kocjanu prodam. Jurj Ferencek, Kocjan 1, Videm. M-1935

VINOGRAD in počitniško hišico, 10 km iz Murske Sobote, prodam. ☎ 77-280. M-2004

HISO, primerno za obrtnika, v Črenševcih pri Gornji Radgoni prodam. ☎ 74-904. M-13958

KUPEJEM KOSILNICE in snovopvezalke, italijanske. Dodoš, Trakoščanska 8 Varazdin, ☎ (042) 510 74. M-DJ

KARAMBOLIRANE OSEBNE AVTOMOBILE in kmetijske stroje odkupujem in prodajam rabljene dele. Trgovina Žerovinci, ☎ 062 714 113. M-12122

razno

Preključ!

Preključujem veljavnost indeksa za šol. l. 1982, 83, 84, 85 in 86 ter DIPLOMO, izdano na Srednji gostinski šoli v Radencih na ime Viljem Dovidija, Sebeborci 44 a. M-1944

Preključ!

Preključujem veljavnost zaključnega spričevala, izdanega 25. 6. 1980 na Poklicni gradbeni šoli v Ljubljani — smer pečar na ime Stanko Vuković, Bakovci, Zvezna 14. M-1976

Hujšanje in odpravo celulita

na podlagi strojne in ročne linfne drenaže v **SALONU ESTETSKEGA KOZMETIKA CELOS — ANKA INHOF**

MURSKA SOBOTA, Prežihova 7 a, tel.: 23 652

GOZD po izbiri v treh parcelah v Pečarovcih in stroj za obdelavo kaše ugodno prodam. ☎ 77-455. M-1936

VINOGRAD s kletjo v Čentibi prodam. ☎ 75-960. M-1972

Razno

PRODAM

ČRNO-BELI TELEORIZOR PO ZELO UGODNI CENI PRODAM. ☎ 23 166. M-SZ

DVA ČRNO-BELA TELEORIZORJA prodam. Zorana Veinarja 50, M. Sobota. M-2019

ČB TELEORIZOR, Čajevec, prodam. ☎ 74-507, popoldan. M-1674

DRVA in staro ostrežje prodam. ☎ 26 496. M-2017

ŠTEDILNIKA NA TRDA GORIVA, NOV in en rabljen, ugodno prodam. Banfi, Miklošičeva 19. M-2001

INDUSTRIJSKE ŠIVALNE STROJE za tekstil in usnje prodam. ☎ 78 010 ali 25 399 — dopoldan. M-2010

UNIVERZALNO KLOP za treniranje body buildinga prodam. Bratonce 126. M-2012

PEČ za centralno kurjavo in traktor Tomo Vinkovič 732 prodam. ☎ 45 307. M-MM

THERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 4 kW, in električni štedilnik prodam. ☎ 26 710, Grgona, Križičeva 3, M. Sobota. M-POP

BOBNE TAMA REMO-ROTO TOME, klarinet Amati ter saksofon Amati prodam. ☎ 23 109.

OVČJO JOPO, 40 - 42, rjave barve, kolo poni, sive barve, ohranjeno, ugodno prodam. ☎ 24 682 — popoldan.

60 VREČ APNA prodam. Kolesarska 75, Tropovci. M-1938

POHIŠTVO ZA SPALNICO, novo, prodam. Ivanci 68, p. Bogojina. M-1950

PIANINO, star eno leto, prodam. Jožica Tibaut, Sovjak 84 a, Videm. M-1951

NOVO!

BODITE ZDRAVI, LEPI IN SAMOZAVESTNI!

KOZMETIČNI SALON HELENA

termalno kopalnišče Banovci, tel.: (069) 87-067 in 87-070

- Shujševalne kure in odstranjevanje celulita s podporo posebnih koznege tkiva — mydren (najsodobnejša metoda)
- popolna nega obraza
- zdravljenje aken
- trajna odstranitev dlak z obraza
- medicinsko-kozmetični nasveti

dr. med. Božica Ceković-Budin

KOLINE * KOLINE * KOLINE * KOLINE

GOSTIŠČE KLEMENT PRI GRADU VAS VABI

1. 2. 3. in 4. novembra na

DOMAČE KOLINE Z BUJTO REPO

DOBER TEK!

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

S TRAKTORJEM V MOTORISTA

Na lokalni cesti zunaj naselja Ivanci se je 22. oktobra ob 19.30 zgodila prometna nesreča zaradi vožnje po levi strani. 39-letni Jože Herženjak z Ivance se je peljal s traktorjem iz Mlajincev proti Ivancem in zapeljal na drugo stran ceste, kjer je vozil 38-letni Jože Drvarič iz Noršince 6. Voznik koleasa je padel in se hudo telesno poškodoval.

Delovna nezgoda v Mesni industriji

Šele štiri dni pozneje so delavci mlince v Murski Soboti dobili obvestilo o delovni nezgodi, ki se je pripetila 19. oktobra okrog 15.45 v delovni organizaciji Mesna industrija v Bječičevi ulici v Murski Soboti. Takrat je delavec Čiri Klaričen leta 1974, z Ivancem, pri ločevanju kože od sianine neprevidno segel s roko v stroj. Pri tem mu je rezilo posnelo kožo na obeh straneh prstov, kar mu je delovno nezgodno sprožilo. Sodelavci so izključili stroj in hudo poškodovnega odpeljali v mariborsko bolnišnico.

*Hladen je tvoj grob,
tvoj zadnji dom.
A v srcih najinih
bivaš ti,
tu je tvoj večni, topli dom.*

V SPOMIN
2. novembra mineva 6 žalostnih let, odkar sva izgubila najljubša nega najdražjega sina

Draga Zelka

iz Dankovec

Nesrečna sva, ker sva te izgubila, a ponosna, ker sva te imela. Hvala ti! S cvetjem in plamenčki sveč pa ti vračam tvojo ljubezen in dobroto — neotlačljiva: mama in oče.

Hvala vsem tistim, ki so ga ohranili in lepem spominu.

Žalujući vsi njegovi

kupim

1 m² suhih jesenskih plahov, debeline 8 cm. kupim. ☎ 26 159. M-1968

Niti zbogom nisi rekla
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih vedno boš ostala.

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je po daljši boleznici za vedno zapustila draga žena, mama in sestra

Terezija Škerget

iz Lipovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, še posebej družinoma Krauthaker in Vinkovič, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence, šopke, sv. maše in v dobrodelne namene ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo g. kaplanu za pogrebni obred, pevkam in lipovskemu moškemu pevskemu zboru za odpete žalostinke in g. Šebjanu za ganljive besede slovesa.

Zahvaljujemo se PTT podjetju in delavcem pošte Murska Sobotica, Mlinopeku M. Sobota ter učencem in razredničarki I/T3 SCTPU M. Sobota za darovane vence in izrečeno sožalje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči vsi njeni

Franca Obala

iz Bakovec
ni več

Sklenjene so dobre in skrbne roke človeka, ki je neudrudno tkal vizijo prihodnosti in se nesebično razdaljal sedanjosti. V praznini, ki jo čutimo ob njegovi izgubi, nam je v utehi pozornost in sočutje vseh, ki so s toplimi besedami in plemenitimi dejanji lajšali njegove zadnje dneve.

Ob trpkem spoznanju, da bolečino ob izgubi dobrega in skrbnega moža, očeta, brata, dedka in pradedka omili le spomin na vrednote, ki jim je posvetil življenje, izrekamo

ZAHVALO

zdravnikom in sestram internega oddelka bolnišnice Pomurskega zdravstvenega centra v Murski Sobotici za vso pomoč in nego med boleznijo, č. g. duhovniku in pevcem za ganljiv obred, predstavnici KS in predstavniku ZS Triglav za ganljive besede ob grobu, kolektivoma ZS Triglav in VVO za darovano cvetje, vsem sorodnikom, botrini, prijateljem in znancem za ustno ali pisno sožalje, posebna hvala pa tudi dobrim sosedom za pomoč.

Hvaležni smo vsem, ki ste ga imeli radi in ga tako številno pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.

ZAHVALA

29. septembra, tri dni po 45. letih skupnega življenja, nas je v 68. letu starosti za vedno zapustil naš dobri mož, očka, stari oče in pradedek

Adolf Škafar

upokojenec iz Mostja

V naših srcih je bolečina, med nami praznina. Nadvse boleča je resnica, da te nikoli več ne bo med nami. Naše misli so vedno pri tebi in tvoj dragi lik ostane v naših srcih do konca dni.

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili, našega dragega pokojnika pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje ter za maše, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala je namenjena g. kaplanu za pogrebni obred, pevkam za odpete žalostinke, kolektivu Konstruktorja — Gradbenika Lendava, Zdravstvenemu domu Lendava, posebno dr. Vašu, Zvezi borcev Lendava za častno stražo, posebno pa tov. Ivanu Utroši za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Mostje, 1. 10. 1990

Globoko žalujoči: žena Frančiška, hčerke Marta, Marija z družinama, Bernarda, Boštjan in Brigita, sinova Drago in Slavko z družinama, sestra Marija, nečakinja Majda z družino ter brata Ivan z ženo in Štefan z družino

Mnogo prerano je utihnilo
vajino plemenito srce.
Grob je nem, ostaja pa bolečina,
ki jo nosi vsak v svojem srcu.
Spomin na vaju ne bo nikoli
zbledel.

V SPOMIN

14. junija je minilo 18 let in 5. novembra bo minilo eno leto, odkar ni več med nami

Draga Šebjaniča

in

Kolomana Šebjaniča

z Vaneče

Iskrena hvala vsem, ki se ju spominjate, prinašate svečke in cvetje na njun prerani grob.

Vsi, ki smo vaju imeli radi

Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je po kratki boleznici za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast in stari oče

Alojz Špolar

iz Gradišča

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter za svete maše in ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in predstavniku KS za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Zahvaljujemo se tudi kolektivoma TMK Lipovci in Potrošniku za darovano cvetje in izrečeno sožalje.

Priročna hvala tudi kolektivu internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za ves trud in pomoč med njegovim zdravljenjem.

Zalujoči vsi njegovi

Četudi v grobu zdaj počivaš,
med nami živ si, kot si bil,
saj vso ljubezen in dobroto
si za nas izlil.

(narodna)

ZAHVALA

V 90. letu starosti je nenadoma prenehalo biti dobro srce dragemu očetu, dedku, pradedku, tastu in stricu

Avgustu Roganu

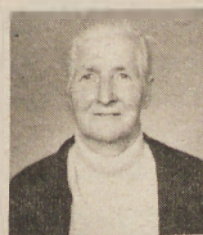
iz Pertoč

Iskrena hvala vsem, ki ste ga imeli radi, ga spoštovali, vsem, ki ste ga pospremili k zadnjemu počitku, mu darovali vence in cvetje, darovali za sv. maše ali v druge namene.

Hvala g. duhovniku Vinkoviču za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke.

Priročna hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ali kakorkoli pomagali.

Zalujoči vsi njegovi

Oh, kako boli, ko ljubo mamo
izgubiš.

Ostali so sledovi tvojih rok,
katere cenil bo še pozni rod.
Ponosna, trdna kakor skala,
vso ljubezen iz sebe si nam dala.
Za vse, prav vse ti še enkrat hvala.
Oh, kako boli, ko tebe več med
nami ni.

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je po dolgi in težki boleznici za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, prababica in sestra

Marija Flisar

roj. Jauk
iz Srdice 108

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, izrekli sožalje in kakorkoli pomagali ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in šopke ter za cerkev in sv. maše.

Posebna hvala dr. Felkarju za dolgoletno požrtvovalno zdravljenje, kakor tudi osebju Doma oskrbovancev Rakičan in sostanovalki Gizeli.

Posebej se zahvaljujemo duhovnikom za pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke, kakor tudi predstavniku KS Francu za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Zalujoči: hčerki Štefka in Marjeta z družinama, hčerka Anica in vnuk Sebastjan, sinova Lojze in Štefan z družinama, sin Jože, sestre in bratje z družinami, vnuk Verner z brati in sestro ter pravnik

Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.

ZAHVALA

V 49. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

Stanko Kralj

iz Mekotnjaka

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence, cvetje, v dobrodelne namene, ter dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Še posebna hvala g. dekanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede ter gasilcem.

Zahvaljujemo se delovnemu kolektivu Močnih krmil Ljutomer ter Mlinu in oljarni iz Cezanjevec ter DO Imgrad Ljutomer.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči: žena Kristina, hčerke Irena, Dragica in Jelka z družinami, brat Branko in sestra Anica z družinama

Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.
Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi huđega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.

ZAHVALA

Po težki boleznici nas je 10. oktobra v 63. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, tast, stari oče in brat

Anton Jerič

upokojenec

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam bili v pomoč, ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter za sv. maše in dobrodelne namene, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu in zdravstvenega doma v Beltincih, g. župniku za pogrebni obred, pevkam za odpete žalostinke ter moškemu pevskemu zboru iz Lipovec.

Hvala tudi govornikom za ganljive besede ob odprtem grobu. Zahvaljujemo se sodelavcem EE Jezera in sodelavkam 129. brigade Lahkih oblačil za podarjena venca in izrečeno sožalje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Zalujoči: žena Katarina, hčerka Pavla z možem Francem, vnukinja Renata, Lidija in Tatjana, brata Štefan in Martin ter sestra Katarina z družinami

RAZGLAS

prebivalcem moje dežele

Republika Slovenija razpisuje obveznice v apoenih po: 100 DEM, 500 DEM, 1.000 DEM, 5.000 DEM, 10.000 DEM, plačljive v dinarjih.

Obrestujejo se po 8% obrestni meri letno na konformni način, od vključno 1. julija 1990 naprej.

Obveznice lahko kupite v enotah Ljubljanske banke.

Obveznice se glasijo na prinosnika. Obresti, obračunane od vključno

1. julija 1990 do vključno 30. junija 1993, se pripišejo nominalnemu znesku, na katerega se glasi obveznica. Pravice iz obveznic se izplačujejo v dinarjih v desetih polletnih obrokih po srednjem tečaju na dan dospelosti. Prvi obrok dospe v plačilo 30. junija 1993.

Obveznica Republike Slovenije nudi:

- Najbolj varno naložbo, saj za izplačilo obveznosti iz obveznic jamči Republika Slovenija.
- Možnost, da lahko varčevalec obveznico proda Ljubljanski banki kadarkoli.
- Naložbo dinarjev, izraženo v vrednosti deviz. To je kot devizno varčevanje, neodvisno od domače inflacije.

● Fiksno obrestno mero, ki je višja od tiste za navadno devizno varčevanje in se med varčevanjem ne bo spremenila.

● Možnost, da obveznico lahko prodate, podarite, zastavite ali z njo koga nagradite.

● Oprostitev plačila davka od skupnega dohodka občanov, česar drugo varčevanje ne nudi. S tem se vrednost vaše naložbe še poveča.

In ne nazadnje: z nakupom obveznic boste veliko prispevali k večji gospodarski samostojnosti in uspešnosti Slovenije. Ta mora na svoji poti v Evropo in svet preurediti gospodarstvo in

svojim prebivalcem zagotoviti produktivna delovna mesta. Zdaj res lahko vsakdo naredi nekaj za svojo deželo, zase, za svoje otroke in vnuke.

Pooblaščen bank: LJUBLJANSKA BANKA

**Obveznica Republike Slovenije -
zame in za mojo deželo**

